

รายงานการวิจัย

เรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ
ของประเทศไทย

(A Model of Factors in the Sufficiency Economy and
Philosophy Creative Economics Affecting the
Economic Development of Thailand)

ได้รับทุนอุดหนุนจาก
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ผลงานการวิจัยเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าโครงการแต่เพียงผู้เดียว

รายงานการวิจัย

เรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ
ของประเทศไทย

(A Model of Factors in the Sufficiency Economy and
Philosophy Creative Economics Affecting the
Economic Development of Thailand)

คณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

รองศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล ดอนขวา

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

ผลงานวิจัยเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าโครงการวิจัยแต่เพียงผู้เดียว

กันยายน 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ได้กำหนดวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และทำการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง 2) เพื่อศึกษาขนาดของความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาเศรษฐกิจ และ 3) เพื่อศึกษาถึงขนาดของผลกระทบในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเน้นศึกษาประชากรเป้าหมาย 4 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ขอนแก่น เชียงใหม่ และสงขลา รวม 416 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratify random sampling) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ และแบบจำลองสมการโครงสร้าง

ผลการศึกษาพบว่า แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ที่สร้างขึ้นนั้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 162.014 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 66 มีค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2 / df) เท่ากับ 2.45 ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ ($RMSEA$) มีค่าเท่ากับ 0.059 และค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.032 ผลการวิจัยยังพบว่า น้ำหนักองค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีค่ามากที่สุด คือ องค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (0.946) รองลงมาคือ ด้านความมีเหตุผล (0.851) และด้านความพอประมาณ (0.761) ตามลำดับ โดยมีเงื่อนไขด้านความรู้ (0.868) มากกว่าเงื่อนไขด้านคุณธรรม (0.855) น้ำหนักองค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านการศึกษา (0.90) รองลงมาคือ ด้านการสร้างสรรคงาน (0.89) ด้านการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (0.88) และด้านการใช้องค์ความรู้ (0.88) ตามลำดับ สำหรับองค์ประกอบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านการมีงานทำ (0.95) รองลงมา คือ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (0.94) ด้านการกระจายรายได้ที่ดี (0.94) ด้านมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น (0.89) และด้านการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม (0.89) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เท่ากับ -0.23 และ 0.863 ตามลำดับ

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop and validate the structural equation model of the sufficiency economy philosophy and the creative economy with the economic development of Thailand, 2) to study the importance scale of each of the observed variables with the sufficiency economy philosophy, creative economy, and economic development, and 3) to study the impacts of the sufficiency economy philosophy and the creative economy affecting Thailand's economic development. The main focus of this study took place in 4 provinces: Bangkok, Khon Kaen, Chiang Mai, and Songkhla. Stratify random sampling technique was used to arrive at 416 samples, and a questionnaire was administered to collect data, which were analyzed by quantitative analysis methods. The descriptive statistics used in data analysis was based on the commutative frequency for percentage, mean, standard deviation, factor analysis, and structural equation model analysis.

The results showed that the model was consistent with the empirical data. Goodness of fit measures were found to be: Chi-square 162.014 ($df=66$); Relative Chi-square (χ^2/df) 2.45; Root Mean Square Error of Approximation (*RMSEA*) 0.059; and Root Mean Square Residual (*RMR*) 0.032. It was also found that the factor loading of the sufficiency economy philosophy with the highest point was the criterion of self-immunity at 0.946, followed by the criterion of reasonableness and moderation at 0.851 and 0.761, respectively, whereas the condition of knowledge at 0.868 was more than the condition of ethics at 0.855. The factor loading of the creative economy with the highest point was education at 0.90, followed by creativity, intellectual property, and knowledge at 0.89 0.88 and 0.88, respectively. Besides, the factor loading of the economic development with the highest point was employment at 0.95, followed by natural resources conservation, better income distribution, better standard of living, and environmental pollution control at 0.94 0.89 and 0.89, respectively. The research found that the impacts of the sufficiency economy philosophy and the creative economy affecting Thailand's economic development were -0.23 and 0.863, respectively.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย (A Model of Factors in the Sufficiency Economy Philosophy and Creative Economics Affecting the Economic Development of Thailand) เสร็จสมบูรณ์บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้นั้น เนื่องจากการสนับสนุนด้านงบประมาณจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จึงใคร่ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

งานวิจัยเรื่องนี้สามารถดำเนินการจนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากการอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ 1) รองศาสตราจารย์มนตรี สามารถ อดีตคณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2) นายกกฤษฎ หิรัญกิจ เคยรับราชการ ณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติแบบบัญชีรายชื่อ และอดีตที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และ 3) คุณรัชนี้ สนทนก ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจทรัพยากรธรรมชาติทางการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ที่ช่วยให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจสอบเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งทำให้เนื้อหาและข้อคำถามในแบบสอบถามเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่ขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายขอขอบคุณผู้ช่วยนักวิจัย น.ส.ณัชชา ลิ้มปศิริสุวรรณ และ นายวัลลพ ล้อมตะคุ ที่มีส่วนช่วยในการทำงานวิจัยเรื่องนี้ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตลอดจนขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขวัญกมล ดอนขวา

กันยายน 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ (ภาษาไทย).....	ก
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ).....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมุติฐานการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
2 บริทัศน์วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	6
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	21
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์.....	31
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์.....	49
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ.....	56
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ.....	62
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่มีผลต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจ.....	67
2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
3.1 วิธีการวิจัย.....	71
3.2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
3.3 เครื่องมือในการวิจัย.....	74
3.4 การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ.....	76
3.5 ผลการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ.....	77
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	83
4.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis).....	97
4.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory Factor Analysis).....	106
4.4 ผลการตรวจสอบความตรงของแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	118
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	120
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	120
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	123
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	129
5.3.1 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย.....	129
5.3.2 ข้อเสนอแนะจากนักวิจัย.....	130
รายการอ้างอิง.....	132
ภาคผนวก ก แบบสอบถามในการวิจัย.....	141
ประวัติผู้เขียน.....	151

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทย.....	36
2.2 การเปรียบเทียบเศรษฐกิจสร้างสรรค์รายประเทศ.....	42
3.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของชั้นภูมิเป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรที่เป็นครัวเรือน ทั้งหมดในจังหวัดเป้าหมาย.....	74
3.2 ค่าความน่าเชื่อถือแต่ละข้อคำถามในแบบสอบถามที่คำนวณได้จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน.....	78
3.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	79
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	83
4.2 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร.....	85
4.3 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรย่อยของตัวแปรปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง.....	86
4.4 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรย่อยของตัวแปรเศรษฐกิจ สร้างสรรค์.....	90
4.5 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรย่อยของตัวแปรการพัฒนา เศรษฐกิจ.....	94
4.6 จำนวนองค์ประกอบขององค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	98
4.7 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	100
4.8 จำนวนองค์ประกอบขององค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์.....	101
4.9 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของเศรษฐกิจสร้างสรรค์.....	103
4.10 จำนวนองค์ประกอบขององค์ประกอบการพัฒนาเศรษฐกิจ.....	104
4.11 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของการพัฒนาเศรษฐกิจ.....	106
4.12 ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง.....	109
4.13 ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของเศรษฐกิจสร้างสรรค์.....	113
4.14 ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของการพัฒนาเศรษฐกิจ.....	114

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	7
2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย แบบจำลองการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับ สภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	70
4.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	108
4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรเศรษฐกิจสร้างสรรค์.....	112
4.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรการพัฒนาเศรษฐกิจ.....	116
4.4 โมเดลเชิงสาเหตุและผลของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย.....	119

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย (ออนไลน์, 2553) ได้กำหนดให้รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค และการออมเป็นเครื่องชี้วัดภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความกินดีอยู่ดีของประชาชนในประเทศไทย มีการรายงานตัวเลขที่เป็นสถิติอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากตัวชี้วัดดังกล่าวแสดงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) คือ กระบวนการที่จะทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น และประชาชนทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบทมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในระยะยาวซึ่งเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยทั่วไปประเทศที่พัฒนาทางเศรษฐกิจย่อมมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยจุดมุ่งหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจโดยทั่วไปเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 5 ประการ ได้แก่ (1)มีมาตรฐานการครองชีพดีขึ้น (2)มีการกระจายรายได้ที่ดี (3)การมีงานทำ (4)การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ (5)การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจ

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) ได้ัญญาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) ในด้านหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรมในการประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ (สำนักราชเลขาธิการ, ออนไลน์, 2550) โดยให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาจากวิกฤตเศรษฐกิจให้ลุกล้างและสร้างฐานเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็ง ตลอดจนมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ขณะเดียวกันได้มุ่งการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทยจนกระทั่งถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ผลจากการพัฒนาดังกล่าวทำให้สังคมไทยได้ปรับตัวเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากชนบทสู่เมืองอย่างต่อเนื่อง และในปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) ซึ่งนอกจากจะให้ความสำคัญเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ยังคงให้ความสำคัญในเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์อีกด้วย โดยจากการที่เศรษฐกิจโลกเริ่มเข้าสู่ภาวะหดตัวตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2551 และส่งผลกระทบต่อประเทศไทย เนื่องจากต้องพึ่งพิงเศรษฐกิจภายนอกประเทศใน

สัดส่วนที่สูง จึงจำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศอย่างจริงจัง รวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกในปัจจุบันที่ส่งผลเชื่อมโยงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคกับจุลภาค(ภาคการผลิต)ของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ออนไลน์, 2554)

ขณะเดียวกันจำเป็นต้องพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสที่เน้นการพัฒนาด้วยการเจริญเติบโตแบบสมดุลและอยู่บนพื้นฐานของความได้เปรียบที่แท้จริงและยั่งยืนของประเทศ เพื่อให้โครงสร้างเศรษฐกิจไทยปรับจากการพึ่งพิงการใช้ที่ดินจำนวนมากควบคู่กับแรงงานราคาถูกและใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ไปสู่ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างนวัตกรรม เพื่อไปสู่เศรษฐกิจที่มีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้น เป็นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างจริงจัง โดยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคมและเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ ขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย ได้ยึดตามรูปแบบของ UNCTAD (The United Nations Conference on Trade and Development) เป็นกรอบ โดยแบ่งประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรม (Heritage or Cultural Heritage) ศิลปะ (Arts) สื่อ (Media) และงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน (Functional Creation) ซึ่งเป็นการกำหนดกรอบโดยกว้างเพื่อประโยชน์ในการวัดขนาดทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ของไทย และสะท้อนถึงความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย ต้องดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาในวงกว้างให้ครอบคลุมภาคเศรษฐกิจจริงและเชื่อมโยงกันทั้งภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคการบริการ ที่อยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกเข้ากับการใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม ทั้งนี้การพัฒนาจะต้องมุ่งสู่การเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Creative and Green Economy) ซึ่งเป็นกระแสการพัฒนาของโลกในปัจจุบัน โดยปัจจุบันแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การสร้างสรรค์ผลงาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม เทคโนโลยี และนวัตกรรม เป็นที่ยอมรับจากหลายประเทศทั่วโลกในการผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น มีคุณภาพสูง ดังนั้นประเทศต่างๆจึงให้ความสำคัญกับ “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” ที่เน้นการเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการด้วยความคิดสร้างสรรค์ ในฐานะที่เป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจยุคใหม่ ดังเช่นประเทศสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นต้นแบบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประเทศอิตาลี ที่มีทุนทางวัฒนธรรมอยู่มากมาย และประเทศเกาหลี ซึ่งใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงวัฒนธรรมผ่านทางดนตรี ภาพยนตร์ และการท่องเที่ยว (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, ออนไลน์, 2553)

นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์สามารถดำเนินไปบนพื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน โดยการนำศักยภาพและความรู้ของคนมาใช้อย่างรอบคอบ และมีสติ เมื่อปัจเจกบุคคลนำศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ไปสร้างสรรค์พัฒนาสินค้าและบริการที่มีคุณค่า และมีคุณภาพมากขึ้น จะสามารถสร้างรายได้เพื่อยังชีพให้แก่ตนและครอบครัวมากขึ้น ก็จะทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ และมีสินทรัพย์ส่วนเกินที่นำไปออม เป็นภูมิคุ้มกันเมื่อเกิดภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นได้ ส่วนที่เหลือมากกว่านั้นก็สามารถนำไปช่วยเหลือจนเจือจรรบครัว ช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสหรือด้อยศักยภาพกว่า และสร้างสรรค์คุณค่าที่ดีแก่ชุมชนและสังคมต่อไปได้ ฉะนั้นการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็จะไม่ใช่เป็นการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานการละโมภโลภมากหรือเห็นแก่ตัว หากเป็นการพัฒนาบนพื้นฐานการจุนเจือเกื้อกูลกัน เพื่อช่วยเหลือคนที่ด้อยกว่า และพัฒนาสังคมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากประเด็นความสำคัญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) จึงมีความสำคัญต่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ 5 ประการ ได้แก่ (1) มีมาตรฐานการครองชีพดีขึ้น (2) มีการกระจายรายได้ที่ดี (3) การมีงานทำ (4) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ 5) การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจ

ดังนั้นการวิจัยเรื่องแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย จึงเป็นเรื่องที่มีความน่าสนใจที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาประเทศต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และทำการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง
2. เพื่อศึกษาขนาดของความสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาเศรษฐกิจ
3. เพื่อศึกษาถึงขนาดของผลกระทบในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

เพื่อให้ผลการวิจัยสอดคล้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์ จึงได้กำหนดสมมุติฐานในการวิจัยที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมจากแบบจำลอง (computed covariance matrix) เท่ากับ เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมจากข้อมูลเชิงประจักษ์ (sample covariance matrix)
2. ปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีผลเชิงบวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ได้ทำการศึกษาการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบไปด้วย องค์ประกอบ 3 ห่วง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้ 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความรู้ และคุณธรรม รวมทั้งศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ ที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ (1) ประชาชนในประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่ม Generation B (Baby Boomer Generation) คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2489 – 2507 อายุ 44 – 62 ปี จะเป็นคนที่ใช้ชีวิตเพื่อการทำงาน เคารพกฎเกณฑ์ กติกา อดทน ให้ความสำคัญกับผลงานแม้ว่าจะต้องใช้เวลา นานกว่าจะประสบความสำเร็จ อีกทั้งยังมีแนวคิดที่จะทำงานหนักเพื่อสร้างเนื้อสร้างตัว มีความทุ่มเทกับการทำงานและองค์กรมาก คนกลุ่มนี้จะไม่เปลี่ยนงานบ่อยเนื่องจากมีความจงรักภักดีกับองค์กรอย่างมาก ปัจจุบันนักการตลาดในหลายๆ ประเทศเน้นทำการตลาดกับกลุ่มนี้ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ มีกำลังซื้อ มีศักยภาพในการบริโภคสินค้า มีทัศนคติที่ดีต่อการซื้อและจับจ่ายใช้สอยสินค้าเพื่อตัวเองและบุคคลใกล้ชิด และ (2) ประชาชนในประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่ม Generation X (Extraordinary Generation) คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2508 – 2522 อายุ 29 – 43 ปี มีลักษณะพฤติกรรมชอบอะไรง่าย ๆ ไม่ต้องเป็นทางการ ให้ความสำคัญกับเรื่องความสมดุลระหว่างงานกับครอบครัว (Work – life balance) มีแนวคิดและการทำงานในลักษณะรู้ทุกอย่างทำทุกอย่างได้เพียงลำพัง ไม่พึ่งพาใคร มีความคิดเปิดกว้าง พร้อมรับฟังข้อติติงเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ในด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคจะเป็นกลุ่มคนหนุ่มสาวที่ทำงานในลักษณะใช้ความคิด สมาชิกหลักในครอบครัวทำงานทั้งสองคนใช้ชีวิตแบบทันสมัย (สาระดีดี.คอม, ออนไลน์, 2510) กลุ่มเป้าหมายทั้ง

2 กลุ่มดังกล่าวได้เน้นเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความรู้ในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมือง โดยจะทำการศึกษาในจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา จำนวน 400 ตัวอย่าง

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการศึกษาแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับแผนพัฒนาประเทศได้ โดยการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ในประเด็นที่องค์ประกอบใดที่รัฐบาลควรให้ความสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลสามารถกำหนดนโยบายและมาตรการสำคัญในประเด็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญตามลำดับ นอกจากนี้ผลงานวิจัยดังกล่าวยังสามารถตีพิมพ์ในวารสารวิจัยและวิชาการในระดับชาติ หรือในรูปแบบการนำเสนอผลงานในรูปแบบอื่น ที่จะประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

สำหรับหน่วยงานที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ คือ สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ในทุกระดับของการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

บทที่ 2

ปรัชญานวัตกรรมกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

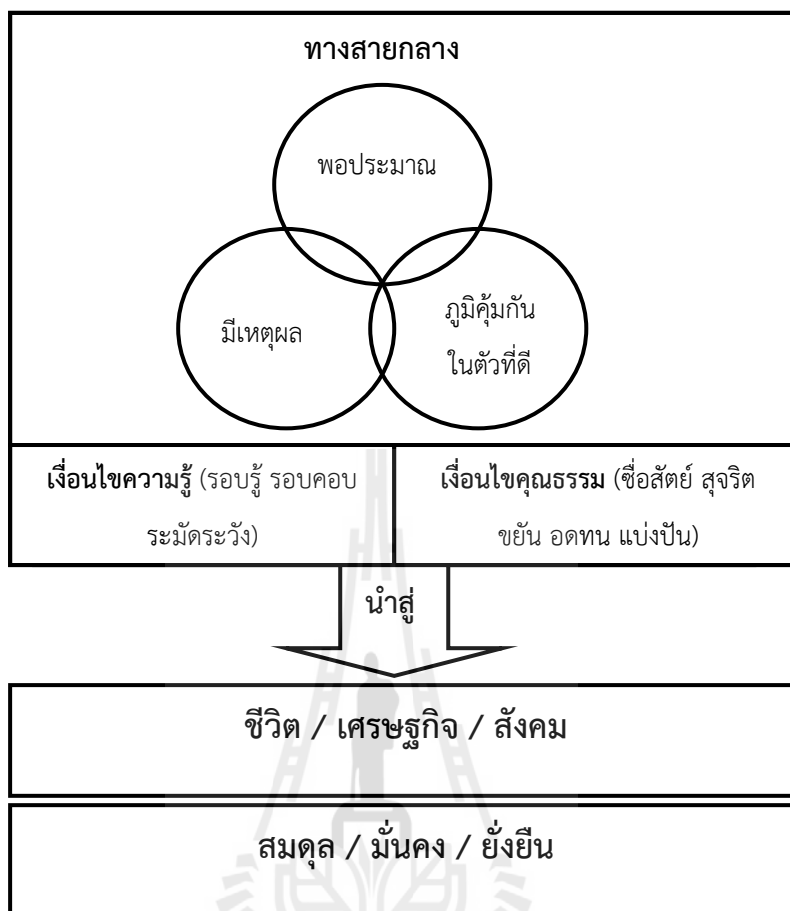
งานวิจัยเรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย รวมถึงการจัดทำเครื่องมือแบบสอบถามการวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และใช้เป็นข้อมูลประกอบการอ้างอิงในการอภิปรายผลการวิจัยเพื่อให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
- 2.7 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ
- 2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.1 ความหมายและความสำคัญของแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานคำจำกัดความของคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง ว่าหมายถึง การดำเนินชีวิต การมีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน สามารถเลี้ยงดูอู่ชุมชนเองโดยให้มีความเหมาะสม เพียงพอกับความต้องการของตนเองได้ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องทำการผลิตอาหาร ถักทอเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายด้วยตนเอง แต่หมายถึงในหมู่บ้านจะต้องมีความพอเพียงในระดับหนึ่ง (มูลนิธิชัยพัฒนา (ออนไลน์, 2548) ได้อธิบายถึงแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นที่มาของนิยาม 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำมาใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านช่องทางต่าง ๆ ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไข ความรู้ และ คุณธรรม ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา จาก คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน (หน้า 5) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, (2549), กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน

จากภาพที่ 2.1 เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความ

อดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2549)

เสนห์ จามริก (2546) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการ อุดมการณ์ ปรัชญาที่เกิดจากการเรียนรู้ถึงเหตุปัจจัยของสังคมไทยที่ต้องเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ มีสาระสำคัญคือ การกลับไปฟื้นคืนจิตวิญญาณของมนุษย์สู่ชีวิตเศรษฐกิจที่แท้จริง ไม่ใช่เป็นเพียงเศรษฐกิจเงินตรา แต่เป็นเศรษฐกิจที่ประกอบไปด้วยมนุษย์กับธรรมชาติเป็นแกนสาร ทั้งยังเป็นการให้มองและเข้าใจมนุษย์ในความหมายของความเป็นมนุษย์ชาติโดยรวม และเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติตามสัจธรรมความจริง ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่แค่การแก้ไขปัญหาความยากจน แต่เกี่ยวเนื่องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และการสร้างฐานต้นทุนทางสังคมและภูมิคุ้มกันสำหรับอนาคตของประเทศชาติโดยรวม

นอกจากนี้ ประเวศ วะสี (2548 อ้างถึงใน อภิชัย พันธเสน, 2549) ได้สรุปแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีลักษณะเป็นเศรษฐกิจสายกลาง หรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปาทาที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กับความเป็นครอบครัวชุมชน วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่บูรณาการเชื่อมโยงชีวิตจิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความเป็นประชาสังคม ดังนั้นจึงอาจเรียกชื่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่นๆ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจดุลยภาพ เศรษฐกิจบูรณาการ หรือเศรษฐกิจศีลธรรม ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีความหมายถึงความพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการ คือ

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง รักเอื้ออาทรผู้อื่น
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง อนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง รวมตัวกันแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ
5. ปัญญาพอเพียง เรียนรู้ร่วมกัน เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงโลก
6. ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง เพราะเศรษฐกิจที่สัมพันธ์ และเติบโตจากฐานทางวัฒนธรรม อันหมายถึงวิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อม จึงจะเป็นเศรษฐกิจที่มั่นคง
7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ผันผวนอย่างรวดเร็วจนกระทั่งมนุษย์ไม่สามารถรับได้

สำนักราชเลขาธิการ (ออนไลน์, 2550) ได้นำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 มาสรุปได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็น การมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความ มั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่ เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้อง เป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการ เปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไขการตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัย ทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่าง รอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มี ความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทนมีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

นอกจากนี้ สุมธ ตันติเวชกุล (2550) ได้สรุปหลักสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ว่าเป็น ปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับ ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะ การพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เศรษฐกิจสำหรับคน ยากจน และไม่ใช้เศรษฐกิจที่ต้องตระหนี่ถี่เหนียว พระองค์ทรงสอนให้ร่ำรวยแต่รวยแล้วต้องรักษาให้ คงอยู่และยั่งยืน พระองค์ท่านรับสั่งให้หลักสามประการและเงื่อนไขประกอบสองประการเป็นแนวทาง

ของการดำเนินชีวิต การพัฒนาประเทศ และจะนำไปใช้ในการบริหารงานในองค์กรใดๆ ก็ได้ดังนี้ ประการที่หนึ่ง ให้ใช้เหตุผลเป็นเครื่องนำทาง อย่าใช้กิเลสตัณหา อย่าทำตามกระแส ต้องมีความกล้าหาญเพียงพอที่จะเลือกหนทางในการดำเนินชีวิตโดยใช้สติปัญญา ประการที่สอง ทำอะไรพอประมาณ คือ ตรวจสอบศักยภาพของตนเองก่อนว่าตนเองมีจุดแข็งตรงไหน ซึ่งการจะพัฒนาอะไรต้องดูจากขีดความสามารถของตนเองว่าควบคุมได้หรือไม่ และยึดทางสายกลาง ความพอดี และมีความสมดุล และ ประการที่สาม ทำอะไรให้มีภูมิคุ้มกันตลอดเวลา เนื่องจากไม่สามารถคาดเดาอนาคตได้ ปัจจุบันสถานการณ์ต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การวางแผนพัฒนาทำได้ยากมีปัจจัยความ เสี่ยงตลอดเวลา ซึ่งอีกนัยหนึ่งภูมิคุ้มกันคือการบริหารความเสี่ยงนั่นเอง จากที่กล่าวมาทั้งหมด พระองค์ทรงให้มีเงื่อนไขรองรับที่สำคัญ 2 ประการ คือ คนต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม มีธรรมาภิบาลและดำเนินชีวิตด้วยความรอบรู้รอบคอบ คือต้องทันโลกอยู่ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้

2.1.2 ลักษณะของการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ว่าด้วยเรื่องการดำเนินชีวิตแบบ เศรษฐกิจพอเพียง (พระราชดำรัส พระราชทานเมื่อ วันที่ 4 ธันวาคม 2540 อ้างถึงใน ปิติณัฐ ไสล บาท, 2550) โดยภาพรวมสรุปได้ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุด หมายความว่า ต้องพยายามอาศัยตนเองให้มากที่สุด และอาศัย ปัจจัยหรือคนภายนอกน้อยที่สุด ในระดับครอบครัวควรพึ่งการผลิตภายในครอบครัว ระดับชุมชนควร พึ่งการผลิตในชุมชน ระดับชาติควรพึ่งการผลิตภายในชาติ เช่นในระดับครอบครัว มีการปลูกพืชไว้ รับประทานเอง พยายามตัดหรือทอเสื่อใช้เอง ปลูกต้นไม้ไว้สำหรับทำเชื้อเพลิง ทำเครื่องเรือน และ สร้างอาคารบ้านเรือน พยายามซื้อให้น้อยที่สุด โดยเฉพาะการซื้อสินค้าจากต่างประเทศ เมื่อมีปัญหา ก็ พยายามแก้ไขด้วยตนเอง สำหรับตัวอย่างในระดับชุมชน นั้นควรมีโรงสีของชุมชน มีโรงเรียนของ ชุมชน มีสหกรณ์ของชุมชน ส่วนตัวอย่างในระดับชาติ ได้แก่ ผลผลิตสินค้าที่จำเป็นที่ประชาชนใช้กันตาม บ้านเรือน ไม่มุ่งพึ่งสินค้านำเข้ามากนัก เมื่อมีปัญหาในระดับชาติ ต้องพึ่งคนในชาติด้วยกันแก้ปัญหา

2. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ตามลักษณะข้อ 1 ของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุด พยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดผลดีมากที่สุด เช่น ในครัวเรือน มี ที่ดินเหลืออยู่ ก็ปลูกผักผลไม้เอาไว้รับประทาน ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า เช่น ผลิตสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ ไว้ใช้ โดยการเอากระดาษเหลือใช้มาพับถุง อ่านหนังสือหาความรู้ ซ่อมแซมเครื่องใช้หรือบ้านเรือนที่ ชำรุด ดีกว่านอนดูโทรทัศน์อย่างเกียจคร้าน นำเสื้อผ้าของลูกคนโตมาดัดแปลงให้เป็นเสื้อผ้าของลูกคน เล็ก นำกระดาษที่ใช้แล้วด้านหนึ่งกลับมาใช้อีกด้านหนึ่ง เศษอาหารที่เหลือก็หมักไว้เป็นปุ๋ย ขยะที่เกิด จากการกินเมื่อนำมาแยกส่วน ก็สามารถส่งให้ผู้อื่นทำประโยชน์ได้ เช่น กล้วยพลาสติกนำไปหลอมทำ เป็นถุงใช้ได้อีก โลหะหลอมใช้ได้อีก แก้วแตกนำไปหลอมใหม่ เศษกระดาษนำไปย่อยแล้วทำเป็น

กระดาษสำหรับผลิตกล่องกระดาษ ถ้วยหรือจานแตก และเศษคอนกรีตจากการก่อสร้างนำไปถมที่ก่อสร้าง ถ้าปฏิบัติเช่นนี้ จะไม่เกิดปัญหาเรื่องที่ตั้งขยะหรือขยะล้นเมือง

3. ไม่ผลิตและบริโภคเกินกำลัง แสวงหาความพอเหมาะพอดีได้คุณภาพ การผลิตและบริโภคเกินกำลัง เป็นการเสียความสมดุลแห่งธรรมชาติของเศรษฐกิจ ธรรมชาติของเศรษฐกิจต้องการความสมดุล การผลิตที่เกินกำลังทรัพยากร รวมทั้งกำลังเงิน เป็นความโลภตามวิธีการของตะวันตก นักธุรกิจตะวันตกสั่งสอนกันต่อ ๆ มาว่า ในทำธุรกิจใด ๆ จะใช้ทรัพยากรของตนอย่างไม่เพียงพอและไม่มีใครทำกัน จะต้องเช่าที่ดินหรืออาคารของผู้อื่น ต้องกู้เงินจากธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ พยายามทำกิจการให้ใหญ่ที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองจากการมีส่วนแบ่งการตลาดสูงกว่า ความคิดนี้ได้แพร่เข้ามาสู่คนไทย ไม่ว่าจะเป็นพ่อค้าหรือชาวนาต้องกู้เงินมาทำอาชีพในที่สุดสินค้าของตนก็เกินอุปสงค์ของตลาด ต่อมาก็เป็นกำลังเงินทุนสำรอง แล้วอาจล้มละลายไปตาม ๆ กัน ชาวนาต้องสูญเสียที่ดิน นักธุรกิจต้องปิดกิจการ ธุรกิจสังหาริมทรัพย์ที่ขาดทุนในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา สาเหตุเกิดจากการผลิตที่เกินกำลัง ต้องกู้เงินมาก และบริโภคเกินกำลัง จนขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ รัฐบาลรับภาระหนี้ จนเกินกำลังทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก

4. การมีส่วนร่วมช่วยเหลือกัน เนื่องจากเศรษฐกิจแบบพอเพียงต้องพยายามผลิตสินค้าและบริการใช้เองให้มากที่สุด เป็นความพยายามหลีกเลี่ยงจากการซื้อจากตลาด เพราะไม่ใช่เศรษฐกิจการตลาด (Market Economy) แต่ทุกชุมชนไม่สามารถผลิตสินค้าและบริการที่ตนต้องการได้ทุกอย่าง จึงต้องอาศัยผู้ที่อยู่ใกล้เคียงในชุมชนที่เป็นหมู่บ้านหรือตำบลเดียวกัน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนในอดีตของสังคมไทย คือ การลงแขกเกี่ยวข้าว ซึ่งต่างก็เวียนไปช่วยกันเกี่ยวข้าวในนาของผู้อื่นโดยไม่รับค่าจ้าง การนำสินค้ามาแลกเปลี่ยนกันในตำบล โดยผู้แลกต้องไม่ใช่พ่อค้า หรือถ้าซื้อขายกันก็เป็นการซื้อสินค้าที่ผลิตได้ในตำบลหมู่บ้านเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน การยืมสินค้ากันใช้แทนการซื้อก็เป็นการช่วยเหลือกันเองแบบหนึ่ง การตั้งกลุ่มออมข้าวเพื่อให้สมาชิกได้ยืมบริโภคในยามขาดแคลน สหกรณ์ที่สมาชิกผลิตสินค้า และออมทรัพย์ร่วมกัน เหล่านี้เป็นตัวอย่างที่ดีของการร่วมมือช่วยเหลือกันเอง ซึ่งแนวทางนี้ตรงข้ามกับเศรษฐกิจการตลาด ที่ผลิตสินค้าอย่างเดียว จำหน่ายเอาเงินไว้ซื้อสินค้าอื่นที่ตนต้องการ ขาดการช่วยเหลือกันและกันในการผลิตและการบริโภค

ทั้งนี้ กรมการพัฒนาชุมชน (2543) ได้จัดระดับการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. เศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว เป็นความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อนมี ความเป็นอยู่อย่างพอประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลตามกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพในการประกอบอาชีพเดินทางสายกลาง ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเอง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ การดำเนินวิถีชีวิต ทางสายกลาง“เศรษฐกิจพอเพียง” ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ดังนี้

1) *ด้านจิตใจ* รู้จักทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตใจสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม คำนึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง 2) *ด้านสังคมและชุมชน* ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สร้างเครือข่ายชุมชน 3) *ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* การจัดการอย่างชาญฉลาด รู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่บนพื้นฐานการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน 4) *ด้านเทคโนโลยี* ใช้เทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง 5) *ด้านเศรษฐกิจ* เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย การออม สะสมเป็นเงินทุน (การออมเป็นการสร้างวินัยในเรื่องของการใช้จ่ายภายในครัวเรือน เป็นการพัฒนาและสร้างครัวเรือนให้มีศักยภาพในประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ทุน และเพื่อประโยชน์ของครัวเรือนในอนาคต อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมต่อไปสู่การสร้างระบบภูมิคุ้มกันของครัวเรือน เมื่อประสบปัญหาหรือวิกฤตจึงประกอบไปด้วย ออมเงิน ออมต้นไม้ ออมทรัพยากร เช่น น้ำ ดิน พลังงาน ฯลฯ ออมสัตว์ ออมความรู้ ออมกัลยามิตร) 6) *ด้านหลักพระพุทธศาสนา* ได้แก่ การลด ละ เลิกอบายมุข หมายถึง การสร้างจิตสำนึก และความนึกคิดตามแนวทางของศาสนา ค้นความสุข ความอบอุ่นให้ครอบครัว และธรรมะแห่งความสำเร็จ ได้แก่ อตตาทิ อตตานิโนนาโถ “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” สัปบุริสธรรม 7 “ธรรมแห่งความไม่ฉิบหาย” อิทธิบาท 4 “ธรรมแห่งความสำเร็จ” และ อริยสัจ 4 “ความจริงอันประเสริฐ”

2. เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน เป็นเศรษฐกิจเพื่อการเกษตรที่เน้น “การพึ่งพาตนเอง” เกษตรกรจะใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการที่ดินโดยเฉพาะแหล่งน้ำและกิจกรรมการเกษตรได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกรเอง ด้วยการนำเรื่องทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง : ฐานการผลิตความพอเพียง มาใช้ในไร่นาของตนเอง โดยเริ่มจากการผลิตจะต้องทำในลักษณะพึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ให้มีความหลากหลายของกิจกรรมการเกษตรในไร่นา ได้แก่ การทำการเกษตรผสมผสาน หลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน เช่น ปลูกข้าวซึ่งเป็นพืชอาหารหลักของคนไทยสำหรับบริโภคในครอบครัว ขุดสระน้ำเป็นแหล่งน้ำในไร่นาและเลี้ยงสัตว์น้ำ ปลูกพืชผักไว้บริโภคในครัวเรือนช่วยลดรายจ่ายประจำวัน ปลูกพืชสมุนไพรเป็นอาหารและยาพื้นบ้าน ปลูกไม้ยืนต้นและนำไม้มาใช้สอย หรือใช้เป็นไม้พิน ทำโรงเรือนและเครื่องจักสาน เลี้ยงสัตว์เป็นแหล่งอาหารโปรตีนและเสริมรายได้ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับเพื่อความสวยงามพักผ่อนจิตใจและเสริมรายได้ และใช้ปุ๋ยหมักบำรุงดินรักษาสมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังควรมีกิจกรรมเกื้อกูลกัน กิจกรรมเสริมรายได้ ใช้แรงงานในครอบครัวทำงานอย่างเต็มที่ลดต้นทุนการผลิตตลอดจนการผลิตผสมผสานกิจกรรมการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมงในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ทั้งนี้ ลักษณะการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงดังที่กล่าวมาสอดคล้องกับแนวคิดของ ประสาร บุญเสริม (2549) ที่จำแนกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ (1) เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน สามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่โลภมากและไม่

เบียดเบียนผู้อื่น และ (2) เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า คือ การแลกเปลี่ยน ร่วมมือ ช่วยเหลือกัน เพื่อให้ส่วนรวมได้รับประโยชน์ และนำไปสู่การพัฒนาชุมชน และสังคมให้เจริญอย่างยั่งยืน การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้เกิดทั้งวิถีการพัฒนา และผลของการพัฒนา ที่สมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ความพอเพียงเป็นทั้งวิธีการที่คำนึงถึงความสมดุลอย่างมีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็นำไปสู่ผลของการกระทำที่ก่อให้เกิดความสมดุลในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความรู้และเทคโนโลยี พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางสิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญา การนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริงได้นั้น อำนวย คำต๋อ (2550) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้น้อมนำเอาแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาสร้างผลในทางปฏิบัติให้เกิดรูปธรรมขึ้น โดยได้กำหนดการใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงตามขั้นตอนของบันได 3 ขั้น ดังนี้

1. การพึ่งตนเอง หมายความว่าให้ประชาชนในชนบทแต่ละคน แต่ละครอบครัวพึ่งตนเองได้ ก่อน โดยการที่จะให้พึ่งตนเองได้นั้น ประชาชนต้องรู้จักตนเองก่อนโดยการวิเคราะห์ตนเองตามหลักอริยสัจ 4 คือ รู้ว่าทุกข์คืออะไร อะไรคือสาเหตุของทุกข์ รู้ทางที่จะดับทุกข์ และหาแนวทางที่จะก้าวสู่การดับทุกข์ หรือการใช้การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) ผสมผสานกับประสบการณ์และภูมิปัญญาและแรงกระตุ้นจากภายนอก จากนั้นนำมาทดลองปฏิบัติ หากปฏิบัติได้ก็จะเกิดการรู้จริง ทำเป็น และเกิดองค์ความรู้ขึ้น

2. การพึ่งพากันเอง หมายความว่าให้ประชาชนแต่ละคนที่พึ่งพากันเองได้ มารวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มอาชีพภายใต้ปรัชญา คือ “เราจะทำในสิ่งที่ชาวบ้านเขาอยากทำ ไม่ทำในสิ่งที่เราอยากเห็นเขาทำ ให้เกิดพลังจากชุมชนเกิดความเข้มแข็ง” และให้ประชาชนแต่ละคนเกิดความคิดกันเอง แล้วร่วมแรงร่วมใจ ภายใต้คำขวัญ “ฮวมคิด ฮวมสร้าง ฮวมทาง ฮวมแรงแห่งชุมชนเข้มแข็งหมั่นยืน (ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมทาง ร่วมแรงแห่งชุมชนเข้มแข็ง ยั่งยืน)”

3. การเติบโตอย่างสมบูรณ์และยั่งยืน โดยให้กลุ่มที่ประชาชนจัดตั้งขึ้น มีการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็ง ด้วยประการแรก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใน ประกอบด้วยทดลองปฏิบัติ การประชุม และการสรุปบทเรียน ประการที่สอง การถ่ายทอดความรู้สู่ภายนอก ประกอบด้วยการสรุปบทเรียนร่วมกับภายนอก การถ่ายทอดองค์ความรู้หรือภูมิปัญญา และประการสุดท้าย การเรียนรู้จากภายนอก ประกอบด้วยการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม สัมมนา นอกจากนี้ ยังมีการสร้างเครือข่ายทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่นในหมู่เครือญาติเพื่อแสวงหา ทุนความรู้ ความร่วมมือ การมีส่วนร่วม และการขยายความคิดโดยการสร้างเครือข่าย มีทั้งภายในชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ฝ่ายปกครอง วัดและโรงเรียน ภายนอกชุมชน เช่น หน่วยราชการ ฝ่ายการเมือง และสถาบันการศึกษา ต่าง ๆ

ทองทิพภา วิริยะพันธ์ (2550) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญสรุปได้ดังนี้ 1) ใช้ทางสายกลาง โดยเน้นการดำเนินชีวิตหรือการดำเนินงานในลักษณะไม่เร่งรัดหรือเขื่องช้าจนเกินไป มีความพอดี อยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ ไม่หลงกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพ สร้างพื้นฐานความมั่นคงให้กับชีวิตทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ 2) ให้ความสำคัญกับความพอประมาณ โดยยึดหลักความมีเหตุผล และตั้งอยู่บนพื้นฐานความไม่ประมาท ใช้สติปัญญาในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ 3) ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ให้มีความพอเพียงทั้งในด้านวัตถุ และด้านจิตใจ เป็นการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ให้รู้จักคำว่าพอ ขจัดความโลภให้น้อยลง ให้มีความสุขทั้งทางกาย จิตใจ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ก่อความวุ่นวายให้แก่สังคมโดยรวม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้มนุษย์รู้จักการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด รู้จักความพอเพียง รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านจิตใจ ยึดหลัก “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมีจิตสำนึกที่ดีต่อประเทศชาติ มีเมตตา เอื้ออาทร ประนีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง รู้รักสามัคคี 2) ด้านสังคม ให้แต่ละชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการเชื่อมโยงไปสู่เครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อให้มีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น มีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทุก ๆ ด้าน 3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงการใช้และการจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยยึดหลักของความยั่งยืน 4) ด้านเทคโนโลยี ควรผสมผสานเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 5) ด้านเศรษฐกิจ ควรให้ความสำคัญกับหลักการประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นทุกด้าน ลดการฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ ยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ หลีกเลี่ยงการก่อหนี้ที่ไม่มีผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ออนไลน์, 2550) ได้กล่าวถึง การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ซึ่งทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ไม่ใช่เฉพาะในหมู่คนจนหรือเกษตรกรโดยต้องเกิดจิตสำนึกมีความศรัทธาเชื่อมั่นเห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป โดยแบ่งเป็นระดับ ดังนี้ 1) ความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว มุ่งเน้นให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจพึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถไม่ทำอะไรเกินตัวดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นรวมทั้งใฝ่รู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงในอนาคต และเป็นที่ยังให้ผู้อื่นได้ในที่สุด เช่น หาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวจากการประกอบสัมมาชีพ รู้ข้อมูลรายรับ-รายจ่าย ประหยัดแต่ไม่ตระหนี่ ลด ละ เลิก อบายมุข สอนให้เด็กรู้จักคุณค่า รู้จักใช้ และรู้จักออมเงิน ดูแลรักษาสุขภาพ มีการแบ่งปันภายในครอบครัว ชุมชน และสังคมรอบข้าง รวมถึงการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม 2) ความพอเพียงระดับชุมชน คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนบนหลักของความรู้ รัก สามัคคี สร้างเป็น

เครือข่ายเชื่อมโยงกันในชุมชนและนอกชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เช่น การรวมกลุ่มอาชีพ องค์การการเงินสวัสดิการชุมชน การช่วยดูแลรักษาความสงบ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง 3) ความพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน เริ่มจากความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจที่หวังผลประโยชน์ หรือกำไรในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น แสวงหาผลตอบแทนบนพื้นฐานของการแบ่งปัน มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสม และเป็นธรรมทั้งลูกค้า คู่ค้า ผู้ถือหุ้น และพนักงาน ด้านการขยายธุรกิจต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป รวมทั้งต้องมีความรู้และเข้าใจธุรกิจของตนเอง รู้จักลูกค้า ศึกษาคู่แข่ง และเรียนรู้การตลาดอย่างถ่องแท้ ผลิดในสิ่งที่ถนัดและทำตามกำลัง สร้างเอกลักษณ์ที่แตกต่างและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง มีการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น มีความซื่อสัตย์รับผิดชอบต่อสังคมและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญต้องสร้างเสริมความรู้ และจัดสวัสดิการให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสม และ 4) ความพอเพียงระดับประเทศ เป็นการบริหารจัดการประเทศ โดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมีพอกิน และพึ่งตนเองได้ มีความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีการรวมกลุ่มของชุมชนหลายๆ แห่งเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สืบทอดภูมิปัญญาแลร่วมกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้ รัก สามัคคี เสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

ด้านการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ สำนักงานเศรษฐกิจเกษตร (2555) กล่าวว่า พื้นฐานของประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ดังนั้นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นตั้งแต่นั้นการฟื้นฟูและขยายเครือข่ายเกษตรกรรมให้ยั่งยืน เป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพออยู่พอกินไปจนถึงการแปรรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน สร้างอาชีพ และทักษะวิชาการ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ละขั้นตอนเป็นลำดับ รวมถึงเทคโนโลยีที่ค่อยๆ พัฒนาขึ้นมาจากฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีอยู่ภายในชาติและเรียนรู้จากโลกภายนอกด้วย ซึ่งในการพัฒนาประเทศไม่ได้มีแบบอย่างตายตัวตามตำรา แต่ต้องเป็นไปตามสภาพภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา วัฒนธรรมชุมชน ที่มีความหลากหลาย ในขณะเดียวกันต้องเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตามอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ควบคู่ไปกับการพยายามหาแนวทางหรือวิธีการที่จะดำรงชีวิตตามหลักการพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ดำเนินไปได้อย่างสมดุลและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ โดยอาศัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวสร้างภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบที่ชุมชนอาจจะได้รับ ไม่ให้กระแสเหล่านั้นมาทำลายเอกลักษณ์และวัฒนธรรมชุมชนจนต้องล่มสลายไป จากแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางที่ให้ประชาชนดำเนินตามวิถีแห่งการดำรงชีพที่สมบูรณ์ ศานติสุข โดยมีธรรมะ

เป็นเครื่องกำกับ และใจตนเป็นที่สำคัญ ซึ่งก็คือวิถีชีวิตไทย ที่ยึดเส้นทางสายกลางของความพอดี ในหลักของการพึ่งพาตนเอง 5 ประการ ได้แก่ 1) ความพอดีด้านจิตใจ คือ มีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม 2) ความพอดีด้านสังคม คือ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รู้จักหนักกำลัง และที่สำคัญมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคงและแข็งแรง 3) ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ เพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงเป็นขั้นเป็นตอนไป 4) ความพอดีด้านเทคโนโลยี คือ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการและควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเอง และสอดคล้องเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง และ 5) ความพอดีด้านเศรษฐกิจ คือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอสมควร พออยู่ พอกินตามอัตภาพ และฐานะของตนเอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาเริ่มจากการสร้างพื้นฐาน ความพอกินพอใช้ ของประชาชนในชาติเป็นส่วนใหญ่ก่อน แล้วจึงค่อยเสริมสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจตามลำดับ เพื่อจะได้เกิดสมดุลทางด้านต่างๆ หรือเป็นการดำเนินการไปอย่างเป็นขั้นเป็นตอนจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่ง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นปรัชญาที่ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้ผู้ผลิต หรือผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นผลิต หรือบริโภคภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งก็คือหลักในการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง และลดความเสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจธุรกิจเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ นอกจากนี้ เศรษฐกิจพอเพียงยังสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา และทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นจะต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม (มูลนิธิชัยพัฒนา, ออนไลน์, 2555)

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความสนใจและนำเสนอคุณลักษณะของบุคคลที่ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและมีความสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทั้ง 12 ประการโดยอภิชัย พันธเสนอีกหลายท่าน ดังนี้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2548) ได้นำเสนอความพอดี 5 ประการ ประกอบด้วย 1) ด้านจิตใจ หมายถึง การทำจิตใจให้พอดีโดยไม่สุดโต่งไปด้านใดด้านหนึ่ง การมีจิตใจอยู่ในระดับพอดี มีความเอื้ออาทรต่อกันจะทำให้เกิดความสุข 2) ด้านสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลเองและผู้อื่น จะต้องสร้างความพอดีและเหมาะสมในความสัมพันธ์ 3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บุคคลต้องรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงวัตถุสิ่งของต่างๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) ด้านเทคโนโลยี หมายถึง บุคคลควรให้ความสนใจต่อเทคโนโลยี แต่ต้องเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นฐานการดำเนินชีวิตของตนเอง 5) ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง พอใจในความเป็นอยู่ของตน พึ่งตนเองให้ได้มากที่สุด

ปริญานุษ พิบูลสรารุช (2549) ได้นำเสนอคุณลักษณะของคนและกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงว่า 1) ความพอประมาณ ประกอบด้วย พอเหมาะกับสภาพของตน พอสมควรกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สังคม ไม้โลก จนเบียดเบียนตัวเอง ผู้อื่น และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม 2) ความมีเหตุผล ประกอบด้วย ความไม่ประมาท รอบรู้ มีสติ รู้สาเหตุ-ทำไม รู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในด้านต่างๆ 3) ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี ประกอบด้วย สุขภาพดี พร้อมรับความเสี่ยงต่างๆ เช่น มีการวางแผน มีการออมเงิน มีประกัน ทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้มีการยกตัวอย่างการประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงในบุคคลและครอบครัว ดังนี้ 1) ความพอประมาณ คือ การรู้จักจัดการรายรับและรายจ่ายให้มีความสมดุลกัน 2) ความมีเหตุมีผล คือ การใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล มีความจำเป็นไม่ใช้สิ่งของเกินฐานะ ใช้ของอย่างคุ้มค่า ประหยัด 3) ความมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง มีเงินออม แบ่งปันผู้อื่น ทำบุญ 4) ความรู้คู่คุณธรรม คือ รู้จักประกอบอาชีพที่สุจริต ด้วยความขยันหมั่นเพียร ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจต่างๆ เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง เห็นได้ว่าคุณลักษณะของคนและกิจกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการประยุกต์ใช้ในระดับครอบครัวโดยเน้นด้านเศรษฐกิจมีหลักสำคัญเช่นเดียวกับหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข และสอดคล้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของอภิชัย พันธเสน (2550)

ประเวศ วะสี (2542) ได้กล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์แห่งการพัฒนาไว้ว่าเป็นเศรษฐกิจทางสายกลาง หรือเศรษฐกิจมีขีดมาปฏิบัติ เนื่องจากมีความเชื่อมโยงทั้งด้านเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ด้วยกัน โดยมองว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นความพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการ คือ 1) พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว เป็นเศรษฐกิจที่ไม่ทอดทิ้งกัน ซึ่งมีหลักการที่สอดคล้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของอภิชัย พันธเสน (2550) คือ ความพอประมาณ 2) จิตใจพอเพียง เกิดความรักและเอื้ออาทรต่อกัน มีความสอดคล้องกับความสามัคคีและความเสียสละ 3)

สิ่งแวดล้อมพอเพียง ร่วมกันรักษา อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่อย่างยั่งยืนเพื่อการยังชีพและ
 ทำมาหากิน มีความสอดคล้องกับความประหยัดและความรับผิดชอบ 4) ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การ
 แก้ไขปัญหาต่างๆ เกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชน ทำให้มีความเข้มแข็ง มีความสอดคล้องกับ
 ความสามัคคี 5) ปัญญาพอเพียง การเรียนรู้ร่วมกัน การปฏิบัติและการปรับตัวอย่างต่อเนื่องจะทำให้
 เกิดปัญญาร่วมกัน มีความสอดคล้องกับการมีสติสัมปชัญญะ 6) วัฒนธรรมพอเพียง เศรษฐกิจควรมี
 ความสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากพื้นฐานของวัฒนธรรมอย่างมั่นคง มีความสอดคล้องกับความมี
 ระเบียบวินัยและความกตัญญูรู้คุณต่อแผ่นดิน 7) มีความมั่นคงพอเพียงทั้งในด้านเศรษฐกิจและจิตใจ
 ของบุคคล หากเศรษฐกิจมีความพอเพียงและมั่นคงจะส่งผลให้มีสุขภาพจิตที่ดีที่ตามไปด้วย มีความ
 สอดคล้องกับความพอประมาณ แสดงให้เห็นว่าการมองเศรษฐกิจพอเพียงของประเวศ วะสี (2542)
 และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของอภิชัย พันธเสน มีความสอดคล้องกันตามหลักการปรัชญาเศรษฐกิจ
 พอเพียง

สมพร เทพสิทธิ์า (2546) กล่าวในหนังสือเรื่อง การเดินตามรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจ
 พอเพียง ช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการทุจริตว่า การพัฒนาประเทศไทยในอนาคต 20 ปี
 ข้างหน้ามีเป้าหมายมุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ให้ดี
 ยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมั่นคง และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย สังคมไทยจึงพึงประสงค์
 สภาพสังคมที่มีลักษณะ 3 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีความสอดคล้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของอภิชัย
 พันธเสน (2550) ดังนี้ 1) สังคมคุณภาพ โดยมีความสมดุล ความพอดี บุคคลเป็นคนดีและเป็นคนเก่ง
 ควบคู่กับการมีคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ พึ่งตนเอง
 ได้ มีสภาพแวดล้อมที่ดี ชุมชนน่าอยู่ เศรษฐกิจมีความมั่นคง การพัฒนาต้องสมดุลกับธรรมชาติ
 การเมืองต้องโปร่งใส มีประชาธิปไตย และสังคมไทยต้องมีคุณธรรม 2) สังคมแห่งภูมิปัญญาการเรียนรู้
 คนไทยสามารถคิด ทำสิ่งใดๆ อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ เป็นผู้รู้จักเรียนรู้อยู่เสมอ มีความรู้เท่าทันโลก
 รู้จักรักษาและเพิ่มพูนความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ 3) สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน มี
 ความสามัคคี มีความรัก และภูมิใจในชาติและท้องถิ่น รักษาและอนุรักษ์เอกลักษณ์ ประเพณีของ
 สังคมสถาบันครอบครัวและชุมชนมีความเข้มแข็ง

สำหรับหน่วยงานภาครัฐ พบว่า สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน กรมการพัฒนาชุม
 ชน กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน โดยนำหลัก
 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นรากฐาน และได้สร้างตัวชี้วัดที่เรียกว่า ตัวชี้วัด 6x2 โดยนำเสนอว่ามี
 ความสอดคล้องกับความพอดี 5 ประการของสุเมธ ตันติเวชกุล (2548) ตัวชี้วัด 6x2 จัดทำเพื่อ
 ตรวจสอบว่าครัวเรือนและชุมชนนั้นได้มีหรือได้ทำกิจกรรมตามการกำหนดของตัวชี้วัดแล้วหรือไม่
 (กระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน, 2550ก, 2550ข;
 กระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2549) ดังนี้

1. การลดรายจ่าย ประกอบด้วย 1.1) ครั้วเรือนทำสวนครัว หมายถึง ครั้วเรือนใช้พื้นที่ว่างบริเวณบ้าน หรือใช้กระถางหรือภาชนะที่ทิ้งแล้วในการปลูกผักไว้กินเองในครอบครัว รวมถึงการปลูกผักแบบแขวน หากไม่มีพื้นที่สำหรับการปลูกผัก ก็สามารถมีกิจกรรมอื่นที่ทดแทนกันได้ เช่น ชาวประมงหรือชาวเลที่ไม่มีพื้นที่ อาจมีกิจกรรมหาปลากินเอง เห็นว่ามีความสอดคล้องกับความพอดี 5 ประการในด้านเศรษฐกิจ 1.2) ครั้วเรือนปลอดอบายมุข หมายถึง สมาชิกทุกคนในครั้วเรือน ไม่เสพสิ่งเสพติด ไม่เล่นการพนันและประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม เห็นว่ามีความสอดคล้องกับความพอดี 5 ประการในด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. การเพิ่มรายได้ ประกอบด้วย 2.1) ครั้วเรือนมีอาชีพเสริม กล่าวคือ ครั้วเรือนมีอาชีพอื่นนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำประจำ เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เห็นว่ามีความสอดคล้องกับความพอดี 5 ประการในด้านเศรษฐกิจ 2.2) ครั้วเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม หมายถึง ครั้วเรือนมีการใช้อุปกรณ์เครื่องมือในการประกอบอาชีพ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในครั้วเรือนที่เหมาะสมกับสภาพครอบครัวและท้องถิ่น ทำให้เกิดความคุ้มค่าและประหยัด เช่น การใช้ปุ๋ยชีวภาพ การปลูกผักปลอดสารพิษ การใช้พลังงานทดแทน มีความสอดคล้องกับความพอดี 5 ประการในด้านเทคโนโลยี

3. การประหยัด ประกอบด้วย 3.1) ครั้วเรือนมีการออมทรัพย์ คือ สมาชิกในครั้วเรือนมีการฝากเงินไว้กับธนาคาร สถาบันการเงิน กลุ่มออมทรัพย์ฯ หรือกลุ่มอื่นๆ ที่มีการรับฝากเงินกับสมาชิก 3.2) ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์ฯ หมายถึง การมีกลุ่มหรือเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างกัน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์สตรี กลุ่มออมทรัพย์ของกลุ่มอาชีพต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นกลุ่มหรือองค์กรภายในหรือภายนอกพื้นที่ก็ได้ เห็นได้ว่า มีความสอดคล้องกับความพอดี 5 ประการในด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ

4. การเรียนรู้ ประกอบด้วย 4.1) ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ชุมชนมีการบันทึกภูมิปัญญาในรูปแบบต่างๆ และมีการถ่ายทอด และนำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง มีความสอดคล้องกับความพอดี 5 ประการในด้านเศรษฐกิจ 4.2) ครั้วเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน คือ สมาชิกในครั้วเรือนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือจัดเวทีการเรียนรู้ สนทนา หรือกิจกรรมที่นำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องการดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสอดคล้องกับความพอดี 5 ประการในด้านสังคมและด้านจิตใจ

5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 5.1) ชุมชนรู้จักใช้วัสดุท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ คือ ชุมชนมีการใช้วัสดุหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่าและประหยัด โดยมีการวางแผนการจัดการทรัพยากรมาทดแทนควบคู่กับการอนุรักษ์ 5.2) ชุมชนปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นเป็นหมู่บ้านที่น่าอยู่ กล่าวคือ ชุมชนส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้และมีการดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอในบริเวณบ้าน ถนนในชุมชน หรือพื้นที่สาธารณะ มีความสอดคล้องกับความพอดี 5 ประการในด้านจิตใจและด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6. การเอื้ออารีต่อกัน ประกอบด้วย 6.1) ชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือ คนจน คนด้อยโอกาส และคนที่ประสบปัญหา โดยมีการจัดสวัสดิการ เช่น กองทุนประกอบอาชีพ กองทุนสงเคราะห์ต่างๆ รวมถึงการช่วยเหลือในรูปแบบอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการเงิน มีความสอดคล้องกับความพอดี 5 ประการ ในด้านจิตใจและด้านสังคม 6.2) ชุมชนมีความรู้สึกสามัคคี หมายถึง มีการจัดทำแผนชุมชนและนำไปสู่ การปฏิบัติ เพื่อการแก้ไขปัญหาในชุมชน มีความสอดคล้องกับความพอดี 5 ประการในด้านสังคม (กระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน , 2550ก, 2550 ข; กระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2549) ผู้วิจัยเห็นว่า ตัวชี้วัด 6x2 นี้เป็นกิจกรรมที่สะท้อนถึงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของอภิชัย พันธเสน (2550) ได้ เช่นเดียวกัน

อภิชัย พันธเสน (2542) กล่าวว่านักเศรษฐศาสตร์มีความคิดเห็นต่อความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม โดยสรุป คือ กลุ่มที่หนึ่ง เห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่อง แนวคิดที่อยู่เหนือแนวคิดของวิชาเศรษฐศาสตร์ กลุ่มที่สอง เห็นว่าเป็นแนวคิดที่อยู่ในระดับเดียวกับ แนวคิดวิชาเศรษฐศาสตร์ กลุ่มที่สาม เห็นว่าเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก กลุ่มที่สี่ เห็นว่าเป็นแนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาประเทศบนพื้นฐาน ความเป็นอยู่ที่พอควร ตั้งแต่ในระดับครอบครัว จนถึงระดับประเทศ นอกจากนี้ยังเน้นถึงความ พอประมาณและมีเหตุผล ซึ่งแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้กับภาคเศรษฐกิจในทุก ระดับและทุกสาขาของประเทศ

สุเมธ ตันติเวชกุล (2544) อธิบายว่าความสามารถในการอยู่ได้ในระดับพื้นฐานต้องยึดหลัก ทางสายกลาง เป็นหลักในการดำรงชีวิต เพื่อสร้างความสามารถในการพึ่งตนเอง ประกอบด้วย 1) พึ่งตนเองทางจิตใจ 2) พึ่งตนเองทางสังคม 3) พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี 4) พึ่งตนเองได้ทาง ทรัพยากรธรรมชาติ 5) พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ การยึดหลักทางสายกลางในการดำเนินชีวิต โดยมี พื้นฐานบนความรู้และปัญญา จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

เสน่ห์ จามริก (2544) อธิบายว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแกนกลางของคุณค่าและจิตสำนึก ใหม่ เป็นการกลับฟื้นจิตวิญญาณมนุษย์สู่ชีวิตเศรษฐกิจที่แท้จริง ที่มีแก่นสาร คือ มนุษย์และธรรมชาติ มีฐานอยู่ที่เกษตรกรรมพออยู่พอกิน พร้อมด้วยกระบวนการเรียนรู้ระดับสู่เกษตรยั่งยืน โดยมีไร่นา ระดับครัวเรือน และมีความพยายามในการถ่วงดุลอำนาจของตลาดในปัจจุบันได้อย่างดี

จากหนังสือเรื่อง สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดย อภิชัย พันธเสน, ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, ฐิติพร ศิริพันธ์ พันธเสน, และสุวัจนรา เปี่ยมญาติ (2549) ได้รวบรวมและ สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอเฉพาะประเด็นที่ เกี่ยวข้อง ดังมีรายละเอียดดังนี้

อภิชัย พันธเสน และคณะ (2549) พบว่า นอกเหนือจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ยังมีแนวคิดที่เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันอีกหลายกลุ่ม เช่น แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน พุทธเกษตร เกษตรผสมผสาน ซึ่งมองว่าแนวคิดเหล่านี้เป็นแนวคิดที่ทวนกระแสวัฒนธรรมในปัจจุบันหรือวัฒนธรรมบริโภคนิยม เนื่องจากการประกอบธุรกิจในปัจจุบันขาดการให้ความสำคัญเรื่องคุณธรรมและศีลธรรม ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มแนวคิดสวนกระแสที่เน้นหลักการไม่ให้โลภและให้มีการกระจายความเสี่ยง ดังเช่นในภาคเกษตรกรรมที่มีหลักการตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่เบียดเบียนหรือทำลายสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์เรา จึงมีความสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ยังมีการยืนยันว่าตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนไทย คือ ตัวอย่างของประชาชนในภาคเกษตรกรรม

ในการสังเคราะห์องค์ความรู้ในหนังสือดังกล่าว พบว่า งานวิจัยเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยของ อรสุดา เจริญรัถ (2546) ได้ระบุเงื่อนไขการดำรงอยู่ของเศรษฐกิจพอเพียงว่าต้องประกอบด้วย 1) การปลอดจากการแทรกแซงของอิทธิพลภายนอกและระบบการค้าแบบเงินตรา 2) สภาพความอุดมสมบูรณ์ของป่า 3) การมีเทคโนโลยีที่เหมาะสม 4) การมีจำนวนประชากรที่มีขนาดพอเหมาะ จะทำให้ชุมชนอยู่อย่างยั่งยืนได้

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย โดยทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน และใช้จ่ายเงินที่ได้มาอย่างพอเพียงและประหยัด ตามกำลังทรัพย์ของบุคคลนั้น โดยปราศจากการกู้หนี้ยืมสิน ถ้ามีเงินเหลือ จึงแบ่งเก็บออมไว้บางส่วน ช่วยเหลือผู้อื่นบางส่วน และอาจจะใช้จ่ายมาเพื่อปัจจัยอื่นเพิ่มเติมอีกบางส่วนตามความจำเป็น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวข้างต้น จึงได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับชุมชนชนบท สรุปได้โดย

พระมหาสิทธิพงษ์ สิทธิเมธี (2543) เรื่อง การประเมินผลทางเศรษฐกิจและสังคมในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ก็เช่นกันที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น ความเครียดของเกษตรกรลดลงเมื่อได้ปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 50 เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพอใจกับชีวิตปัจจุบันที่ดำเนินตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 57.10 ส่วนใหญ่มีความภูมิใจในตนเอง คิดเป็นร้อยละ 96.40 ในด้านเศรษฐกิจพบว่า ค่าใช้จ่ายด้านอาหารลดลง คิดเป็น

ร้อยละ 46.40 คำนวณพยาบาาลลดลง คิดเป็นร้อยละ 42.80 ส่วนใหญ่รายได้มาจากการขายพืชผล การเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นผลมาจากการทำการเกษตรผสมผสานด้วย แต่อภิชัย พันธเสน และคณะ (2549) กล่าวว่า งานวิจัยนี้ยังมีความคลุมเครือในบางประเด็น คือ ไม่สามารถบ่งบอกได้อย่างชัดเจนว่าการดำเนินชีวิตแบบใดถึงจะเรียกได้ว่าเป็นแบบเศรษฐกิจพอเพียงดังเห็นได้จากการ คงไว้ถึงคำสำคัญ เช่น การทำการเกษตรผสมผสานและการผลิตเพื่อกินใช้ ให้มีความพอเพียงด้าน ปัจจัยการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน

งานวิจัยเรื่อง พลวัตชุมชนบ้านเป็ดในภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของ กังสตาล อยู่เย็น (2544) พบว่า รูปแบบที่ปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ การทำการเกษตรทางเลือก ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงคือ 1) ผู้นำชุมชน เป็นผู้มีส่วนในการเปลี่ยนแปลงวิถีคิด และการปฏิบัติของประชาชนในชุมชน 2) กระบวนการเรียนรู้และการได้รับการฝึกอบรม การดูงาน สื่อมวลชน 3) กลุ่มองค์กร และการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่างๆ และกลุ่มออมทรัพย์ 4) สังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม 5) เศรษฐกิจและภาวะหนี้สิน 6) หน่วยงานจากภายนอกชุมชน เป็นหน่วยงานจากราชการ หลังจากที่ชุมชนได้ดำเนินชีวิตตามรูปแบบการผลิตแบบเกษตรทางเลือก ทำให้ชุมชนมีความมั่นคงทางรายได้

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของเกษตรกร ในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ของ ศศิพร ปาณิกบุตร (2544) ต้องการ ศึกษาความแตกต่างของผู้ดำเนินชีวิตในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่กับ ผู้ที่ไม่ได้ดำเนินชีวิตในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรในอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า เกษตรกรที่เลือกดำเนินชีวิตในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา ขนาดของครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม รายได้ รายจ่าย การถือครองที่ดิน และการได้รับข่าวสารและความรู้ความ เข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ และงานวิจัยของ สกล พรหมสิน (2546) ศึกษากลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ผลการศึกษาพบว่าการดำเนินชีวิตแบบ เศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชน ชนบทโดย วรณี แกมเกต (2547) งานวิจัยนี้ได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเด่น กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปี 2546 ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ ครอบครัว จำนวน 808 ครอบครัว และผู้นำชุมชน 87 คน ใน 8 จังหวัด ใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และใช้การสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้างและการสนทนากลุ่ม ด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานมีคุณภาพ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน จำแนกตามคุณลักษณะที่มุ่งวัด

มีค่าเท่ากับ 5-95 โดยสรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชน พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับภูมิหลังของหัวหน้าครอบครัวและบริบทของครอบครัวที่มีต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของครอบครัวโดยรวมมี 6 ตัวแปร เรียงตามค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ขนาดที่ดินทำกินของครอบครัวเป็นตัวแปรที่มีผลในทางบวก 2) ร้อยละของสมาชิกในครอบครัวที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าเป็นตัวแปรที่มีผลในทางลบ 3) จำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว เป็นตัวแปรที่มีผลในทางลบ 4) ขนาดครอบครัว เป็นตัวแปรที่มีผลในทางบวก 5) ร้อยละของสมาชิกในครอบครัว เป็นตัวแปรที่มีผลในทางลบ ตัวแปรเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งพาตนเองของครอบครัวโดยรวมได้ร้อยละ 10.6

สำหรับประเทศไทยมีการให้ความสำคัญกับความสุข วัสดุทัศน์ของประเทศไทยและหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (ปี 2550-2554) มีเป้าหมายคือ สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549) และจากผลสำรวจ โดย พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ (2550) ประธานสถาบันไทยพัฒนา จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 626 คน ได้พบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงว่า สังคมไทยมีการเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ 3 ระดับ 1) เข้าข่ายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 488 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.2 2) เข้าใจและปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.9 นอกจากนี้ยังพบว่า ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงควรให้ความสำคัญกับการผลิตที่มีคุณค่ามากกว่าสิ่งที่มีราคา โดยแบ่งคุณค่าของการผลิตเป็น 5 ระดับ เรียงลำดับตั้งแต่ปัจจัยที่มีคุณค่ามากไปถึน้อย ดังนี้ 1) ปัจจัย 4 ประกอบด้วย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค 2) บริการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัย เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ประกันชีวิต 3) เครื่องอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ รถยนต์ 4) สิ่งของฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิต เช่น เครื่องประดับ เครื่องแต่งกายที่มีราคาแพง 5) อบายมุขต่างๆ เช่น เหล้า บุหรี่

นอกจากนี้ในการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยของ อภิชัย พันธเสน และคณะ (2549) พบว่า ทักษะของปัจเจกบุคคล เช่น ทักษะของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อศึกษาทักษะและการปฏิบัติจริงของเกษตรกร พบว่า โดยรวมเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยไม่ได้ปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงถึงร้อยละ 63.3 เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติได้น้อยในการปลูกพืชมากกว่า 1 อย่าง และในการจัดหาพื้นที่ให้มีแหล่งน้ำ เกษตรกรไม่ได้จัดเตรียมดินและน้ำยังมีการใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลงอยู่ นอกจากนี้ไม่ได้มีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อต่อรองกับภายนอก กล่าวคือเกษตรกรปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อย นอกจากนี้ครอบครัวส่วนใหญ่รู้จักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงถึงร้อยละ 69.7 โดยรับรู้จากแหล่งข้อมูลโทรทัศน์ ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และไม่เคยดูงานเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ แต่

ส่วนใหญ่มีความเข้าใจแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับสูง เช่น มีความเข้าใจว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกินอยู่อย่างประหยัด เหมาะกับรายได้ของตน ใช้การผลิตด้วยแรงงานคนแทนเครื่องจักร ช่วยลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม การบริโภคอาหารที่ปลอดภัยจากสารเคมี (ทรงชัย ตียนานท์, 2542)

งานวิจัยเชิงสำรวจของศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ รายงานผลการวิจัยเกี่ยวกับความสุขมวลรวมของคนไทยเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ว่า จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 3,246 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี เชียงใหม่ ขอนแก่น ชลบุรี และสงขลา และดำเนินโครงการระหว่างวันที่ 30 มกราคม 2551 ถึง 2 กุมภาพันธ์ 2551 พบว่า กลุ่มตัวอย่างหันมาใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตในระดับมากถึงมากที่สุด ร้อยละ 46.2 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีพในระดับปานกลางร้อยละ 34.5 และกลุ่มตัวอย่างใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตประจำวันในระดับน้อยจนถึงไม่ใช้เลย ร้อยละ 19.3 นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากถึงมากที่สุดมีคะแนนความสุขสูงสุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันในระดับปานกลาง และในระดับน้อยจนถึงไม่ใช้เลย ตามลำดับ แท้จริงแล้วในช่วงการศึกษาวิจัยเรื่องความสุขมวลรวมในประเทศไทยตั้งแต่เดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2549 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2551 มีผลลัพธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือบุคคลที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตมีความสุขมากกว่าบุคคลที่ไม่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง (มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน 2551)

นอกจากนี้ในการสำรวจภาคสนาม เรื่อง พฤติกรรมการใช้จ่ายใช้สอยของประชาชนในบรรยากาศสภาวะเศรษฐกิจและการเมืองปัจจุบัน : กรณีศึกษาประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,526 คน ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2549 พบว่าร้อยละ 49.1 มีการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต โดยซื้อสินค้าที่จำเป็นและจ่ายเงินตามความต้องการพื้นฐาน และการสำรวจความคิดเห็นของหมู่บ้านจำนวน 108 หมู่บ้านทั่วประเทศสะท้อนให้เห็นว่า ความสุขที่ได้นั้น ไม่ใช่มาจากเงินเพียงอย่างเดียว แต่เงินเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจในชุมชนและครอบครัว (มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน, 2549)

เดชา กลิ่นจันทร์ (2549) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้กับระดับการนำไปปฏิบัติตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา และพบว่าเกษตรกรส่วนมากมีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้ตั้งแต่ 20,000 บาทต่อคนต่อปีขึ้นไป มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองน้อยกว่า 16 ไร่ และได้รับรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงผ่านทางโทรทัศน์ เกษตรกรมีการรับรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก แต่ระดับการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีระดับการรับรู้ และนำไปปฏิบัติมากที่สุด คือด้านจิตใจ ส่วนด้านที่มีระดับการรับรู้ และนำไปปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยี ทางด้านการเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และขนาดของครัวเรือน กับระดับการรับรู้ และการนำไปปฏิบัติตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน และพบว่าระดับการรับรู้กับระดับการนำไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ การดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เกษตรกรได้พัฒนาองค์ความรู้ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษมาสร้างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในระดับครัวเรือน และระดับกลุ่มในชุมชนของตนเอง โดยกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบของการลดรายจ่าย ด้วยรูปแบบการจัดตั้งกลุ่มเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ และในรูปแบบของการเพิ่มรายได้ โดยการรวมกลุ่มทอเสื่อกก ทอผ้า ผลิตน้ำตาลจากต้นตาลโตนด การทำดอกไม้จันทน์และช่อประทาน การดำเนินกิจกรรมโฮมสเตย์ การเจียรระในพลอย รวมทั้งกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบของการออมทรัพย์ และกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากป่า ในจังหวัดอำนาจเจริญ (เกริกไกร แก้วล้วน และกิติรัตน์ สีหพันธ์, 2550)

รวมทั้ง เฉลิมศรี จอกทอง และคณะ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง โครงการการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครอบครัวและชุมชน: กรณีศึกษาบ้านชำเลือด ตำบลภทร อำเภอยางชุมน้อย และบ้านลำโพง ตำบลพุดซา อำเภอมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ชุมชนมีการยอมรับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประมาณร้อยละ 90 ส่วนชุมชนบ้านลำโพงมีการยอมรับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประมาณร้อยละ 15 มีกระบวนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือมีความพอประมาณรู้จักแยกระหว่างความจำเป็นกับความต้องการ มีข้อมูลความรู้ประกอบ ทำทุกอย่างแบบค่อยเป็นค่อยไป ใช้ความรู้จากภูมิปัญญาผสมผสานกับความรู้สากลในการทำการเกษตรแบบพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งชุมชนมีระบบสังคมที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน ประกอบกับมีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต แต่การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นบางครอบครัวที่มีการถ่ายทอดการทำกิจกรรมพื้นบ้านกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนบ้านลำโพงมีการทำเครื่องจักรสาน การทำเครื่องปั้นดินเผา โดยจะมีการรวมกลุ่มกันในครอบครัวที่มีการทำกิจกรรมเหมือนกัน และคนส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนการดำเนินชีวิตไปพึ่งพาภาคอุตสาหกรรม เพราะไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง อีกส่วนหนึ่งชายทั้งเพราะดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากเกิดปัญหาดินเค็มระบบสังคมมีความแตกแยกจนเกิดความอ่อนแอในชุมชน และขาดผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง สำหรับเหตุผลที่นำแนวความคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ปฏิบัติจริงนั้น วันชัย พละไกร (2550) พบว่า เกิดจากต้องการต่อต้านแนวคิดเศรษฐกิจกระแสหลักกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักการใช้ชีวิตแบบ

ไม่ฟังเพื่อ ส่วนขั้นตอนเริ่มต้นจากผู้สร้างเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ประชาชน มีครอบครัวต้นแบบ จัดประชุมเวทีประชาคมเพื่อนำแนวปฏิบัติตามแบบอย่างดังกล่าวมาปฏิบัติในครอบครัว ด้านความเป็นมาและขั้นตอนในการจัดตั้งสถาบันการเงิน กลุ่มผู้นำมีเหตุผลหรือแรงบันดาลใจ คือ การต้องการเพิ่มรายได้ให้ครอบครัวให้พ้นเกณฑ์หรือเส้นความยากจนให้หมู่บ้านมีเงินสนับสนุนครัวเรือน นำไปสร้างเสริมรายได้จากการประกอบอาชีพเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนเป็นสมาชิกเพื่อการผลิต ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อการผลิต การแปรรูปหรือรวมกันจำหน่าย มีการจัดตั้งศูนย์สาธิต การตลาด หรือร้านค้าชุมชน

สุวิทย์ ดวงแสนพุด (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติตามแนวทางการกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดอุดรธานี และพบว่า สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 94.5 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาร้อยละ 65.2 มีอายุประมาณ 40 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 56.2 มีที่ดินเป็นของตนเองร้อยละ 78.7 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 8,855.67 บาท มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 5,971.65 บาท มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 5 คน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนโดยเฉลี่ย 31 ปี ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ 62.2 มีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากร้อยละ 99.7 โดยภาพรวมมีทัศนคติเห็นด้วยกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก มีแรงจูงใจในการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ปฏิบัติตามแนวทางกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย โดยการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้ โดยการใช้ที่ดินทำการเกษตรอย่างเต็มที่เพื่อเพิ่มผลผลิต ทำการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มรายได้ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการทำอาชีพเสริม ให้สมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมด้านอาชีพ รู้จักแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า และเข้าร่วมกิจกรรมการสร้างมูลค่าของชุมชน ด้านการออม โดยการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์กองทุนหมู่บ้าน มีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน และมีกิจกรรมการออมในครัวเรือน ด้านการดำรงชีวิต โดยปฏิบัติตามหลักศาสนาในการดำรงชีวิต มีการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น ปลูกฝังเรื่องพิชภัยยาเสพติด เป็นต้น ไม่ก่อหนี้โดยไม่จำเป็น ใฝ่หาความรู้และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อครัวเรือน มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญา และจัดทำแผนการดำเนินชีวิตหรือแผนครอบครัว ด้านการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและประหยัด ใช้สารอินทรีย์และสารชีวภาพในการเกษตร เข้าร่วมกิจกรรมการดูแลป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติของหมู่บ้าน รวมถึงกิจกรรมดูแลรักษาแม่น้ำ และลำคลอง กำจัดขยะของเสียของครัวเรือนอย่างถูกวิธี และมีการบริโภคสินค้าที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการเอื้ออาทรแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเข้าร่วม

กิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ครอบครัวได้รับการช่วยเหลือดูแลจากกลุ่มเศรษฐกิจชุมชน และสมาชิกในครัวเรือนได้รับแนวคิดจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เช่น บุคคลที่ประสบผลสำเร็จในอาชีพ เป็นต้น

ดารารวรรณ พรหมกัลป์ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตัวอย่าง อำเภอบัว จังหวัดน่าน และพบว่า ผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการลดรายจ่าย มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีการรักษาสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครัวเรือนมีการช่วยกันรักษาสาธารณสุขสมบัติของหมู่บ้าน และมีการรักษาสิ่งของต่าง ๆ ให้คงอยู่ในสภาพใช้การได้นาน ๆ ด้านการเพิ่มรายได้ มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นครัวเรือนที่มีการรับจ้างทำงาน/หรือมีอาชีพเสริม มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านการออมมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการวางแผนการใช้จ่ายเพื่อให้มีเงินเหลือเก็บอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการดำรงชีวิต มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และการวางแผนชีวิตหรือแผนครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีการร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากที่สุด รองลงมาคือการดูแลแม่น้ำลำคลอง และแหล่งน้ำอื่น ๆ และด้านความเอื้ออาทร มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรมของเพื่อนบ้าน เช่น งานมงคลต่าง ๆ เป็นต้น รองลงมาคือรู้จักสามัคคีไม่มีความแตกแยกกัน นอกจากนี้ ศิริวรรณวรรณศรี (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในบ้านตาดเสริม ตำบลบ้านม่วง อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย ซึ่งพบว่า เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง มีความมั่นคงด้านอาหาร ด้านสังคมพบว่า เกิดการรวมกลุ่มพึ่งพาอาศัยกัน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ ด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า เกษตรกรนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษเหลือใช้ทางการเกษตร โดยนำไปใช้ในการปลูกพืชทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี ด้านการบริหารโครงการพบว่า เป็นการบริหารโดยกำหนดแผนงานจากต้นทางสู่ปลายทาง หรือจากบนลงล่าง และมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร และสภาพพื้นที่ คือ กิจกรรมการเลี้ยงโค กิจกรรมการเลี้ยงสุกร กิจกรรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง กิจกรรมการปลูกพืชผักสวนครัว กิจกรรมการปลูกไม้ผลตามแนวรั้วและขอบบ่อ กิจกรรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ กิจกรรมการปลูกกล้วยน้ำว้า และกิจกรรมการเลี้ยงปลาในสระเก็บน้ำในไร่นา แต่ในส่วนรายละเอียดของบางกิจกรรมไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ดังนั้นสรุปว่ากระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงจะได้ผลดีมากขึ้น ถ้ามีการศึกษาลงในรายละเอียดของกิจกรรม ความต้องการของเกษตรกร และสภาพพื้นที่ โดยให้ออกาสเกษตรกรมีส่วนร่วมควบคุมไปกับการสร้างเงื่อนไขด้านความรู้และคุณธรรมให้แก่เกษตรกร

สุคนธ์ เหลืองอิงคะสุต (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขต

พื้นที่ ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และค้นพบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน การเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การเรียนรู้ การประหยัด และด้านการเอื้ออาทรต่อกัน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากทุกด้าน ด้านการบันทึกบัญชีครัวเรือนพบว่า มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นบางครั้ง โดยมีการบันทึกรายการรายรับ – รายจ่าย แจกจ่ายรายการรายรับรายจ่ายให้สมาชิกในครอบครัวทราบ อบรมสมาชิกในครอบครัวในการบันทึกบัญชี สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการบันทึกบัญชี และเจ้าหน้าที่มาติดตามผลและสนับสนุน เป็นบางครั้งทุกรายข้อ และพบว่าความรู้และความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับการบันทึกบัญชีครัวเรือนของประชาชน สำหรับ นภดล หงส์ศรีพันธ์ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปรับตัวของเกษตรกรสู่การเกษตรกรรมทางเลือกตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยผลการศึกษาพบว่า แม้เกษตรกรในชุมชนบ้านป่าไผ่ส่วนใหญ่ยังทำการเกษตรเคมีเป็นหลัก แต่ได้มีการเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมทำการเกษตรแบบใหม่ โดยใช้ทั้งปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยน้ำหมัก เข้ามาช่วยลดต้นทุนในการผลิต ซึ่งการเรียนรู้เกิดจากการติดตามข่าวสารความรู้จากแหล่งต่าง ๆ การเรียนรู้จากการฝึกอบรม มีการแลกเปลี่ยนความรู้จากคนทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของตนเอง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ ความเข้มแข็งชุมชน การพึ่งตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมการปรับตัวมาทำเกษตรกรรมทางเลือกตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการศึกษาของ ขนิษฐา กาญจนรังษินนท์ และคณะ (2554) เรื่อง โครงการวิจัยประโยชน์สุขจากเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ผู้ให้ข้อมูลทุกระดับได้รับความสุขให้กับตนเองและครอบครัว มีความสุขมากพอที่จะไม่ต้องการอะไรเพื่อตัวเองและครอบครัวอีก มีความภูมิใจ และเต็มใจ “ให้” หรือ “แบ่งปัน” ผู้อื่น 2) ส่วนใหญ่ผู้ที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้ให้ความรู้ ความคิด และแบบอย่างในการดำเนินชีวิต และคุณค่าหรือคุณประโยชน์แก่คนในชุมชน ซึ่งคุณค่าที่ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มภูมิใจที่ได้ให้คือ ผลผลิต และบริการที่ผลิตหรือทำขึ้นจากการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง 3) สิ่งที่ชุมชนทำแล้วเป็นการทำประโยชน์สำหรับคนในชุมชน คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนให้เป็นไปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การทำกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน รวมทั้งกิจกรรมที่จะทำให้คนในชุมชนสามารถดำเนินวิถีชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้สะดวกขึ้น 4) สิ่งที่กลุ่มมองค้กรให้ คือ ความรู้ และผลผลิตที่ทำให้คนในสังคมมีสุขภาพที่ดี ส่วนประโยชน์ที่ทำให้กับสังคม คือ การเพิ่มคุณค่าในการผลิตด้วยการไม่ใช้สารเคมี ส่วนประโยชน์ที่ทำให้กับชุมชน คือ การทำให้สมาชิกของ

กลุ่มองค์กรมีอาชีพ รายได้ และความสุขจากการทำอาชีพดังกล่าว รวมทั้งการฟื้นฟูกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต 5) สิ่งที่ต้องครุขของรัฐให้ คือ บุคลากรหรือข้าราชการที่ดี หน่วยราชการที่ดี บริการที่ปรารถนาดีต่อประชาชนผู้รับบริการ และความรู้ด้านการปฏิบัติงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถือเป็นประโยชน์ที่ต่อสังคมด้วย

นอกจากนี้ขวัญกมล ดอนขวา (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้สูงอายุบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้สูงอายุนำหลักความมีเหตุผล (28.29) ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือใช้บริการมากกว่าเกณฑ์ความพอประมาณ (28.26) และเกณฑ์ภูมิคุ้มกัน (28.07) โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขความรู้ (29.23) มากกว่าเงื่อนไขคุณธรรม (29.18) ซึ่งปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการซื้อหลักความมีเหตุผลของผู้สูงอายุ คือ ปัจจัยด้านบุคคล โดยผู้สูงอายุใช้เหตุผลในการพิจารณาว่าพนักงานขายที่เต็มใจในการให้บริการด้านข้อมูลรายละเอียดของตัวสินค้าหรือบริการนั้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุใช้ในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือใช้บริการ มากกว่าพนักงานขายที่ไม่เต็มใจให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนพนักงานขายนั้นไม่มีอหยาศัยในการให้บริการ ในด้านราคาและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นั้น ผู้สูงอายุใช้เหตุผลในการประเมินราคาจากคุณภาพของสินค้าหรือบริการ ซึ่งราคาที่ตั้งไว้นั้นไม่ควรแพงเกินกว่าคุณภาพของสินค้าหรือบริการที่จะได้รับ และด้านองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ ผู้สูงอายุใช้เหตุผลพิจารณาวันที่ผลิตและวันหมดอายุของสินค้า เนื่องจากการซื้อสินค้าที่ผลิตมานาน หรือการซื้อสินค้าที่ใกล้จะหมดอายุอาจทำให้คุณภาพหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากตัวสินค้านั้นลดลง ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวเป็นข้อค้นพบใหม่จากการวิจัยที่ยังไม่มีการศึกษามาก่อน อีกทั้ง ขวัญกมล ดอนขวา และ ณัชชา ลิ้มปศิริสุวรรณ (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดของภาคธุรกิจไทยต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นศึกษาผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป ในจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดนครราชสีมา กำหนดจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย โดยเป็นตัวแทนของจังหวัดขอนแก่น 162 ราย และจังหวัดนครราชสีมา 238 ราย ผลการศึกษา พบว่า กลยุทธ์การตลาดของภาคธุรกิจทางด้านราคาและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ด้านผลิตภาพการผลิตและคุณภาพ ด้านหลักฐานทางกายภาพที่มองเห็น และ ด้านสถานที่ เวลา และช่องทาง มีผลกระทบต่อ การตัดสินใจซื้อสินค้าหรือใช้บริการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน 3 ห่วงของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเท่ากับ 0.285 0.282 0.240 และ 0.098 ตามลำดับ ส่วนกลยุทธ์การตลาดของภาคธุรกิจทางด้านหลักฐานทางกายภาพที่มองเห็น ด้านผลิตภาพการผลิตและคุณภาพ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคาและค่าใช้จ่ายอื่นๆ และด้านสถานที่ เวลา และช่องทาง มีผลกระทบต่อ การตัดสินใจซื้อสินค้าหรือใช้บริการของผู้สูงอายุภายใต้ปัจจัย 2 เงื่อนไขของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เท่ากับ 0.333 0.232 0.132 0.121 และ 0.093 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามจากงานวิจัยของ เพ็ญมณี พลขำนิ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่ตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ และการควบคุม ตรวจสอบ แก้ไขปัญหาเป็นลำดับแรก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีความแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน

ส่วนการศึกษาของ วิลาลินี ศรีสุวรรณ และคณะ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริการวิชาการแก่สังคมด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม เพื่อสร้างชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านร่องปลายนา จังหวัดเชียงราย ซึ่งพบว่า บ้านร่องปลายนา เป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับที่ 2 พออยู่พอกิน จากทั้งหมด 4 ระดับ ซึ่งการจะพัฒนาบ้านร่องปลายนาสู่หมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับที่ 3 อยู่ดีมีสุขนั้น จะต้องพัฒนาในด้านการมีกองทุนรูปแบบสวัสดิการแก่สมาชิก พัฒนาด้านคุณธรรม/จริยธรรม ด้านลดรายจ่ายและสร้างรายได้ ด้านกิจกรรมการออมที่หลากหลาย ด้านการใช้ประโยชน์จากข้อมูลชุมชนและแผนชุมชน ด้านการปฏิบัติตามหลักการพึ่งตนเอง และด้านการใช้พลังงานทดแทนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน ซึ่งการบริการวิชาการด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรมได้ให้บริการวิชาการในส่วน การสร้างรายได้ การใช้ประโยชน์จากข้อมูลชุมชนและแผนชุมชน และการพึ่งตนเอง โดยพบว่ากลุ่มงานสมุนไพรมีการปรับป้ายสินค้าให้มีสีสันและรูปแบบให้สอดคล้องกันทุกผลิตภัณฑ์ ส่วนกลุ่มงานผ้ามัดย้อมควรมีการปรับกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผู้เข้ามาดูงานมีส่วนร่วมในการผลิตเพื่อที่จะได้รับผลิตภัณฑ์ที่ร่วมทำการผลิตนั้นกลับไป สำหรับกลุ่มงานโฮมสเตย์ ควรมีป้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่งาน บ้านที่ให้บริการแบบโฮมสเตย์ให้เป็นที่รู้จัก และควรจัดตั้งกลุ่มกรรมการ เพื่อคัดกรองผู้ที่จะมาเข้าพักเพื่อความปลอดภัยของชุมชน ด้านปัญหาและอุปสรรคที่พบคือชุมชนขาดความรู้ที่จะพัฒนาเพื่อยกระดับการเป็นหมู่บ้านต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง ข้อเสนอแนะ คือชุมชน ควรได้รับการพัฒนา สนับสนุนความรู้ทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงในรายละเอียดมากขึ้น โดยเฉพาะด้านการออม การลดต้นทุน การเพิ่มรายได้ การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ การพึ่งตนเอง การใช้ประโยชน์จากข้อมูลและแผนของชุมชน และการใช้พลังงานทดแทนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน

ขวัญกมล ดอนขวา (2556) ได้วิจัยเรื่องแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากจำนวน 400 ตัวอย่าง และ

พบว่าเมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในชุมชนชนบท พบว่า พฤติกรรมการใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในชุมชนชนบท ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยสภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในชุมชนชนบท ด้วยค่าขนาดอิทธิพล 0.12 สำหรับองค์ประกอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในชุมชนชนบทมากที่สุด (0.91) รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (0.87) องค์ประกอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล (0.84) องค์ประกอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านคุณธรรม (0.79) และองค์ประกอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ (0.32) ตามลำดับ

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนมีความรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการนำไปปฏิบัติใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น หมายถึง อยู่อย่างพอมีพอกิน ไม่มีหนี้สิน และสามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนได้อย่างมีความสุข โดยหลักในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรมในการตัดสินใจกิจกรรมต่างๆ ในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในความพอเพียง

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2.3.1 นิยามเศรษฐกิจสร้างสรรค์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ออนไลน์, 2554) ได้มีการรวบรวมรายละเอียดที่เป็นประเด็นสำคัญต่างๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สรุปได้ดังนี้

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ตามความหมายของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หมายถึง แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม (Culture) การสั่งสมความรู้ของสังคม (Wisdom) และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ (Technology and Innovation)

คำว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นคำภาษาไทยที่ใช้แทนคำในภาษาอังกฤษหลายๆ คำ ได้แก่ Creative Economy, Creative Industries, Cultural Industries โดยแต่ละคำในภาษาอังกฤษก็ถูกบัญญัติขึ้นโดยหน่วยงานหลายๆหน่วยงาน และมีความแพร่หลายในหลายๆ มิติ โดยในกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ซึ่งนำมาใช้ในปี พ.ศ. 2555 – 2559 ก็ได้มีการระบุยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาประเทศ 7 ยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์แรกที่ว่า "ยุทธศาสตร์

การสร้างฐานการผลิตที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอย่างเข้มแข็งและสมดุล" ที่ได้มีการกล่าวถึงร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ก็เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยตรง โดยสามารถสรุปใจความได้ว่า ประเทศไทยจะเน้นเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยให้อยู่บนแนวคิดของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มีการกล่าวถึงการพัฒนาภาคการผลิตสินค้าและบริการบนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ การส่งเสริมและพัฒนาสาขาธุรกิจสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พัฒนาบุคลากรให้สามารถตอบสนองความต้องการของภาคการผลิตและบริการทั้งในระดับวิชาชีพเชิงสร้างสรรค์และผู้ประกอบการให้มีความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการศึกษาวิจัยและพัฒนาเชิงลึกในสาขาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และทุนวัฒนธรรม

ด้วยเหตุนี้ประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจหลายประเทศ จึงหันมาส่งเสริมการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ๆ และหลีกเลี่ยงการผลิตสินค้าที่ต้องต่อสู้ด้วยราคาเป็นหลัก โดยหัวใจของเศรษฐกิจสร้างสรรค์คือ แนวคิดหรือแนวปฏิบัติที่สร้างหรือเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการได้โดยไม่ต้องใช้ทรัพยากรมากนัก แต่ใช้ความคิด สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้นเท่านั้น และหลังจากเกิดแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเชิงมห-ภาคขึ้นทำให้แนวคิดการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ก็จะขยายตัวเข้าสู่ระดับอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ (Creative Industry) และธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Business) ซึ่งอุตสาหกรรมในกลุ่มนี้มีอยู่อย่างหลากหลาย เช่น อุตสาหกรรมแฟชั่น-เครื่องประดับ อุตสาหกรรมการออกแบบ อุตสาหกรรมสื่อ/ภาพยนตร์/โทรทัศน์ และอุตสาหกรรมงานศิลป์ในแขนงต่างๆ เป็นต้น

ดังนั้นสรุปได้ว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือ Creative Economy คือ แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ของคน วิถีชีวิต วัฒนธรรม และเทคโนโลยี เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ และนำไปสู่การสร้างเงิน สร้างงานให้กับประเทศ

2.3.2 ความเป็นมาของเศรษฐกิจสร้างสรรค์

เนื่องจากมีหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะในต่างประเทศ ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไว้ในมิติต่างๆ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจจึงขอยกตัวอย่างคำจำกัดความของหน่วยงานและองค์กรระหว่างประเทศที่เป็นที่ยอมรับมานำเสนอ ณ ที่นี้ โดยคำว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ถูกกล่าวถึงและเป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการในระดับรัฐบาลครั้งแรกในประเทศสหราชอาณาจักร โดยในปี พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) Department of Culture, Media and Sport ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industries)" ไว้ว่า "Those industries which have their origin in individual creativity, skill and talent and which have a potential for wealth and job creation through the generation and exploitation of intellectual

property.” (Department of Culture, Media and Sport, 2001, p. 04) และคณะกรรมการ-การพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้แปลความหมายของคำจำกัดความนี้ว่า “เศรษฐกิจที่ประกอบด้วยอุตสาหกรรมที่มีรากฐานมาจากความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล ทักษะความชำนาญ และความสามารถพิเศษ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างความมั่งคั่งและสร้างงานให้เกิดขึ้นได้ โดยที่สามารถส่งมอบและส่งผ่านจากรุ่นเก่าสู่รุ่นใหม่ด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อคำว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์และแนวคิดการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เริ่มเป็นที่นิยม และเนื่องจากมีส่วนเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ดังนั้นในปี พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization, WIPO) จึงได้มีการให้คำนิยามของคำว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไว้ว่า “Industries that include the cultural industries plus all cultural or artistic production, whether live or produced as an individual unit. The creative industries are those in which the product or service contains a substantial element of artistic or creative endeavor.” (WIPO, 2003) และคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้แปลความหมายของคำจำกัดความนี้ว่า “อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมและศิลปะทั้งหมด ทั้งในรูปแบบสินค้าและบริการที่ต้องใช้ความพยายามในการสร้างสรรค์งาน ไม่ว่าจะเป็นการทำขึ้นมาโดยทันทีในขณะนั้น หรือผ่านกระบวนการผลิต และเน้นการปกป้องผลงานผ่าน Copyright” (อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ, 2553)

องค์กรระหว่างประเทศที่ทำหน้าที่ดูแลควบคุมและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 2 องค์กรหลักได้แก่ UNESCO (United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization) และ UNCTAD (The United Nations Conference on Trade and Development) ต่างก็ได้ให้คำจำกัดความของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไว้ โดยคำจำกัดความของ UNESCO นั้น เศรษฐกิจสร้างสรรค์คือ อุตสาหกรรมที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ ความชำนาญ และความสามารถที่มีศักยภาพในการสร้างงานและความมั่งคั่ง โดยการผลิตและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา

ในขณะที่องค์กรที่ให้คำจำกัดความคำว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างละเอียด และมีการนำเสนอในรูปแบบของรายงานอย่างเป็นทางการมากที่สุด คือ UNCTAD ในรายงาน "Creative Economy Report 2008" โดย UNCTAD ได้ให้คำนิยามของคำว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไว้ว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวความคิดในการสร้างความเจริญเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยใช้สินทรัพย์ที่เกิดจากการใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ทำให้เกิดการสร้างรายได้ สร้างงาน และสร้างรายได้จากการส่งออก ในขณะเดียวกันก็เป็นการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมและสนับสนุนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เศรษฐกิจ

3. กลุ่มสื่อ เช่น ภาพยนตร์ สิ่งพิมพ์ กระจายเสียง เพลง
4. กลุ่มงานสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ใช้สอย เช่น ออกแบบ แฟชั่น สถาปัตยกรรม โฆษณา และ ซอฟต์แวร์

2.3.4 เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552) ได้จัดทำรายงานการศึกษาเบื้องต้นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่ามูลค่าของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทยคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 10-11 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือประมาณร้อยละ 14-17 ของรายได้ประชาชาติ โดยกลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน (Functional Creation) กลุ่มมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) และกลุ่มสื่อ (Media) เป็นกลุ่มที่มีมูลค่าสูงสุด ซึ่งหากพิจารณาแยกรายกลุ่มย่อยจะพบว่าการออกแบบเป็นกลุ่มที่มีมูลค่าสูงที่สุด รองลงมาคือกลุ่มงานฝีมือและหัตถกรรม และกลุ่มแฟชั่น โดยทั้ง 3 กลุ่มมีมูลค่ารวมกันประมาณร้อยละ 9.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ มูลค่าการส่งออกสินค้าสร้างสรรค์ของไทยมีส่วนแบ่งในตลาดโลกประมาณร้อยละ 1.3 (ปี พ.ศ. 2548) จัดอยู่ในลำดับที่ 17 ของโลก และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี (ระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2548)

ตัวอย่างสินค้าส่งออกสร้างสรรค์ที่ไทยมีความได้เปรียบประเทศอื่นอย่างเด่นชัด (ยกเว้นจีน) คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกประมาณ 884 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมีอัตราการขยายตัวที่สูงมาก (ร้อยละ 14 ต่อปี โดยเฉลี่ย) หรือคิดเป็นร้อยละ 14 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าสร้างสรรค์ทั้งหมดของไทย ในขณะที่การส่งออกผลิตภัณฑ์ของเล่น แม้จะมีส่วนแบ่งตลาดน้อยกว่าประเทศผู้นำเช่น จีน และฮ่องกง แต่มูลค่าการส่งออกค่อนข้างสูง (ประมาณ 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) ซึ่งเมื่อรวมกับการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกส์แล้วจะมีสัดส่วนรวมกันถึงร้อยละ 20 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าสร้างสรรค์ของไทยทั้งหมด ด้านความหลากหลายของสินค้าและตลาด (Product and Market Diversification) ของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ไทย โดยอ้างอิงข้อมูลจาก UNCTAD (2008) พบว่ากลุ่มการออกแบบ และกลุ่มงานฝีมือและหัตถกรรมมีความหลากหลายของสินค้ามากกว่าสินค้าในกลุ่มอื่น ในขณะที่ตลาดส่งออกของกลุ่มงานฝีมือและหัตถกรรม และกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์มีความหลากหลายมากกว่ากลุ่มอื่น ดังนั้นการพัฒนาสร้างความแข็งแกร่งให้อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในกลุ่มอื่นๆ ที่ยังสามารถสร้างความหลากหลายของสินค้าและตลาดได้เป็นเรื่องที่จะต้องผลักดันและดำเนินการอย่างจริงจังต่อไป

การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทย สรุปได้ว่า จุดแข็งส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีลักษณะโดดเด่นของไทย รวมทั้งค่าครองชีพและต้นทุนที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศ ในขณะที่จุดอ่อนส่วน

ใหญ่จะเป็นเรื่องของนโยบายและการบูรณาการ โครงสร้างพื้นฐานและการวิจัยและพัฒนาที่ยังไม่เพียงพอ ตลอดจนปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทย

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของไทย	1. ขาดการบูรณาการและความต่อเนื่องของนโยบายการพัฒนา ตลอดจนกลไกการขับเคลื่อนและการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีประวัติศาสตร์ และมรดกทางวัฒนธรรมที่ยังคงได้รับการสืบทอดและอยู่ในสภาพที่ดี โดยเฉพาะมรดกโลกทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 แห่งของไทย ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร ในจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดกำแพงเพชร อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ในจังหวัดอุดรธานี	2. ระบบข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลทางสถิติ และการจำแนกประเภทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ยังไม่มี ความชัดเจน
3. มีความประณีตละเอียดอ่อนในการสร้างสรรค์ผลงานที่ใช้ฝีมือ จนเป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงในระดับโลก	3. ปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญายังเป็น ปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมายให้เด็ดขาด และมีประสิทธิภาพ
4. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม และหลากหลายทั้งทางทะเล และป่าไม้	4. การผลิตในลักษณะลอกเลียนแบบหรือผลิตตามคำสั่งซื้อในลักษณะที่เป็น Passive มากกว่า Active ของผู้ประกอบการไทยโดยไม่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการปลูกฝัง และพัฒนาในระยะยาว
5. มีต้นทุนและค่าครองชีพที่ต่ำเมื่อเทียบกับหลายประเทศในระดับเดียวกัน	5. การสนับสนุนทางการเงินของสถาบันการเงินไทยในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ยังคงอยู่ในวงจำกัด ทั้งในเรื่องการผลิต และการวิจัยพัฒนา

ตารางที่ 2.1 จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทย (ต่อ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
6. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอดและรักษาไว้เป็นจำนวนมากและหลากหลาย	6. การถ่ายทอดภูมิปัญญาและความรู้เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ระยะเวลา ซึ่งประเทศไทยเองยังไม่มีแนวทางการถ่ายทอดและจัดเก็บอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ 7. โครงสร้างพื้นฐาน และศูนย์รวมอุตสาหกรรมแต่ละกลุ่มยังอยู่ในระดับที่ต้องการการพัฒนาอีกมาก 8. ระบบมาตรฐานต่างๆ ทั้งเรื่องการบริการ การผลิต สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม ยังต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงอีกมาก

2.3.4 เปรียบเทียบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทยกับต่างประเทศ

ภัทรจิต จุมพล กอชโซลี (2553) ได้เขียนบทความเรื่องถอดบทเรียนเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากต่างประเทศโดยมีรายละเอียดของบทความว่า ในต่างประเทศมีการดำเนินงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์อยู่มากทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนที่เข้มแข็ง สามารถดำเนินงานได้ด้วยตัวเอง อาทิ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ฮองกง ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และอิตาลี โดยในบทความได้นำเสนอบทเรียนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์จาก 2 ประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร และประเทศอิตาลีมาเปรียบเทียบกับประเทศไทย เนื่องจาก ทั้งสองประเทศมีมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ และจารีตประเพณีอันยาวนาน ที่คล้ายคลึงกับประเทศไทยหลายประการ อาทิ ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ขนาดของประเทศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและรากเหง้าของอารยธรรมเมืองโบราณและสถาปัตยกรรม รวมทั้งชีวิตความเป็นอยู่ของคนทั้งในเขตเมืองและชนบทที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ

ด้านนโยบายทั้งสามประเทศให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ แต่สหราชอาณาจักรได้เริ่มต้นพัฒนาก่อน จึงมีการปรับปรุงการดำเนินงานเป็นระยะถึงปัจจุบัน การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของสหราชอาณาจักรก้าวหน้าไปมาก และมีผลเป็นรูปธรรม ในกรณีของประเทศอิตาลีถึงแม้จะเริ่มดำเนินงานช้ากว่าแต่มีทุนทางวัฒนธรรมอยู่มากมายทั้งด้านงานศิลป์ อาทิ ทัศนศิลป์ วรรณศิลป์ สื่อ มรดกทางวัฒนธรรม และงานจากความคิดสร้างสรรค์อื่นๆ เป็นผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ในบางเรื่อง อาทิ แฟชั่นและการออกแบบ อุตสาหกรรมอาหาร และการอนุรักษ์สถานที่ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม วัฒนธรรม และ

อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ดังกล่าวมีส่วนแบ่งในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอิตาลีถึงร้อยละ 9.31 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี พ.ศ. 2551

สำหรับประเทศไทยนั้น ภาครัฐให้ความสำคัญและประกาศนโยบายนำทุนทางวัฒนธรรมมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม สร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้ประกอบการไทย สร้างมาตรฐานทางธุรกิจ พัฒนาการตลาด และบุคลากร นอกจากนี้ ได้บรรจุเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไว้ในแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ซึ่งประกาศใช้ในเดือนตุลาคมปี พ.ศ. 2554 โดยนำแนวความคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน การใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การส่งเสริมความรู้ของสังคม เทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่เข้ามาเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการ

การจำแนกประเภทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของทั้งสามประเทศมีลักษณะที่ใกล้เคียงกันทั้งทางด้านสถาปัตยกรรม ศิลปวัตถุ งานออกแบบ ภาพยนตร์ ดนตรี วิทย์และโทรทัศน์ แต่ประเทศอิตาลี และประเทศไทยจะมีจุดแข็งในเรื่อง อุตสาหกรรมอาหาร เป็นข้อได้เปรียบเชิงการพัฒนาในอันที่จะขยายโอกาสการค้าและการลงทุน และส่งเสริมการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีข้อได้เปรียบ ในเรื่องแพทย์แผนไทย ซึ่งเป็นที่รู้จักในระดับสากล สามารถส่งเสริมอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง อาทิ การผลิตสมุนไพรไทย การนวดแผนไทย หากมีการวิจัยและพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถต่อยอดภูมิปัญญาไทยดังกล่าว แพทย์แผนไทยจะเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สามารถนำรายได้เข้าประเทศได้

สำหรับกลไกการทำงานด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์นั้น สหราชอาณาจักรมีกลไกการทำงานที่ชัดเจนและเป็นองค์รวม ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม การสื่อสารและกีฬา ที่ดูแลนโยบายวัฒนธรรม กระทรวงพัฒนาธุรกิจและกฎระเบียบ รับผิดชอบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา กฎ ระเบียบต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาธุรกิจ และกระทรวงวัฒนธรรมและการฝึกทักษะ รับผิดชอบการพัฒนาและส่งเสริมทักษะวิชาชีพต่างๆ โดยหน่วยงานเหล่านี้ทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไรในระดับประเทศ อาทิ BBC Granada และ Royal Shakespeare Company และระดับท้องถิ่น อาทิ Birmingham Repertory Theatre ขณะที่ประเทศอิตาลีมีกระทรวงมรดกและวัฒนธรรมเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการพัฒนาประเทศให้มุ่งสู่เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ และองค์กรส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้ประสานงานหลักระหว่างภาคีพัฒนา และริเริ่มกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนากิจกรรมสร้างสรรค์จากทุนวัฒนธรรม ปรับปรุงสินค้าวัฒนธรรม และพัฒนาศักยภาพของสถานที่ทางประวัติศาสตร์ให้ดึงดูดความสนใจและเชื่อมต่อกับเมืองที่อยู่ล้อมรอบ ขยายโอกาสการพัฒนาและการกระจายรายได้ เพิ่มสัดส่วนชนชั้นกลางและกลุ่มคนสร้างสรรค์ และขยายโอกาสการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ องค์กรส่วนท้องถิ่นยังมีบทบาทในการจัดเก็บ รวบรวมและพัฒนาระบบข้อมูลระดับประเทศ ให้เป็นข้อมูลเสริมสำหรับแลกเปลี่ยนระหว่างนักธุรกิจ นักลงทุน และแรงงานสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามในส่วนของประเทศไทย หน่วยงานของรัฐมีการดำเนินงานภายใต้โครงสร้างอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ รับผิดชอบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และมีองค์กรที่ดูแลด้านการเงิน การวิจัยและพัฒนา และการพัฒนาวิชาชีพ เช่น สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ สถาบันทางการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น

ส่วนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทั้งสามประเทศนั้นได้รับความสำคัญสูง รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้กำหนดนโยบาย Creative Britain New talents for the New Economy โดยมุ่งพัฒนาตั้งแต่ระดับโรงเรียน วางรากฐานการศึกษาด้านการคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ผ่านการเล่น ตั้งแต่ในระดับก่อนวัยเรียน รวมทั้งส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นอกเหนือไปจากโรงเรียนเฉพาะทาง รวมทั้งกระตุ้นให้องค์กรต่างๆมีส่วนร่วม อาทิ แผนงานการออกแบบของคนรุ่นใหม่ของ Sorrell Foundation ที่เปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนทำงานร่วมกับนักศึกษาด้านการออกแบบในมหาวิทยาลัยหรือ First Light Movies ที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เยาวชนผลิตภาพยนตร์สั้น ตลอดจนจัดให้มีการวิจัยด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ให้สามารถผลิตแรงงานที่มีความรู้ ทักษะอาชีพตอบสนองความต้องการของตลาดในปัจจุบัน สำหรับประเทศอิตาลี ภาครัฐมีแนวทางส่งเสริมการพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยให้ความรู้และฝึกทักษะตั้งแต่ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรต่างๆ มีบทบาทร่วมดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านศิลปะระหว่างนักเรียนและศิลปินที่มีชื่อเสียง ส่วนประเทศไทย การพัฒนาคนด้านนี้ยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นและในกลุ่มเล็กๆ ต้องใช้เวลาระยะหนึ่งในการพัฒนาให้กว้างขวางและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

ด้านการเข้าถึงแหล่งงานนั้น รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้เปิดช่องทางการเข้าถึงแหล่งงานให้แก่คนรุ่นใหม่ ผ่านโครงการต่างๆ อาทิ แผนงานสร้างเส้นทางผู้มีพรสวรรค์ที่เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และฝึกทักษะกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ จัดตั้งโครงการ Social Skills Councils ดูแลการพัฒนาทักษะแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ได้ตั้งเป้าหมายที่จะให้เยาวชนเข้าฝึกงานในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ถึง 5,000 คนต่อปีภายในปี 2556 เป็นการพัฒนาฝีมือและความคิดเชิงสร้างสรรค์ ส่วนประเทศอิตาลีมีทุนทางวัฒนธรรมสูง และมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างเกี่ยวเนื่อง อาทิ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลาดแรงงานจึงมีความต้องการคนรุ่นใหม่อยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในฤดูท่องเที่ยว นอกจากนี้องค์กรระดับภาค จังหวัด และท้องถิ่น มีการทำงานประสานกันเป็นองค์กรรวม และประเทศไทยยังต้องพัฒนาการประสานความ

ร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ และการเตรียมคนรองรับความต้องการของตลาดเชิงสร้างสรรค์ในอนาคต

ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐนั้น รัฐบาลสหราชอาณาจักรให้การสนับสนุนอย่างชัดเจนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยจัดตั้งหลายกองทุน อาทิ กองทุนที่ให้การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กองทุนสนับสนุนผู้ประกอบการในกรุงลอนดอน กองทุนร่วมทุนที่เน้นการลงทุนในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ทุนการศึกษา ตลอดจนการสนับสนุนด้านภาษีและเงินทุนเฉพาะ เช่น โครงการความร่วมมือเพื่อการวิจัยและพัฒนา และโครงการพัฒนาเครือข่ายส่งต่อความรู้ เป็นต้น

นอกจากนี้มีการสร้างเครือข่ายอุตสาหกรรมเกมส์ในเขตตะวันออกเฉียง-เหนือ รับผิดชอบดูแลพื้นที่ในเขตดังกล่าว รวมทั้งเครือข่ายอุตสาหกรรมภาพยนตร์และสื่อดิจิทัลในเมือง บริสตอล สำหรับประเด็นที่รัฐบาลอิตาลีให้การสนับสนุน ได้แก่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ทำให้อุตสาหกรรมภาพยนตร์ วิดีโอเกมส์ ซอฟต์แวร์ การพิมพ์ ทิวและวิทยุ สามารถแข่งขันในตลาดโลกอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาแก่มหาวิทยาลัยบอคโคนี เพื่อหาแนวทางขับเคลื่อนที่เหมาะสมกับประเทศ ตลอดจนได้กำหนดแนวทางการทำงานแบบบูรณาการครบวงจร ตั้งแต่การกำหนดคลัสเตอร์สร้างเครือข่ายและห่วงโซ่มูลค่าในรูปแบบการผลิตที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ องค์กรระดับท้องถิ่นในหลายเมืองร่วมมือกันสนับสนุนทั้งในรูปกองทุนและเงินอุดหนุนการวิจัย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับท้องถิ่นและเพิ่มมูลค่าให้กับทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของแต่ละเมือง ยกตัวอย่าง คลัสเตอร์กลุ่มวัฒนธรรมทางวัตถุในอุตสาหกรรมการออกแบบ โดยมุ่งสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปวัตถุและกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลิตภัณฑ์จากไม้ เครื่องดนตรี ของเล่นเด็ก ศิลปะจากแก้ว เซรามิก เครื่องประดับ และเครื่องใช้ภายในบ้าน ขณะที่อุตสาหกรรมแฟชั่น ผลิตนักออกแบบเสื้อผ้าและนำความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับยุคสมัย ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมบันเทิง เป็นกลุ่มที่ต้องอาศัยแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ และเทคนิคการผลิตที่ทันสมัยเกิดมูลค่าเพิ่ม โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในปี พ.ศ. 2547 ถึง 14,641.4 ล้านบาท เป็นลำดับที่ 3 รองจากอุตสาหกรรมแฟชั่น และอุตสาหกรรมการออกแบบและงานฝีมือ สำหรับมรดกทางวัฒนธรรม อาทิ พิพิธภัณฑสถาน อนุสาวรีย์ โบสถ์ เป็นสิ่งที่ขีดหน้าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่อเนื่องได้ง่าย ขณะที่ประเทศไทยคงต้องหาแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากการใช้ทั้งโอกาสและข้อได้เปรียบในการพัฒนาหลายประการทั้งทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย สติปัญญา ความรู้ ความสามารถของบุคลากร รวมทั้งข้อได้เปรียบทางภูมิประเทศ นอกจากนี้ ต้องสร้างเครือข่ายการทำงานพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างครบวงจรทั้งในแง่ของคลัสเตอร์ผลิตภัณฑ์ หรือพื้นที่ และการสร้างห่วงโซ่อุปทาน

จากบทความดังกล่าวสามารถสรุปการศึกษาเปรียบเทียบทั้งสามประเทศพบว่า รัฐบาลของสหราชอาณาจักรเห็นความสำคัญและผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างจริงจัง ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่นจนบังเกิดผลเป็นรูปธรรม สามารถกระจายโอกาสการพัฒนาประเทศได้อย่างทั่วถึง ทั้งที่มีทุนทางวัฒนธรรมไม่มากเหมือนหลายประเทศ ขณะที่ประเทศอิตาลีแม้จะเริ่มขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ช้ากว่า แต่การเป็นเมืองวัฒนธรรมที่มีลักษณะ เฉพาะ ได้แก่ (1) การเป็นศูนย์กลางทางประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรม (2) มีเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละเมือง (3) มีสถาปัตยกรรมและงานศิลป์ที่ทรงคุณค่า (4) คนในชุมชนมีความผูกพันใกล้ชิด (5) มีการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง (6) แรงงานท้องถิ่นมีความชำนาญเฉพาะด้าน (7) วิชาศึกษขนาดกลางและขนาดย่อมได้รับการพัฒนา และ (8) ช่างฝีมือในชุมชนมีทักษะและปรับตัวเข้าสู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ทำให้สามารถพัฒนาและสร้างสรรค์ผลผลิตของแต่ละเมืองให้มีเอกลักษณ์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองด้านต่างๆ และสามารถกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นร่วมมือกันพัฒนาให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ อยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนระหว่างความเก่าแก่และคุณค่าทางวัฒนธรรมกับความทันสมัยในปัจจุบัน องค์กรในท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะการบริหารจัดการชุมชนที่ดี ให้สามารถดูแลตนเองในเรื่องทุนทางวัฒนธรรมและการพัฒนาต่างๆ ตั้งแต่การศึกษา วิจัย ผักอาชีพ การแบ่งเขตที่อยู่อาศัยและเขตอุตสาหกรรม การจัดการขยะมูลฝอย ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวของคนในชุมชนที่อาจมาจากหลากหลายเชื้อชาติ วัฒนธรรม

สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยนั้น มีข้อได้เปรียบหลายประการ อาทิ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของไทย มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอดและรักษาไว้ มีภูมิประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรมที่ยังดำรงอยู่และได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี และบางสถานที่ยังได้รับการอนุรักษ์ในฐานะมรดกโลก มีช่างฝีมือที่ทำงานประณีตละเอียดอ่อน มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามและหลากหลายทั้งป่าไม้ ภูเขา ทะเล ได้ริเริ่มดำเนินการระยะหนึ่ง เช่น อุตสาหกรรมภาพยนตร์ อุตสาหกรรมออกแบบ วิชาศึกษาค้นคว้าหัตถกรรมพื้นบ้านเพื่อส่งออก เป็นต้น

อย่างไรก็ตามประเทศไทยคงต้องมีความชัดเจนในเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เสริมสร้างการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ รวมทั้งปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่ล้ำสมัย เพื่อที่ประเทศไทยจะสามารถสร้างผลผลิตที่เต็มไปด้วยความคิดสร้างสรรค์ผสมผสานสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย เพื่อผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณลักษณะโดดเด่นเฉพาะตัว สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตให้เป็นที่รู้จัก ตลอดจนสร้างงาน สร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 2.2 การเปรียบเทียบเศรษฐกิจสร้างสรรค์รายประเทศ

ประเด็น	สหราชอาณาจักร	อิตาลี	ไทย
1. ระดับนโยบาย	รัฐบาลกำหนดเป้าประสงค์ไว้ว่า ภายในปี 2556 มุ่งให้เศรษฐกิจระดับท้องถิ่นทั่วประเทศพัฒนาเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ รวมทั้งจะพัฒนาให้ประเทศเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจสร้างสรรค์โลก	กระทรวงมรดกและวัฒนธรรมประเทศอิตาลีได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยบอคโคนี เมืองมิลานเป็นผู้ศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศให้เป็นองค์รวม และหาแนวทางขับเคลื่อนการบูรณาการ จากการศึกษาพบว่า นโยบายพัฒนาเมืองสร้างสรรค์จะเป็นยุทธวิธีหลักในการพัฒนาประเทศ ให้ก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์	ภาครัฐให้ความสำคัญและประกาศนโยบายนำทุนทางวัฒนธรรม มาขับเคลื่อนเศรษฐกิจและจัดทำแนวทางขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศบนพื้นฐานของทุนทางวัฒนธรรม
2.ขอบเขตเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (จำแนกประเภท)	ประกอบด้วย 13 กลุ่ม 1. โฆษณา 2. สถาปัตยกรรม 3. ศิลปะและวัตถุโบราณ 4. หัตถกรรม 5. งานออกแบบ 6. แฟชั่น 7. ภาพยนตร์และวีดีโอ 8. ดนตรี 9. ศิลปะการแสดง 10. คอมพิวเตอร์และวีดีโอเกม 11. ซอฟต์แวร์ 12. โทรทัศน์และวิทยุ 13. สิ่งพิมพ์	แบ่งเป็นกลุ่มคลัสเตอร์ในอุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรม เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ 1) วัฒนธรรมทางวัตถุ ได้แก่ แฟชั่น อุตสาหกรรมการออกแบบและงานฝีมือ อุตสาหกรรมอาหารและไวน์ 2) อุตสาหกรรมด้านบันเทิง ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารได้แก่ คอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์ การพิมพ์ โฆษณา ภาพยนตร์ ทีวีและวิทยุ 3) ประวัติศาสตร์และมรดกทางสุนทรีย์ภาพ เช่น มรดกทางวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ดนตรีและการแสดง และศิลปะร่วมสมัย	ประกอบด้วย 15 กลุ่ม 1. งานออกแบบ 2. แฟชั่น 3. ธุรกิจโฆษณา 4. ภาพยนตร์และวีดีทัศน์ 5. การกระจายเสียง 6. ธุรกิจการพิมพ์ 7. สถาปัตยกรรม 8. ศิลปะการแสดง 9. ทัศนศิลป์ 10. งานฝีมือและหัตถกรรม 11. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 12. การแพทย์แผนไทย 13. อาหารไทย 14. ดนตรี 15. ซอฟต์แวร์

ตารางที่ 2.2 การเปรียบเทียบเศรษฐกิจสร้างสรรค์รายประเทศ (ต่อ)

ประเด็น	สหราชอาณาจักร	อิตาลี	ไทย
3. กลไกการทำงาน	สหราชอาณาจักรมีกลไกการทำงานที่ชัดเจนและเป็นองค์รวม ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรมการสื่อสารและกีฬา ที่ดูแลนโยบายวัฒนธรรม กระทรวงพัฒนาธุรกิจและกฎ ระเบียบ ดูแลเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา กฎ ระเบียบ	1) กระทรวงมรดกและวัฒนธรรม เป็นผู้ดูแลหลักในการพัฒนาประเทศให้มุ่งสู่เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ 2) องค์กรส่วนท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ประสานงานหลัก ระหว่างภาคีพัฒนา รวมทั้งริเริ่มกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ต่างๆ	หน่วยงานของรัฐดำเนินงานในลักษณะต่างคนต่างทำตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ด้านการคุ้มครองทรัพย์สิน
	ต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาธุรกิจ และกระทรวงนวัตกรรมและการฝึกทักษะ ดูแล เรื่องการพัฒนาและส่งเสริมทักษะวิชาชีพต่างๆ ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไรอื่นๆ ทั้งในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่น	และจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนากิจกรรมเชิงสร้างสรรค์จากทุนวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการจัดเก็บรวบรวมและพัฒนาระบบข้อมูลระดับประเทศ	ทางปัญญา ได้แก่ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ด้านการเงิน เช่น สถาบันทางการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ ด้านการวิจัยและพัฒนา เช่น สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ เป็นต้น ด้านวิชาชีพต่างๆ เช่น สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ เป็นต้น
4. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย Creative Britain New talents for the New Economy ที่วางรากฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไว้ตั้งแต่การพัฒนาระดับบุคคลโดยเน้นที่การส่งเสริมตั้งแต่ในระดับโรงเรียน จนถึงระดับมหาวิทยาลัย การฝึกทักษะ	มีแนวทางส่งเสริมการพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ ให้ความรู้และฝึกทักษะในระดับโรงเรียน รวมทั้งกระตุ้นให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมแนวทางการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ในระดับโรงเรียน และ มหาวิทยาลัย ตลอดจนส่งเสริมภาคเอกชนให้เข้า	หน่วยงานของรัฐในระยะเริ่มต้น ยังไม่มีการดำเนินการแบบองค์รวมในเรื่องการพัฒนาความรู้และทักษะของเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ตารางที่ 2.2 การเปรียบเทียบเศรษฐกิจสร้างสรรค์รายประเทศ (ต่อ)

ประเด็น	สหราชอาณาจักร	อิตาลี	ไทย
	อาชีพและปูพื้นฐาน การศึกษาในเรื่องการคิด เชิงสร้างสรรค์ และการ เรียนรู้ผ่านการเล่นตั้งแต่ใน ระดับก่อนวัยเรียน รวมทั้ง เสริมทักษะด้านการคิดเชิง สร้างสรรค์ในระดับ ประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา	มาร่วมดำเนินโครงการสร้าง งาน	
5. การเข้าถึงแหล่งงาน	รัฐบาลสหราชอาณาจักร เปิดช่องทางการเข้าถึง แหล่งงานให้แก่คนรุ่นใหม่ โดยผ่านโครงการต่างๆ เช่น Talent Pathways Scheme ที่เปิดโอกาสและ ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ได้ เรียนรู้และฝึกทักษะกับ หน่วยงานจริง รวมทั้ง จัดตั้งโครงการ Social Skills Councils ให้ดูแล การพัฒนาทักษะแรงงาน ในภาคอุตสาหกรรมและได้ ตั้งเป้าหมายภายในปี 2556 อุตสาหกรรมสร้างสรรค์จะ เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้า ฝึกงานถึง 5,000 คนต่อปี	มีการทำงานประสานร่วมกัน ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้าน อุตสาหกรรมสร้างสรรค์	การดำเนินงานยังเป็น ลักษณะแยกส่วนตาม อำนาจของหน่วยงานที่ รับผิดชอบ

2.3.5 เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย

ประเทศไทยมีความได้เปรียบในด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญในการต่อยอดการพัฒนาและสร้างมูลค่าในเชิงพาณิชย์ โดยใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแรงผลักดัน ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทยในระยะต่อไปมีดังนี้ (ชววิทย์ มิตรชอบ, 2553)

การพัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากรวิชาชีพสร้างสรรค์ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับภาคการผลิตเพื่อปรับทิศทางการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลน รวมทั้งเร่งสร้างโอกาสทางอาชีพของบุคลากรโดยเฉพาะอาชีพนักวิจัย เพื่อสนับสนุนศักยภาพการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อต่อยอดองค์ความรู้สมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้

การพัฒนาและยกระดับปัจจัยพื้นฐานให้เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลสื่อสาร และคมนาคมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับภาคการผลิตสร้างสรรค์ ตลอดจนส่งเสริมแหล่งเรียนรู้สาธารณะ และพัฒนาพื้นที่สาธารณะรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างเวทีนักคิดและสร้างสรรค์ ตลอดจนส่งเสริมการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น

การพัฒนาสถาบันและบูรณาการบทบาทของสถาบันที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศ โดยส่งเสริมสถาบันที่มีบทบาทสนับสนุนภาคเอกชนในการผลิตสินค้าสร้างสรรค์ให้เพียงพอับความต้องการ และควรจัดตั้งหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ รวมถึงจัดทำนโยบายและกำหนดกลยุทธ์ระดับชาติ ประสานงานและบูรณาการกระทรวงและหน่วยงานสนับสนุนต่างๆ ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยตรง ตลอดจนติดตามประเมินผลความก้าวหน้าของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยรวม

การพัฒนาปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุนผลิตสินค้าเชิงสร้างสรรค์ โดยเพิ่มมาตรการกระตุ้นเพื่อดึงดูดบริษัทข้ามชาติให้ร่วมลงทุนกับภาคเอกชนและชุมชนไทยในการพัฒนาสินค้าเชิงสร้างสรรค์ด้วยนวัตกรรมและองค์ความรู้สมัยใหม่ และเร่งพัฒนาสำนักงานสิทธิทางปัญญาให้มีความสามารถในการประเมินมูลค่าสิทธิทางปัญญาเชิงสร้างสรรค์ และผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมายเพื่อพิทักษ์สิทธิทางปัญญาและป้องกันการละเมิด ตลอดจนส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนด้านการเงินสำหรับผู้ประกอบการและธุรกิจสร้างสรรค์ และพัฒนาระบบปล่อยสินเชื่อและบทบาทการประกันสินเชื่อของสถาบันการเงินให้รองรับธุรกิจสร้างสรรค์ที่ใช้สิทธิทางปัญญาเป็นปัจจัยการผลิตสำคัญ

2.3.6 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์

2.3.6.1 ความหมายของพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์

นักจิตวิทยาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ ว่าหมายถึง การแสดงในด้านคิดริเริ่ม มีการนำสิ่งที่มีประโยชน์มาใช้ในองค์กรโดยการพัฒนาความคิดกระบวนการทำงาน และการพัฒนาผลผลิตใหม่ๆมาประยุกต์ใช้ในงานซึ่ง George and Zhou (2001) ให้ความหมายว่า เป็นผลลัพธ์ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสถานการณ์ ทำให้เกิดแนวคิดที่สามารถผลิตผลงานหรือผลผลิตใหม่และมีประโยชน์ ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงความคิดใหม่เป็นการกระทำของบุคคลที่มาจากความคิดสร้างสรรค์นั่นเอง และความคิดสร้างสรรค์มาจากประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมา รวมทั้งที่เกิดจากการเรียนรู้ เพื่อสร้างรูปแบบใหม่ๆ และมีการนำความคิดใหม่ๆนั้น มาสร้างผลผลิตใหม่เพื่อนำไปใช้ในองค์กร เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นการสร้างสรรคสิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม โดยองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์นั้นได้แก่ เป็นสิ่งใหม่ ใช้การได้ และมีความเหมาะสม

จากนิยามความหมายข้างต้นสามารถสรุปความหมายของพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ คือ การแสดงออกของพฤติกรรมในการคิดริเริ่มแนวใหม่ โดยมีการผสมผสานบูรณาการและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆเข้าไว้ด้วยกัน ค้นหาโอกาสที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่มาใช้ในองค์กร การคิดวิธีการใหม่ๆเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาในงาน มีการคิดใช้ทรัพยากรที่มีอยู่มาประยุกต์กับแนวคิดใหม่ได้อย่างเหมาะสม มีการส่งเสริมจูงใจให้คนอื่นเห็นความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีการแสดงออกของบุคคลในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำความคิดสร้างสรรค์นั้นมาใช้ประโยชน์ในองค์กรได้

2.3.6.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์

Robert F. Kleysen, and Christopher T. Street (2001) เป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องพฤติกรรมองค์กร (Organizational Behavior) ได้นำ เสนอแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งของบุคลากรในองค์กรยุคใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และบุคคลทุกคนที่มีความคิดสร้างสรรค์อยู่แล้ว แต่ระดับในการนำมาใช้นั้นแตกต่างกัน โดยได้ ทำการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและบูรณาการแนวคิดมาจากแนวคิดทฤษฎีต่างๆ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีแบบโครงสร้างทางสติปัญญา (The Structure of Intellect Model Theory) ของGuilford (1967) ซึ่งกล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทั่วไปในการทำงานของสมอง เป็นความสามารถในการคิดได้หลายทิศทางหรือการคิดแบบอเนกนัย และได้จัดกลุ่มความสามารถทางสติปัญญาเป็น 3 มิติ

มิติที่ 1 เนื้อหา (Content) หมายถึง เนื้อหาของข้อมูล หรือสิ่งเร้าที่เป็นสื่อในการคิด โดยมีสมองรับเข้าไปคิด

มิติที่ 2 วิธีการคิด (Operation) หมายถึง มิติที่แสดงถึงลักษณะกระบวนการ-การปฏิบัติงานหรือกระบวนการคิดของสมอง แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ

1) การรับรู้และการเข้าใจ (Cognition) หมายถึง ความสามารถของสมองในการเข้าใจสิ่งต่างๆได้อย่างรวดเร็ว

2) การจำ (Memory) หมายถึง ความสามารถของสมองในการสะสมข้อมูลต่างๆที่ได้เรียนรู้มาและสามารถระลึกออกมาได้ตามที่ต้องการ

3) การคิดแบบอบเนกนัย (Divergent Thinking) หมายถึง ความสามารถของสมองในการให้การตอบสนองได้หลายๆอย่างจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้โดยไม่กีดจำนวนคำตอบ

4) การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) หมายถึง ความสามารถของสมองในการตอบสนองที่ถูกต้องและดีที่สุดจากข้อมูลที่กำหนดให้

5) การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึงความสามารถของสมองในการตัดสินข้อมูลที่กำหนดให้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

มิติที่ 3 ผลจากการคิด (Product) ประกอบด้วย 6 ลักษณะ

1) หน่วย หมายถึง สิ่งที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัวและแตกต่างจากสิ่งอื่นๆ

2) จำพวก หมายถึง ประเภท จำพวกหรือกลุ่มของหน่วยที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะร่วมกัน

3) ความสัมพันธ์ หมายถึง ผลของการเชื่อมโยงความคิดของประเภทหรือหลากหลายประเภทเข้าไว้ด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะบางประการเป็นเกณฑ์ความสัมพันธ์ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของหน่วยกับของหน่วย จำพวกกับจำพวก หรือระบบกับระบบก็ได้

4) ระบบ หมายถึง การจัดประเภทของสิ่งเร้าต่างๆให้เป็นระบบแบบแผน

5) การแปลงรูป หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือการจัดองค์ประกอบของสิ่งเร้า หรือข้อมูลออกมาในรูปแบบใหม่

6) การประยุกต์ หมายถึง ความเข้าใจในการนำข้อมูลไปใช้ในการขยายความเพื่อพยากรณ์คาดการณ์ หรือการคาดคะเนข้อความในตรรกวิทยา

2. ทฤษฎีการแพร่และการยอมรับนวัตกรรม (Diffusion of Innovation Theory) ของ Rogers (1995) ซึ่งกล่าวถึงบุคคลที่เป็นผู้ริเริ่ม (Innovator) จะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มระดับขั้นของการตัดสินใจเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรม (The Innovation Decision Process) มี 5 ขั้น

1) **ขั้นการรับรู้** เป็นการรับรู้ถึงข้อมูลถึงสิ่งใหม่ที่เข้ามารวมทั้งการรับรู้องค์ประกอบของข้อมูลที่ต้องการนำมาใช้ประโยชน์และหน้าที่หลักของการทำงานของสิ่งที่เข้ามาว่ามีวิธีการทำงานอย่างไร

2) **ขั้นการจูงใจ** เป็นการจูงใจเพื่อให้เกิดการยอมรับในการนำสิ่งที่เข้ามาใช้ในการทำงาน

3) **ขั้นการตัดสินใจ** เป็นการตัดสินใจเพื่อที่จะนำเข้าสู่สิ่งใหม่ๆมาใช้ในการงานโดยพิจารณาถึงประโยชน์และความจำเป็น

4) **ขั้นการนำไปใช้** เป็นการยอมรับและเป็นการนำสิ่งที่เข้ามาใหม่มาใช้ในการงาน

5) **ขั้นการยืนยัน** เป็นการยืนยันถึงประโยชน์และความจำเป็นของสิ่งที่เข้ามาใหม่ที่เป็นที่ยอมรับและนำเข้ามาใช้

3. แนวคิดพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ (Creative Action) ของ Cameron M. Ford (1995) ซึ่งกล่าวว่าพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงการกระทำของบุคลากรในการคิดริเริ่มที่แปลกใหม่ แตกต่างกับสิ่งอื่นมีคุณค่าหรือมีประโยชน์ต่อองค์กร ประกอบด้วยการสร้างความรู้สึกรวมทั้งต้องมีความรู้และความสามารถด้วย

สำหรับ Robert F. Kleysen, and Christopher T. Street (2001) ได้ประมวลแนวคิดต่างๆโดยสรุปว่าพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์เป็นการแสดงออกหรือการกระทำของบุคคลในการคิดแนะนำและทดลองสิ่งใหม่ๆที่เป็นประโยชน์นำไปใช้ในองค์กร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

1) พฤติกรรมด้านการแสวงหาโอกาส (Opportunity Exploration) หมายถึง การค้นหาโอกาสที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้แก่ การพิจารณาและหาโอกาสในการที่จะคิดหรือนำสิ่งใหม่ๆ ไปใช้ในการทำงาน

2) พฤติกรรมด้านความคิดริเริ่ม (Generativity) หมายถึง การแสดงออกถึงความสนใจในช่วงเริ่มต้นสำหรับการกำหนดและชี้แนะสิ่งใหม่ๆเพื่อให้เป็นที่ยอมรับขององค์กร จนกระทั่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ได้แก่ การที่บุคคลมีกระบวนการคิด พิจารณาและอธิบายถึงโอกาสที่จะเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นกับเพื่อนร่วมงาน จากนั้นจะต้องจัดลำดับความคิด และแสวงหาถึงความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดใหม่ที่เกิดขึ้นมากับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน

3) พฤติกรรมด้านการเป็นผู้นำความคิด (Championing) หมายถึง ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำความคิดนั้นมาใช้ในการปฏิบัติงานได้ ได้รับการสนับสนุนจากองค์กร และเชื่อมั่นในศักยภาพของความคิดใหม่นั้น โดยบุคคลที่เป็นผู้นำทางความคิดต้องสามารถระดม การ

ชักจูงและโน้มน้าวผู้อื่นให้สนับสนุนเห็นด้วยกับความคิดใหม่ของตน เพื่อนำความคิดนั้นไปเผยแพร่ให้กับบุคคลอื่นต่อไป

4) พฤติกรรมด้านการประยุกต์ใช้ (Application) หมายถึง คือการนำความคิดใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยจะต้องมีการนำไปทดลองประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานประจำ มีการปรับปรุงผลการผลิตที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์นั้น รวมทั้งต้องพยายามทำให้ทุกคนในองค์กรนำความคิดใหม่นั้นไปใช้ปฏิบัติให้เป็นงานประจำ

2.4 งานวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ในการศึกษาเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้มีงานวิจัยหรือบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องอยู่เป็นจำนวนมาก จึงขอนำมาเพียงบางส่วนที่มีความสำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552) ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์การพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย รวมทั้งการศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศในประเด็นต่างๆ ที่เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ชี้ให้เห็นว่า สถานภาพปัจจุบันของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยยังอยู่ในระยะเริ่มต้นของการพัฒนา ดังนั้นจึงมีนักวิจัยและหน่วยงานที่สนใจนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาทำการศึกษาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานของธุรกิจหรือหน่วยงานในสาขาต่างๆ ซึ่งถือเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ

ดังนั้น จึงได้มีการจัดทำรายงานการศึกษาเบื้องต้นในหัวข้อ “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” ซึ่งผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงศักยภาพและโอกาสของไทยในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้เป็นแหล่งที่มาใหม่ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของรัฐบาลได้รับความสำคัญและมีความชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเป็นไปอย่างมีบูรณาการและบังเกิดผลทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การดำเนินการในระยะต่อไปจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ 1) การสร้างความตระหนักและสร้างโอกาสให้กับผู้ประกอบการให้ได้รับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการรูปแบบใหม่ให้มีจุดเด่น และสามารถต่อยอดด้วยความคิดและนวัตกรรม สร้างความได้เปรียบจากความหลากหลายและเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมและความเป็นไทยเพื่อสร้างเศรษฐกิจและสังคมสร้างสรรค์ให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับโลก 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมภายในประเทศ เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารและคมนาคม การส่งเสริมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา การจัดหาแหล่งเงินทุน การพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบและครบวงจรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และการบังคับใช้กฎหมายด้านทรัพย์สินทางปัญญา 3) การบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงาน เนื่องจาก

การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีกรอบการดำเนินงานที่ค่อนข้างกว้างและเกี่ยวข้องกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวนมาก ดังนั้น ควรมีแนวทางการดำเนินงานโดยการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และจัดทำแผนที่นำทางการพัฒนา (Roadmap)

สำหรับการดำเนินงานขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีบูรณาการในระยะต่อไป 4) การศึกษาวิจัยและพัฒนาเชิงลึกในสาขาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และทุนวัฒนธรรม โดยทำการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นในการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้ง 5 สาขา ได้แก่ (1) มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และความหลากหลายทางชีวภาพ (2) เอกลักษณ์ศิลปะและวัฒนธรรม (3) งานช่างฝีมือและหัตถกรรม (4) อุตสาหกรรมสื่อ บันเทิง และซอฟต์แวร์ (5) การออกแบบและพัฒนาสินค้าเชิงสร้างสรรค์ ให้สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและนำผลิตภัณฑ์และบริการสู่ตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ปฤถต์ นัจนฤตย์ (2543) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรการออกแบบตกแต่งอาหารเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สำหรับบุคลากรธุรกิจอาหาร ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรการออกแบบตกแต่งอาหารควรเน้นการปฏิบัติการออกแบบอาหารตามสถานการณ์จริง เน้นการสร้างรูปลักษณ์อาหารเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยรูปแบบอาหารที่มีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านอาหาร โดยเน้นการปฏิบัติการ มีเนื้อหาเกี่ยวกับทัศนธาตุและหลักการศิลปะภาพขณะและบรรจุภัณฑ์ และการนำเสนอรูปลักษณ์อาหาร ซึ่งผลการประเมินพบว่า ความรู้การตกแต่งอาหารหลังการเรียนของบุคลากรธุรกิจสูงกว่าก่อนเรียน รวมทั้งความสามารถออกแบบตกแต่งอาหารสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งผลการปฏิบัติการระหว่างเรียนอยู่ในระดับดีมาก ทำให้บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อหลักสูตรและการออกแบบตกแต่งอาหาร เพราะได้ความรู้และมุมมองใหม่เพิ่มขึ้น รู้เทคนิควิธีการออกแบบอาหาร มีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ในอนาคต

ศักดิ์สิทธิ์ บุคยพลากร และ โสมสกาเว เพชรานนท์ (2554) ได้ทำการ ศึกษาสถานะและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย: กรณีศึกษากลุ่มการสืบทอดทางวัฒนธรรมและศิลปะ สามารถสรุปได้ว่า ผลผลิตของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์กลุ่มการสืบทอดทางวัฒนธรรมและศิลปะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 9.15 สาขาทัศนศิลป์เป็นกลุ่มที่มีมูลค่าผลผลิตรวมสูงสุดทุกปี และเป็นสาขาที่มีทุนกายภาพมากที่สุด และยังพบว่าสัดส่วนการใช้แรงงานสร้างสรรค์ต่อแรงงานทั่วไป เท่ากับ 30:70 และมีการใช้แรงงานสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.18 ต่อปี ในขณะที่การใช้แรงงานทั่วไปเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.75 ต่อปี ด้านมูลค่าการส่งออกของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์กลุ่มการสืบทอดทางวัฒนธรรมและศิลปะประมาณ 191,204 – 340,581 บาท โดยมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 33.87 ต่อปี

นอกจากนี้ในด้านปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มตัวอย่างสถานประกอบการ ด้านการผลิตมี ปัญหาที่ค่อนข้างรุนแรงเรื่องวัตถุดิบราคาแพงและการลอกเลียนแบบสินค้า ด้านแรงงานมีการขาดแคลนแรงงานทั่วไป ปัญหาการเข้า-ออกของแรงงานเฉพาะทาง เช่น ช่างฝีมือ พนักงานฝ่ายผลิต เป็นต้น รวมทั้งปัญหาอัตราค่าจ้างแรงงานบางประเภทสูงเกินไป เช่น นักพัฒนาผลิตภัณฑ์ แรงงานช่างฝีมือ เป็นต้น ด้านการตลาดมีปัญหาด้านการแข่งขันกับต่างประเทศและกลุ่มธุรกิจอื่นๆ มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ซื้อหรือตัวแทนจำหน่ายมีอำนาจในการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ และต้นทุนในการขนส่งสูง ตามลำดับ ด้านการเงิน ปัญหาที่มีระดับความรุนแรงสูงได้แก่ การมีเงินทุนส่วนตัวจำกัด การจ่ายดอกเบี้ยแก่แหล่งเงินทุนในระบบในอัตราสูง และข้อจำกัดในการรับสินเชื่อจากสถาบันการเงิน ปัญหาด้านเทคโนโลยีที่มีระดับความรุนแรงสูงได้แก่ เครื่องจักรอุปกรณ์มีราคาแพงเกินไป และการขาดแคลนเครื่องจักรอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ ปัญหาในการติดต่อหน่วยงานราชการได้แก่ ความล่าช้าและการมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ปัญหาการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ ปัญหาการจดสิทธิบัตรหรือลิขสิทธิ์ นอกจากนี้มีปัญหาด้านอื่นๆ ได้แก่ การลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยว การผลิตสินค้าไม่ทันเวลากับและความต้องการของลูกค้า และการขาดกำลังซื้อสินค้า ซึ่งเป็นปัญหาที่มีระดับความรุนแรงสูง

ณัฐ ชลเทพ (2554) ได้ทำการศึกษาการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตรขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในการดำเนินธุรกิจสร้างสรรค์นั้นมาจากความชอบส่วนตัวของผู้ประกอบการเป็นหลัก ประกอบกับการสั่งสมความรู้ความสามารถที่ถนัด และเห็นว่าการนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้จะสามารถช่วยเพิ่มมูลค่าของสินค้าได้ และทำให้สินค้ามีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ด้านองค์ประกอบของแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์พบว่า ผู้ประกอบธุรกิจมีความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นองค์ประกอบหลักของแต่ละธุรกิจ และใช้วัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ และเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นองค์ประกอบเสริม เพราะเป็นองค์ประกอบร่วมที่มีคุณลักษณะที่มีคุณค่า หายาก ทดแทนได้ยาก และลอกเลียนแบบได้ยาก เพื่อสร้างสินค้าสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าเพิ่มได้และยังก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจได้ในระยะยาว

ด้านผลลัพธ์ทางธุรกิจ พบว่าผู้ประกอบการมีความพึงพอใจในยอดขายของสินค้า และสินค้าของธุรกิจมีเอกลักษณ์โดดเด่น และเป็นผู้เข้าสู่ตลาดเป็นรายแรก ส่วนปัญหาที่พบในการประยุกต์ใช้แนวคิดคือ การขาดแคลนคนงานซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของธุรกิจ สำหรับแนวทางการดำเนินงานในอนาคตนั้น ผู้ประกอบการแต่ละรายจะสร้างสรรค์สินค้าใหม่ๆ ออกสู่ตลาดเสมอเพื่อตอบสนองให้ทันต่อความต้องการของลูกค้า

เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก และสุกัญญา แสงเดือน (2554) ได้ทำการศึกษาถึงการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยความรู้ภายใน

ตัวบุคคล ความรู้ภายนอกบุคคล ความรู้เชิงสร้างสรรค์ และสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ การกำหนดความรู้ โดยการก่อตั้งชุมชน และก่อให้เกิดความรู้ การสร้างสรรค์ความรู้ โดยการแสวงหา สร้างสรรค์ และเสริมแต่ง การแบ่งปันความรู้ โดยการบอกเล่า แบ่งปัน และบันทึก และการประเมินผลความรู้ โดยการประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ผลสำเร็จ การประดิษฐ์ผลงาน และการจัดการ

สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2554) ได้จัดทำโครงการตัวอย่าง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อำเภอข้าสูง จังหวัดขอนแก่น เป็นเมืองนำอยู่ มีวัตถุประสงค์ที่จะขับเคลื่อนชุมชนแห่งนี้ให้สามารถยกระดับการพัฒนาให้สูงขึ้น โดยนำกิจกรรมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ดำเนินการโดยผู้ที่ประสบความสำเร็จไปขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติในพื้นที่ และเพื่อกระตุ้นและผลักดันให้ชุมชนมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความอยู่ดีมีสุขบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์ และหลักการพึ่งตนเองเป็นปัจจัยสำคัญ

ผลการดำเนินโครงการทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ดังนี้ 1) ชุมชนเข้าใจรับรู้และตระหนักในปัญหาของตนเองและชุมชนมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมคิดหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ตลอดจนมีการร่วมกันวิเคราะห์โอกาส ศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน ของหมู่บ้าน เป็นการสร้างความเข้าใจในสภาพข้อเท็จจริงของหมู่บ้านและเสริมสร้างความรู้สึกรักของความเป็นเจ้าของ 2) ชุมชนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และการแสดงความคิดเห็นร่วมกันที่ครอบคลุมในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จนถึงการกำหนดแนวทางการพัฒนา และแผนงานโครงการที่สอดคล้องกับปัญหาและศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน 3) สร้างและพัฒนาความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน โดยใช้หลักการพึ่งตนเองให้ชุมชนทำและมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของคนในหมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ และรวมถึงการพัฒนาหรือขยายพื้นฐานการพึ่งพาตนเอง 4) ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยราชการในพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รวมทั้งหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องและภาคีการพัฒนาต่างๆ

สุมาลี สันติพลาวุฒิ และ จีระศักดิ์ พงษ์พิชญพิจิตร (2553) ได้ทำการศึกษาสถานะและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย กรณีศึกษากลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2551 โดยอุตสาหกรรมในกลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงานแยกเป็น 3 กลุ่มย่อย ได้แก่ 1) กลุ่มการออกแบบ (Design) ซึ่งรวมถึงการออกแบบภายใน การออกแบบโดยใช้คอมพิวเตอร์ การออกแบบแฟชั่น ออกแบบเครื่องประดับและของเล่น 2) กลุ่มสื่อสมัยใหม่ (New Media) ได้แก่ ซอฟต์แวร์ วิดีโอเกม Digitalized Creative Content และ 3) กลุ่มบริการสร้างสรรค์ ซึ่งได้แก่ สถาปัตยกรรม งานโฆษณา การพักผ่อน การวิจัยและพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา

คือการศึกษาและประเมินสถานะของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วิเคราะห์ประสิทธิภาพของการใช้ปัจจัยการผลิต ปัญหา อุปสรรคของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ กลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน

จากการศึกษาสถานะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ กลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน พบว่า มีมูลค่าผลผลิต 618,040 – 837,595 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 60.26 ของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ทั้งหมด มีอัตราการเติบโตร้อยละ 5.21 สาขาออกแบบเป็นกลุ่มที่มีมูลค่าผลผลิตรวมสูงสุดรองลงมา เป็นสาขาสถาปัตยกรรม สาขางานโฆษณา สาขาอื่นๆ แฟชั่น และวิดีโอเกม ในช่วงเวลาดังกล่าวมีทุนทางกายภาพของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ กลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงานเป็นมูลค่า 1,583,417.35 – 2,060,879.14 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 59.19 ของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ทั้งหมด มีอัตราการเติบโตเฉลี่ย ร้อยละ 4.46 ต่อปี โดยสาขาสถาปัตยกรรมเป็นสาขาที่มีทุนกายภาพมากที่สุด รองลงมาเป็นสาขางานออกแบบ งานโฆษณา สาขาอื่นๆ แฟชั่นและวิดีโอเกม สำหรับแรงงานทั้งหมดเท่ากับ 3,822,073 – 4,034,936 คน ซึ่งแยกเป็น 2 ประเภท คือ แรงงานสร้างสรรค์และแรงงานทั่วไป ซึ่งมีมากกว่าแรงงานสร้างสรรค์ประมาณหนึ่งเท่า และมีการใช้แรงงานสร้างสรรค์ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.27 ต่อปี ในขณะที่การใช้แรงงานทั่วไปเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.54 ต่อปี

ในด้านการส่งออก ตั้งแต่ 2545 – 2551 มูลค่าการส่งออกของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์กลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.67 ต่อปี ในช่วงปี พ.ศ. 2545 – 2551 โดยมีมูลค่า 415,909.80 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2545 เป็นมูลค่า 510,868.40 ล้านบาท สาขางานออกแบบมีสัดส่วนการส่งออกมากที่สุดในอุตสาหกรรมกลุ่มนี้ แต่อัตราการขยายตัวเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่องโดยมีอัตราเฉลี่ยร้อยละ 3.89 ต่อปี

อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ตามลักษณะงานมีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมต้นน้ำและปลายน้ำค่อนข้างสูง กล่าวคือ มีค่าสัมประสิทธิ์ปัจจัยการผลิตทางตรงที่แสดงความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมต้นน้ำ เฉลี่ยร้อยละ 70.13 และมีค่าสัมประสิทธิ์ปัจจัยการผลิตทางตรงที่แสดงความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมปลายน้ำเฉลี่ยร้อยละ 47.30 โดยเปรียบเทียบสาขาออกแบบมีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมต้นน้ำมากกว่าอุตสาหกรรมปลายน้ำ แต่สาขาสถาปัตยกรรมมีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมปลายน้ำมากกว่าสาขาออกแบบ

จากการวิเคราะห์สมการการผลิตของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์กลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน สรุปได้ว่าปัจจัยทุนทางกายภาพและแรงงานสร้างสรรค์มีผลในทางบวกต่อมูลค่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน นอกจากนี้ยังพบว่า โดยภาพรวมการใช้ปัจจัยทุกประเภทอยู่ในช่วงผลผลิตหรือผลได้ต่อขนาดลดลง (Decreasing Return to Scale) โดยมีลักษณะความยืดหยุ่นต่อทุนกายภาพค่อนข้างสูงและมีการตอบสนองต่อแรงงานสร้างสรรค์ในทิศทางบวก แต่ตอบสนองต่อแรงงานทั่วไปในทิศทางลบ แสดงว่าผลิตภาพแรงงานค่อนข้างต่ำจึงควรมีการพัฒนาแรงงานใน

อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มิฉะนั้นจะส่งผลต่อภาวะของผลผลิตและขีดความสามารถในการแข่งขันมากยิ่งขึ้น

Yusuf and Nabeshima (2005) ได้ทำการศึกษาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเอเชียตะวันออก โดยเลือกประเทศที่ทำการศึกษาได้แก่ประเทศจีน ฮองกง อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไต้หวัน และประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ในเอเชียตะวันออก กระบวนการของการเจริญเติบโตและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะเศรษฐกิจที่มีรายได้ขนาดกลางและรายได้สูง การเจริญเติบโตที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากนวัตกรรม แทนการใช้ปัจจัยทางการผลิตในจำนวนมาก

จากการศึกษาธุรกิจบริการและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าผลผลิตสูงขึ้น โดยสามารถแบ่งประเภทในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ได้แก่ การออกแบบ การจัดพิมพ์ มัลติมีเดีย ซอฟต์แวร์สิ่งบันเทิงวิดีโอ และภาพยนตร์ เป็นต้น ซึ่งการสร้างนวัตกรรมเกิดจากแรงงานที่มีฝีมือสร้างสรรค์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของบุคคลที่เข้ามาทำงานในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ทั้งนี้ในเอเชียตะวันออก ในช่วงปี 2000 จากการรวมกันของตลาดซึ่งทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของมูลค่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในประเทศสิงคโปร์ ฮองกง ไต้หวัน ซึ่งสามารถคิดเป็นร้อยละ 3.0 3.8 และ 5.9 ของ GDP ของประเทศตามลำดับ โดยไต้หวันมีอัตราการเติบโตร้อยละ 10 และฮองกงร้อยละ 20 โดยสาขาการออกแบบ ซอฟต์แวร์ การทำภาพยนตร์ เกมและการพิมพ์ เป็นสาขาที่ผลักดันให้ตลาดเติบโตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในประเทศฮองกง ในขณะที่การเพิ่มขึ้นของแรงงานฝีมือ และการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ (Demand) ในภาคอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ทำให้เกิดบริษัทการผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก ผู้ประกอบการของฮองกงในด้านของอุตสาหกรรมบันเทิงที่มีมากถึง 1,600 บริษัท ในการสร้างงานด้านกราฟฟิกคอมพิวเตอร์ เกมและระบบดิจิทัลขั้นสูง ซึ่งก็มีคู่แข่งโดยเฉพาะเกาหลีและจีนที่กำลังมีการพัฒนาตัวเองขึ้นมา ซึ่งเกาหลีมีรายได้จากงานแอนิเมชันถึง 270 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และอุตสาหกรรมบันเทิงของเกาหลีกำลังเป็นที่ให้ความสนใจของประชากรในเอเชียตะวันออก

Carr (2009) ได้ทำการศึกษาเรื่องอุตสาหกรรมแรงงานในเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศสกอตแลนด์ โดยรัฐบาลสกอตแลนด์ได้นิยามเศรษฐกิจสร้างสรรค์ตามการให้คำจำกัดความของสหราชอาณาจักรหรือ Department of Culture, Media and Sport : DCMS 13 กลุ่ม คืออุตสาหกรรมที่มีแหล่งกำเนิดจากความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ ความสามารถในการสร้างศักยภาพผ่านการผลิตและการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งได้แบ่งกลุ่มสาขาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ออกเป็น 13 สาขา คือ (1) การโฆษณา (2) สถาปัตยกรรม (3) ศิลปะและวัตถุโบราณ (4) หัตถกรรม (5) งานออกแบบ (6) แฟชั่น (7) ภาพยนตร์และวิดีโอ (8) ดนตรี (9) ศิลปะการแสดง (10) การพิมพ์และสิ่งพิมพ์ (11) เกมคอมพิวเตอร์และวิดีโอเกม (12) ซอฟต์แวร์ (13) โทรทัศน์และวิทยุ

จากการศึกษา พบว่า อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในหกของภาคเศรษฐกิจหลักที่มีความสำคัญในการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสกอตแลนด์ โดยมีมูลค่าการซื้อขายประมาณ 5,100 ล้านยูโร ในปี ค.ศ. 2007 และมีการจ้างงาน 60,700 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3 ของจำนวนการจ้างงานทั้งหมดในประเทศ มีการเพิ่มขึ้นของกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์จากการจดทะเบียนของบริษัทเพิ่มขึ้นร้อยละ 27 ในช่วงปี ค.ศ. 2008 โดยเป็นธุรกิจขนาดเล็ก การจ้างงานในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าในทุกอุตสาหกรรม และสาขาเกมคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์และการพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (electronic publishing) มีอัตราผลตอบแทนที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับสาขาอื่นในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

อุตสาหกรรมสร้างสรรค์มีแนวโน้มในการจ้างงานที่เพิ่มสูงขึ้น และส่วนใหญ่เป็นแรงงานระดับปริญญาโดยเป็นเพศหญิงร้อยละ 53 และค่าจ้างเฉลี่ยประจำสัปดาห์เท่ากับ 420 ยูโร ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยทั่วไปอยู่ร้อยละ 3 ทั้งนี้ ประเภทงานฝีมือ เป็นงานที่มีสัดส่วนแรงงานหญิงสูง ในทางตรงกันข้ามการโฆษณา มีแรงงานชายร้อยละ 60 และธุรกิจขนาดเล็ก (จำนวนแรงงาน 1-49 คน) จะมีการจ้างงานร้อยละ 36 ของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และบริษัทขนาดใหญ่ (จำนวนแรงงาน > 250 คน) มีการจ้างงานร้อยละ 52 ของการจ้างงานในปี 2008 และส่วนใหญ่ร้อยละ 97 เจ้าของบริษัทเป็นคนในสกอตแลนด์เอง

Bell and Jayne (2010) ได้ทำการศึกษาเรื่อง The creative countryside: Policy and practice in the UK rural cultural economy เพื่อศึกษาถึงความสร้างสรรค์ในด้านเศรษฐกิจของชนบท โดยได้ให้ความหมายไว้ว่า อุตสาหกรรมที่มีต้นกำเนิดในความคิดสร้างสรรค์และความสามารถทักษะที่มีศักยภาพในการสร้างงานผ่านการผลิตและใช้ประโยชน์ของทรัพย์สินทางปัญญา โดยประกอบด้วย การโฆษณา สถาปัตยกรรม ศิลปะและตลาดโบราณ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ งานฝีมือ ออกแบบ เสื้อผ้าแฟชั่น ภาพยนตร์และวิดีโอ ซอฟต์แวร์ ดนตรี ศิลปะการแสดง โทรทัศน์และวิทยุ เป็นต้น

ในการศึกษาคั้งนี้ ได้อธิบายถึงความสร้างสรรค์ในชนบทที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจ ซึ่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์ถือเป็นทางเลือกสำหรับชุมชนชนบทรวมทั้งงานสร้างสรรค์ที่เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงอาหารท้องถิ่น การผลิตเครื่องตีและวัฒนธรรมการบริโภค ศิลปะแบบชนบทที่ริเริ่มเป็นเมือง พัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เมืองแม่แบบในชนบท รวมถึงความแตกต่างของตลาดที่มีบทบาทในชุมชน การใช้ศิลปะและทรัพยากรทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการจ้างงานในชนบทและโอกาสทางเศรษฐกิจ ในการสนับสนุนการพัฒนาชุมชนชนบทในด้านศิลปะ การท่องเที่ยวเชิงชนบท ทัศนกรรม และตลาดอาหาร

โดยการศึกษาในนโยบายอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของชนบท โดยใช้ผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ของรูปแบบทางวัฒนธรรมในชนบทเพื่อสร้างสรรค์ตลาดใหม่ทั้งดั้งเดิมและร่วมสมัย การสร้างชนบทแนว

ใหม่ที่สวຍงานในความดั้งเดิมและนวัตกรรมของวัสดุและเทคนิคในการใช้ การท่องเที่ยวฟาร์มในชนบท รวมทั้งการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของชนบท ภาคการท่องเที่ยว อาหารและเครื่องดื่ม และการส่งเสริมการผลิตทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นรากฐานการสร้างความคิดสร้างสรรค์ของชนบท

การศึกษาในแต่ละสาขา พบว่า งานฝีมือมีแรงงานมากที่สุด ร้อยละ 21 รองลงมาเป็นงานออกแบบ ศิลปะและของเก่า และดนตรี ร้อยละ 11 11 และ 9 ตามลำดับ ในลักษณะ จำนวนของธุรกิจต้นน้ำและปลายน้ำ ในธุรกิจต้นน้ำจะเป็นเครื่องมือในด้านเทคโนโลยีและเทคนิค เป็นตัวสนับสนุนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และที่เป็นปลายน้ำจะเป็นในการออกแบบหรือตราสัญลักษณ์ในผลิตภัณฑ์ การพิมพ์และหนังสือทางการตลาด ทั้งนี้ ภาคหัตถกรรมจะถูกนำไปเป็นห่วงโซ่ในการผลิตซึ่งมีจำนวนอุตสาหกรรมมากที่สุดจำนวน 286 บริษัท ภาคธุรกิจที่มีผลกำไรมากที่สุดคือ การโฆษณา โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การออกแบบ สถาปัตยกรรมและการพิมพ์ และผลกำไรของธุรกิจต่ำสุด คือ งานฝีมือ ดนตรี และศิลปะการแสดง

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

2.5.1 ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ

การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) คือ กระบวนการที่จะทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการที่ทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในระยะยาว ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญในการก้าวจากประเทศกำลังพัฒนาเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วของนักเศรษฐศาสตร์ ชื่อ W.W. Rostow มีอยู่ 5 ขั้นตอน ต่อไปนี้ (มงคล ดอนขวา, 2540)

ขั้นที่ 1: ขั้นเศรษฐกิจและสังคมแบบดั้งเดิม (Traditional Society)

- เศรษฐกิจยังไม่เจริญเติบโต
- เป็นสังคมแบบดั้งเดิม
- ปกครองอย่างเข้มงวดจากรัฐบาล

ขั้นที่ 2: ขั้นเตรียมการ (Preconditions of Take-off)

- ประเทศที่พัฒนาแล้วต้องผ่านขั้นตอนนี้
- เป็นขั้นตอนของการสะสมทุน
- ประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตรเริ่มดีขึ้น
- มีการสร้างปัจจัยพื้นฐานการผลิต (Infrastructure) เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า และโทรศัพท์

ขั้นที่ 3: ขั้นเศรษฐกิจขยายตัว (Take-off)

- มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต
- การผลิตมีประสิทธิภาพ
- ประชากรมีรายได้สูงขึ้น

ขั้นที่ 4: ขั้นเร่งรัดการขยายตัว (Drive to Maturity)

- ประสิทธิภาพในการผลิตสูงมาก
- เกิดช่องว่างระหว่างรายได้

ขั้นที่ 5: ขั้นการบริโภคอย่างสมบูรณ์ (Perfect or High Consumption)

- มีสินค้าและบริการอย่างหลากหลาย
- มีเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างสมบูรณ์
- ปริมาณการบริโภคต่อคนสูง

ถ้าประเทศต่างๆ พัฒนาถึงขั้นที่ 5 แล้ว ก็จะเลือกดำเนินการดังต่อไปนี้ คือ

1. สร้างความมั่นคงภายในประเทศ เช่น การให้เงินเปล่าสงเคราะห์แก่คนที่ไม่มียานทำ หรือ เกษียณจากการทำงานแล้ว
2. การขยายอำนาจทางเศรษฐกิจไปยังต่างประเทศ
3. สร้างความผาสุกให้ประชาชน เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน เป็นต้น

นอกจากนี้ ได้รวบรวมแนวคิดเรื่องการพัฒนาการแบบยั่งยืนจากนักวิชาการต่างๆ เช่น

- Robert Allen เสนองานเรื่อง How to Save the World (1980)
- Mustafa Tolba เรื่อง Sustainable Development (1987)
- J.Coomer เรื่อง Quest for a Sustainable Society (1979)
- Michael Redclift เรื่อง Sustainable Development (1987)
- และ R.K. Turner เรื่อง Sustainable Environmental Management (1988)

เมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้กับสังคมไทย ข้อสรุปที่ได้จากนักวิชาการ จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาการแบบยั่งยืนประกอบด้วยแนวคิดที่สำคัญ 6 ประการ

1. การพัฒนาต้องช่วยกลุ่มคนที่ยากจนที่สุด เพราะพวกเขาจะไม่มีทางออกอื่นใดหลงเหลืออยู่ นอกจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

2. การพัฒนาต้องเน้นพัฒนาแบบพึ่งพาตัวเอง ภายใต้ความจำกัดทางสภาพธรรมชาติ
3. การพัฒนาจะต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงด้านสิ่งแวดล้อม
4. การพัฒนาจะต้องวางอยู่บนหลักการว่าด้วยการมีสุขภาพอนามัยที่ดี การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การมีอาหารที่เพียงพอแก่การบริโภค
5. การพัฒนาจะต้องวางอยู่บนหลักที่ว่าด้วยการส่งเสริมการริเริ่มของประชาชน
6. การพัฒนาต้องเน้นมนุษยชาติหรือเน้นคนเป็นศูนย์กลาง และหัวใจของการพัฒนาต้องเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ปัจจุบันองค์การสหประชาชาติได้หันมาสนับสนุนแนวคิดที่ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะนอกจากแนวโน้มสู่ความคิดเรื่องการพัฒนาการแบบยั่งยืนแล้ว ได้มีแนวโน้มที่จะปรับแผนพัฒนาการใหม่ที่เน้นในเรื่องการพัฒนาคน พัฒนาทางด้านจิตใจ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเมื่อนำมาปรับใช้กับแนวทางในพัฒนาสังคมแบบยั่งยืน สามารถจำแนกออกเป็น 3 แนวทาง

แนวทางแรก คือ แนวยุทธศาสตร์พุทธศาสนา

กลุ่มนักคิดในแนวนี้นี้ที่สำคัญก็คือ ท่านพุทธทาสภิกขุและสำนักสันติอโศก แนวยุทธศาสตร์นี้ได้นำเอาหลักพุทธศาสนาเข้ามาปรับใช้ทั้งทางปรัชญา และนำหลักพุทธศาสนามาเสนอเป็นเป้าหมายของการพัฒนา ในทางปรัชญาจะเน้นที่ความสุขทางจิต ต้องพัฒนามนุษย์ทั้งด้านจิตใจ และสติปัญญา โดยความสุขของมนุษย์นั้นไม่ได้อยู่ที่รูปวัตถุภายนอก ดังนั้นแนวคิดนี้จะเน้นเรื่องความรักและการเป็นผู้ให้

แนวทางที่สอง คือ แนวยุทธศาสตร์แบบเศรษฐศาสตร์การเมือง

ยุทธศาสตร์นี้วางอยู่บนหลักคิดและปรัชญาแบบ Marxism ที่เน้นความเชื่อแบบวัตถุนิยม และหลักไดอะเล็กติก โดยมีความเชื่อว่าโลกและสังคมมีกฎเกณฑ์การพัฒนาที่แน่นอน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความปรารถนาทางจิตใจของมนุษย์ ดังนั้นจะเข้าใจการวิวัฒนาการได้ต้องเข้าถึงวิวัฒนาการทางสังคม นั่นคือที่มาของหลักวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งแนวคิดนี้เสนอว่าประวัติศาสตร์มีการวิวัฒนาการอย่างเป็นขั้นตอนจากสังคมที่ไม่มีชนชั้นสู่สังคมที่มีชนชั้น และในที่สุดก็จะวิวัฒนาการกลับสู่สังคมที่ไม่มีชนชั้นอีกครั้งหนึ่ง

แนวทางที่สาม คือ ยุทธศาสตร์วัฒนธรรมชุมชน

หลักแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของยุทธศาสตร์วัฒนธรรมชุมชนนี้ ส่วนหนึ่งมาจากปรัชญาพุทธศาสนาที่ปฏิเสธพัฒนาการที่เน้นการพัฒนาในด้านวัตถุ (เน้นการขยายตัวของ GNP) ถือเอาความสุขสูงสุดของมนุษย์เป็นเป้าหมาย หรือที่เรียกว่า Human - Centered Development อีกส่วนหนึ่งมาจากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์การเมืองโดยเฉพาะวิธีการแก้ไขปัญหา แต่ต่างจากหลักเศรษฐศาสตร์การเมืองตรงที่ให้ความสำคัญต่อชนบทและด้านวัฒนธรรมค่อนข้างมาก

2.5.2 การพัฒนาเศรษฐกิจ

ขวัญกมล ดอนขวา (2556) ได้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่างความจำเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยความจำเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจมักใช้สลับกันจนเหมือนว่าจะเป็นคำเดียวกัน ซึ่งความจริงแล้วความจำเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic growth) และการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic development) มีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ ความจำเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หมายถึง การเพิ่มกำลังการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในประเทศชาติที่เพิ่มขึ้น ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง การเพิ่มปริมาณการผลิตสินค้าและบริการ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างเศรษฐกิจ มีการปรับปรุงเทคโนโลยีและการฝึกทักษะของแรงงานอีกด้วย โดยทั่วไปประเทศที่พัฒนาทางเศรษฐกิจย่อมมีความจำเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วย แต่ความจำเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่จำเป็นต้องก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เช่นการที่ประเทศชาติผลิตสินค้าและบริการได้มากขึ้นโดยไม่มี การปรับปรุงในด้านอื่นเลย

จุดมุ่งหมายอย่างหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ การทำให้เกิดความจำเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ความจริงแล้วหากปล่อยประเทศให้มีการพัฒนาไปเรื่อยๆ ประเทศก็ย่อมเจริญเติบโต แต่อาจจะช้ามาก หากจะให้รวดเร็วขึ้นก็ต้องให้มีการพัฒนาความรู้ของประชาชนภายในประเทศและมีการพัฒนาหรือนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาพัฒนาประเทศ ซึ่งเรียกว่า การพัฒนาเศรษฐกิจ โดยทั่วไปจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของทุกๆ ประเทศมี 5 ประการ คือ

1. มีมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น (Standard of Living) มาตรฐานการครองชีพที่ดีคือ การกินที่อยู่ดีในทางเศรษฐศาสตร์การกินที่อยู่ดี หมายถึง การที่ประชากรมีสินค้าและบริการเพื่อการอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ เนื่องจากเมื่อมีการบริโภคเพิ่มขึ้น รายได้ประชาชาติจะเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ จึงเร่งเพิ่มผลผลิตเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ อย่างไรก็ตามในการพัฒนาส่วนมากมักจะเริ่มด้วยการพัฒนาสิ่งจำเป็นพื้นฐาน เช่น ถนน การขนส่ง การคมนาคม การชลประทาน การไฟฟ้า การประปา การสาธารณสุข และการศึกษา เป็นต้น เพราะสิ่งจำเป็นเหล่านี้จะเป็นปัจจัยช่วยเสริมประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการ

การลงทุนเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มผลผลิต แต่การลงทุนจะเกิดขึ้นได้ต้องมีการออม ดังนั้น การส่งเสริมให้มีการออมจึงต้องทำควบคู่ไปกับการพัฒนาเสมอ การลงทุนที่ดีควรจะมีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อประสิทธิภาพของ การผลิตที่มีต้นทุนต่ำและได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้การกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต้องคำนึงถึงอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรด้วย เนื่องจากในปัจจุบันการแพทย์และสาธารณสุขเจริญขึ้น ทำให้อัตราการตายลดลงมาก และมีอัตราการเกิดสูง ถ้าอัตราการเพิ่มผลผลิตไม่เพียงพอกับอัตราการเพิ่มของประชากรแล้ว จะ

มีผลทำให้การอุปโภคบริโภคลดลง การพัฒนาเศรษฐกิจนั้นก็ไม่ได้เกิดผล หรือพัฒนาไปได้อย่าง เชื่องช้า การดำเนินการคุมกำเนิดจึงเป็นส่วนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง

2. มีการกระจายรายได้ดี (Income Distribution) หมายถึง การลดช่องว่างหรือความไม่เท่าเทียมกันในด้านรายได้ของประชาชน การขยายตัวทางเศรษฐกิจแม้ว่าจะทำให้รายได้ต่อบุคคลสูงขึ้น ก็ไม่ได้แสดงว่ามาตรฐานการครองชีพของประชาชนส่วนใหญ่จะดีขึ้นตามไปด้วย เพราะรายได้จากการผลิตสินค้าและบริการ หรือการบริโภคอาจจะตกอยู่กับประชาชนกลุ่มน้อย ความไม่เท่าเทียมกันของ รายได้ในหมู่ประชาชนในเมืองและชนบทมีความแตกต่างกันมาก แสดงให้เห็นถึงผลของการพัฒนา เศรษฐกิจที่อยู่ในเมืองมากกว่าชนบท ดังนั้นในระยะหลังประเทศต่าง ๆ จึงมุ่งการพัฒนาไปที่ ชนบท เพื่อเป็นการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย เป็นการกระจายการพัฒนาเศรษฐกิจ ให้ทั่วถึง

3. การมีงานทำ (Employment) ให้ประชาชนในวัยทำงานมีงานทำอย่างทั่วถึง การว่างงาน หรือการไม่มีงานทำจะทำให้ไม่มีรายได้นำไปซื้อสินค้าและบริการมาอุปโภคบริโภค ดังนั้นการไม่มีงาน ทำ จึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้น จุดมุ่งหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจ ของประเทศจึงต้องมุ่งการมีงานทำภายในประเทศไว้เสมอ ในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าระดับการจ้าง แรงงานภายในประเทศจะขึ้นอยู่กับระดับของกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อการผลิตสินค้าและบริการ สนองตอบความต้องการภายในประเทศและเพื่อส่งออกไปขายต่างประเทศ นอกจากนี้อัตราการเพิ่ม ของประชากรที่สูงมากจะเป็นสาเหตุให้มีประชากรในวัยแรงงานเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ระบบเศรษฐกิจไม่ สามารถรับเข้าทำงานได้ทั้งหมด ปัญหาการว่างงานก็จะเกิดตามมา

4. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในทางเศรษฐศาสตร์ คำว่า "ทรัพยากรธรรมชาติ" (Natural Resources) หมายถึง ทรัพยากรทุกอย่างที่มีอยู่ในประเทศ ทั้งบนดินและใต้ดิน ได้แก่ พื้นดิน น้ำ แร่ ป่าไม้ น้ำมันดิบ แก๊สธรรมชาติ เป็นต้น ที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยการ ผลิตที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในระยะแรกของการพัฒนา ประเทศที่มีทรัพยากร- ธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ก็จะดำเนินการได้ดีและรวดเร็วกว่าประเทศที่มีทรัพยากรน้อย ดังนั้น การสงวน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยการใช้อย่างประหยัดให้ได้ประโยชน์สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพจึง เป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องรณรงค์และขอความ ร่วมมือจากประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

5. การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษ ปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง คือ การเกิดมลภาวะเป็นพิษ ได้แก่ มลพิษในอากาศ ในน้ำ และเสียง ทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัย ของประชาชนโดยทั่วไป นอกจากนี้มลพิษยังเป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำและมลพิษทางเกษตร ด้วย ปัจจุบันรัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญ จึงวางแผนนโยบายควบคุมมลพิษอันอาจจะเกิดในรูปแบบ ต่างๆ จากการผลิตและการบริโภคสินค้าและบริการไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง บันทึกเจตนาอันแน่วแน่ของรัฐบาลในอันที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่วางไว้ในระยะเวลาหนึ่ง และนโยบายที่จะบรรลุวัตถุประสงค์นั้นๆ โดยคำนึงถึงหลักการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ซึ่งสำหรับประเทศไทยนั้นมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติคือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยที่ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) และเป็นแผนพัฒนาที่มีระยะเวลา 6 ปี หลังจากนั้นประเทศไทยได้มีการกำหนดช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฉบับที่ 2 จนถึงแผนพัฒนาฉบับปัจจุบันมีระยะเวลา 5 ปี โดยการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้รายได้ประชาชาติสูงขึ้น
2. เพื่อให้การมีงานทำอยู่ในระดับสูง
3. เพื่อให้ดุลการชำระเงินสมดุล
4. เพื่อสร้างและรักษาเสถียรภาพในระดับราคาสินค้าทั่วไป
5. เพื่อให้มีการแจกแจงรายได้อย่างเสมอภาคและยุติธรรม
6. เพื่อให้ความเจริญของท้องถิ่นต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันมากนัก

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) รวมระยะเวลา 15 ปี ได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่างๆ ประกอบด้วย 3 ห่วง ได้แก่ ความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้ 2 เงื่อนไข คือ ความรู้ และคุณธรรม อีกทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้นำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่อำนาจปฏิบัติในระดับต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม และกระจายการพัฒนาลงสู่พื้นที่ โดยยึดหลักการพัฒนาพื้นที่ ภารกิจ และการมีส่วนร่วม ให้จังหวัดเป็นพื้นที่ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนา และเป็นจุดเชื่อมโยงการพัฒนาจากระดับชุมชนสู่ประเทศและประเทศสู่ชุมชน เพิ่มการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ หรือเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economic) ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกภาคส่วนทั้งระดับพื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชน ใช้กลไกและเครื่องมือการพัฒนาของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ

เอกชน และสื่อมวลชนอย่างบูรณาการให้การขับเคลื่อนเกิดประสิทธิภาพด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายหรือคลัสเตอร์ที่ตอบสนองต่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่

2.6 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

ในการศึกษาเรื่องความจำเป็นเร่งด่วนของเศรษฐกิจ และการพัฒนาเศรษฐกิจได้มีงานวิจัยหรือบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องอยู่เป็นจำนวนมาก จึงขอนำมาเพียงบางส่วนที่มีความสำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

ธานินทร์ ณะอม และคณะ (2556) ได้อธิบายถึงกระบวนการแปลงแผนพัฒนาฉบับที่ 11 สู่อำนาจปฏิบัติ สรุปได้ว่าแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ภูมิภาค และประเทศ ดังนั้น จึงต้องขับเคลื่อนแผนฯ ให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อให้ประเทศไทยแข่งขันได้ในเวทีโลก รวมถึงสามารถรับมือกับความผันผวนที่รุนแรงมากขึ้นได้ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายภายใต้หลักการว่า (1) แผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ไม่ใช่แผนของภาครัฐแต่เป็นแผนของคนไทยทุกคน (2) แผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ไม่ใช่แผนที่มีผู้ได้ประโยชน์เฉพาะกลุ่ม แต่เป็นแผนที่คนไทยทุกคนได้ประโยชน์ และ (3) แผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ไม่ใช่เรื่องยากที่จะทำความเข้าใจ แต่เป็นแผนที่อยู่บนพื้นฐานความจริง สามารถนำไปแปลงสู่การปฏิบัติได้จริงการนำแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ไปดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ต้องยึดหลักความสอดคล้องกับภูมิสังคม หลักการพัฒนาพื้นที่ การบริการ และการมีส่วนร่วม ใช้ความรู้ เทคโนโลยีนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือหลัก และให้จังหวัดเป็นกลไกขับเคลื่อนในพื้นที่

โดยสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดแผนที่นำทางสำหรับการแปลงแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติตลอด 5 ปีของแผนพัฒนาฉบับที่ 11 โดย (1) สร้างความรู้ความเข้าใจถึงสาระสำคัญและวิธีการนำแผนฯ ไปใช้กับทุกภาค เริ่มต้นด้วยการจัดทำคู่มือการแปลงแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ช่วงต้นปี 2556 จัดประชุมชี้แจงหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและพื้นที่ ในปี 2555 - 2556 และดำเนินการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจผ่านสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง (2) จัดประชุมหารือกับหน่วยงานกลาง อาทิ สำนักงานประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อปรับวิธีการจัดสรรงบประมาณให้สนับสนุนการนำประเด็นการพัฒนาสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปขับเคลื่อน ทั้งงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกระทรวง และการจัดสรรงบประมาณสู่จังหวัดและท้องถิ่นไปพร้อมๆ กัน รวมทั้งกำหนดวิธีที่จะทำให้การประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (3) จัดประชุมหารือเพื่อกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องในประเด็นการพัฒนาสำคัญ อาทิ การพัฒนาสู่สังคมสีเขียว การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (4) สร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามประเมินผลโดยจะได้จัดประชุมหารือกับภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนทั้งส่วนกลางและพื้นที่ เพื่อกำหนดกรอบการติดตาม

ประเมินผลแผนฯตลอด 5 ปี รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคีต่างๆ ร่วมติดตามความก้าวหน้าภายใต้กรอบที่กำหนดขึ้น และจัดทำรายงานผลอย่างต่อเนื่องเป็นรายปีทุกปี และติดตามประเมินผลการนำไปสู่การปฏิบัติในช่วงกลางและปลายแผนฯ พร้อมทั้งปรับปรุงแนวทางการติดตามประเมินผลทุกระดับ (5) บริหารจัดการข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยร่วมมือกับสำนักงานสถิติแห่งชาติในการพัฒนาฐานข้อมูลภาพรวม/จังหวัด ตรวจสอบข้อมูลที่ใช้ประเมินผลในพื้นที่ และจัดอบรมบุคลากรในพื้นที่เกี่ยวกับวิธีรวบรวมและใช้ข้อมูลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ(6) ทบทวนและปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา โดยจัดประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปีพ.ศ. 2556 ได้ทำการศึกษาและเขียนบทความเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ประเทศ โดยส่วนหนึ่งของบทความได้อธิบายถึงประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ มีผลกระทบต่อโอกาสและเป็นความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศโดยปัจจัยภายนอก ได้แก่ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ ที่จะมีมากขึ้น ศูนย์กลางอำนาจทางเศรษฐกิจย้ายมาอยู่ที่เอเชีย การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 และกฎระเบียบ และกติกา ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมใหม่ของโลกทำให้ทุกประเทศต้องปรับตัว เข้าสู่บริบทของการเพิ่มประสิทธิภาพ และมีการบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ ภายใต้ข้อจำกัดด้านกำลังคนและทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะที่ประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 9,300 ล้านคน ในปีค.ศ. 2050 ซึ่งโลกต้องผลิตอาหารและพลังงานให้เพียงพอกับการเพิ่มขึ้นของประชากร โครงสร้างประชากรมีผู้สูงอายุมากขึ้นในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและในประเทศเศรษฐกิจก้าวหน้าในเอเชีย ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ ประเทศไทยมีความเสี่ยงที่แรงงานทักษะและกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจะไหลออก และเป็นภาวะสมองไหลได้ โครงสร้างการผลิตต้องเปลี่ยนจากการใช้แรงงานเข้มข้นมาเป็นการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เทคโนโลยีจะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและตอบสนองการดำรงชีวิตของประชาชนมากขึ้นตามลำดับ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสถานะภูมิอากาศโลกนำไปสู่การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตและการบริโภคในทุกระดับให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเป็นการปรับตัวต่อแรงกดดันด้านปัจจัยการผลิตและพื้นที่ที่นำมาหาพื้นที่ถูกกระทบ

สำหรับปัจจัยภายในที่สำคัญได้แก่ การบริหารภาครัฐอ่อนแอ ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบและไม่โปร่งใส ในขณะที่โครงสร้างเศรษฐกิจไม่สามารถรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน เพราะประเทศยังต้องพึ่งพาเศรษฐกิจภายนอกประเทศ จึงมีความอ่อนไหวต่อความผันผวนของเศรษฐกิจโลก มีผลิตภาพการผลิตที่ต่ำ และต้องเผชิญกับความเหลื่อมล้ำรายได้ของประชากรและโอกาสการเข้าถึงทรัพยากร ทำให้รายได้ระหว่างกลุ่มคนร้อยละ 10 ของประชากร กับกลุ่มคนจนร้อยละ 10 ของประชากร มีความแตกต่างกันถึง 22.8 เท่าในปี พ.ศ. 2552 เป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ความขัดแย้งในสังคม และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว (Aging Society) และคาดการณ์ว่าจะเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มตัว (Aged Society) ในปี พ.ศ. 2568 เมื่อสัดส่วนผู้สูงอายุมีมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากร จะทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานรุนแรงขึ้นในทุกระดับภาครัฐและภาคครัวเรือนจะมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการรักษาพยาบาลและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมลงและปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งภาวะโลกร้อนทวีความรุนแรงโดยเฉพาะน้ำท่วม ภัยแล้ง ความมั่นคงของประเทศลดลงทั้งจากปัญหาการก่อความไม่สงบในประเทศและปัญหาการก่อการร้าย การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศต่อไปจำเป็นต้องกำหนดกรอบแนวคิดการสร้างฐานเศรษฐกิจให้มั่นคงและยั่งยืนซึ่งเป็นการเติบโตรูปแบบใหม่ โดยที่ในปี พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2557 ต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ระดับประเทศ ยุทธศาสตร์กระทรวง และยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกัน รวมทั้งการวางยุทธศาสตร์ประเทศระยะยาว ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที โดยที่การดำเนินงานของรัฐบาลต้องมีความต่อเนื่อง และเตรียมความพร้อมรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลงใหม่ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน การลดความเหลื่อมล้ำทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการเติบโตแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

ขวัญกมล ดอนขวา (2555) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยเน้นศึกษาชุมชนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 408 ตัวอย่าง โดยการแบ่งพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือออกเป็น 2 เขต คือ ภาคตะวันออกเฉียง-เหนือตอนล่าง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีผลกระทบทางตรงต่อกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนในด้านการขายมากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.513 ส่วนกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนในด้านการขาย มีผลกระทบทางตรงต่อการจัดสรรกำไรส่วนเกินของชุมชนในด้านการให้ความอนุเคราะห์ชุมชนมากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.417 ทางด้านปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพมีผลกระทบทางตรงต่อการจัดสรรกำไรส่วนเกินของชุมชนในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร-ธรรมชาติมากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.434 นอกจากนี้ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีผลกระทบทางอ้อมต่อการจัดสรรกำไรส่วนเกินของชุมชนในด้านการให้การศึกษา มากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.302 ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางด้านการพัฒนาผู้นำเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาสมาชิกกลุ่ม และการพัฒนาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน มีผลต่อการเพิ่มยอดขายจากการขายสินค้าภายในชุมชน โดยรายได้จากการขายจะมีผลต่อขนาดของการจัดสรรกำไรไปช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมในชุมชนที่เป็นที่ตั้งของกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยในด้านการให้การศึกษามากที่สุด

Markusen A. (2004) ได้ศึกษาเป้าหมายด้านอาชีพในการพัฒนาภูมิภาคและเศรษฐกิจชุมชน ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านแรงงานของชุมชน นำมาซึ่งการเปิดโอกาสทางการค้า และการได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ โดยกิจกรรมด้านแรงงานดังกล่าวเกี่ยวข้องกับทุนมนุษย์ซึ่งจะมีความสำคัญเพิ่มมากยิ่งขึ้น และมีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ แต่การพัฒนาเศรษฐกิจส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับทุนมนุษย์ในระดับน้อย โดยประชาชนในชุมชนหรือผู้ประกอบการภายในชุมชนมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยกลุ่มคนดังกล่าวสามารถเรียนรู้กับการที่จะเป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพ ซึ่งการที่จะทำให้เกิดความสำเร็จได้นั้นควรมีการวางแผนและมีนโยบายอย่างสมเหตุสมผล และมีการกำหนดเป้าหมายของการประกอบอาชีพได้แก่ การทำให้แรงงานมีทักษะสูงขึ้น ให้ความสำคัญกับการเติบโตของธุรกิจ การรวมกลุ่ม การมีส่วนร่วม มีการสนับสนุนการประกอบการ และการพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ ปัจจัยผลักดันในการพัฒนามี 3 ประการ โดยประการแรกคือ ต้องมีการวางแผน เนื่องจากผู้ประกอบการยังมีความสับสนในเรื่องการก้าวสู่มาตรฐาน และการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อท้องถิ่น ประการที่สองคือ ยังไม่มีความเข้าใจในลักษณะของศักยภาพความอุดมสมบูรณ์ของท้องถิ่นและภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่เข้าใจในห่วงโซ่อุปทานของสินค้า และประการสุดท้ายคือ ความสำคัญของความรู้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเลือกอาชีพให้เหมาะสม

Blatchford E. (1994) ได้ทำการวิจัยการทำงานร่วมกันเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของชุมชนชนบทแอลสกา ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์หลักในการทำงานร่วมกันคือการตั้งเป้าหมายของชุมชนร่วมกันเพื่อดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในชนบทแอลสกา โดยมีแนวทางร่วมกันคือ (1) กำหนดความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างบุคคลกับสังคมชุมชน ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ชุมชนท้องถิ่น โดยให้คนในชุมชนตระหนักว่าอะไรคือสิ่งที่ดีที่สุดที่สามารถปฏิบัติได้จริง (2) รัฐบาลควรมีบทบาทในการทำหน้าที่กระตุ้นเพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (3) การพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึงงานของคนในท้องถิ่น ซึ่งโอกาสในการสร้างงานจะไม่เกิดขึ้น ถ้าทักษะของงานนั้นไม่ตรงกับทักษะของคนในท้องถิ่น และ (4) แนวทางที่ดีที่สุดคือ การสร้างงาน แต่อย่างไรก็ตามวิธีการปฏิบัติควรดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนเช่น การดำรงชีพด้วยการล่าสัตว์ และตกปลาของคนในชุมชน แต่การสร้างงานเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ การจะทำให้ชุมชนมีความยั่งยืนควรสนับสนุนในปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ น้ำสะอาดเพื่อการบริโภค การสุขภาพ การให้การศึกษา การสร้างคุณภาพให้แก่เด็กในชุมชน การมีโปรแกรมการฝึกอบรม และมีการบริการเพื่อสุขภาพให้แก่คนในชุมชน

ภัทรจิต ชุมพล กอชโซลี (2553) ได้เขียนบทความวิชาการเกี่ยวกับแผนพัฒนาของต่างประเทศ สรุปสาระสำคัญได้ว่า หลายประเทศมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ เช่น ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย และ

เกาหลีใต้ ซึ่งมีการใช้แผนพัฒนาประเทศในช่วงเวลาใกล้เคียงกับประเทศไทย ผลการพัฒนาของทั้งสองประเทศส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดด โดยประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียได้มีแผนพัฒนาประเทศฯ ฉบับที่ 1 ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2509 - 2513) จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2553 - 2558) ซึ่งมาเลเซียได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน กระตุ้นการลงทุนให้ขยายตัวอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะการลงทุนของภาคเอกชน ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และใช้ประโยชน์จากการเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เร่งปฏิรูประบบการศึกษาและสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อยกระดับรายได้ให้สูงขึ้น ควบคู่กับการยกระดับการประกันสุขภาพ และการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างความปลอดภัยในการดำเนินงานของรัฐบาล สำหรับประเทศเกาหลีใต้นั้นมีแผนพัฒนาฯ ประเทศ ฉบับที่ 1 ซึ่งมีช่วงระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2505 - 2509) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่จำกัด และสภาพภูมิอากาศไม่เหมาะสมกับการเกษตร การพัฒนาประเทศจึงมุ่งการเป็นสังคมอุตสาหกรรม ผลผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูงส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ

การพัฒนาประเทศเริ่มจากการถอดบทเรียนของประเทศที่พัฒนาแล้วโดยการลอกเลียนแบบมาสู่การไล่ตามนวัตกรรม และสร้างสรรค์นวัตกรรม ทำให้เกาหลีใต้มีการพัฒนาเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่เน้นอุตสาหกรรมเป็นหลักและสามารถแทนที่ประเทศญี่ปุ่นในตลาดอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงหลังวิกฤติการเงินของทวีปเอเชีย ปีพ.ศ. 2540 จากกลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ (1) การรักษาระดับขนาดใหญ่ของเกาหลีใต้ในธุรกิจที่สำคัญของประเทศ (2) ส่งเสริมภาคธุรกิจให้ไปลงทุนในต่างประเทศ (3) การเลือกแข่งขันในตลาดของกลุ่มประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลาง และตลาดใหม่ของประเทศที่มีกำลังซื้อเติบโต และ (4) ธุรกิจหลายรายมุ่งสร้างองค์ความรู้ และพัฒนาบุคลากรรุ่นใหม่ นอกจากนี้เกาหลีใต้ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ เรียกว่า ยุทธศาสตร์ “Green Growth – Green Korea” ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจและโครงการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้ธุรกิจขับเคลื่อนเศรษฐกิจในอนาคตและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มีเป้าหมายระยะยาวประกอบด้วย (1) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม (2) กระจายความเท่าเทียมของการพัฒนาไปควบคู่กับการสร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจ และ (3) การเปิดประตูสู่ความเป็นนานาชาติ และการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ พร้อมทั้งเร่งการพัฒนาศักยภาพในทุกด้าน ก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้นำระดับโลก เทียบเท่ากับประเทศญี่ปุ่น จีน และสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะมุ่งพัฒนาเทคโนโลยีล้ำสมัยให้เกาหลีใต้เป็นสังคมที่มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูง นอกจากนี้เกาหลีใต้ยังให้ความสำคัญการใช้ทุนวัฒนธรรมที่เข้มแข็งเป็นฐานพัฒนาการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยเผยแพร่วัฒนธรรมเกาหลีไปสู่คนทั่วโลกในปี พ.ศ. 2533 – 2553 เช่นการจัดทำภาพยนตร์ เป็นต้น

พวงแก้ว พรพิพัฒน์ (วารสารเศรษฐกิจและสังคม, ออนไลน์, 2553) ได้ทำการวิเคราะห์ถึง การพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญในอนาคต จะต้องสร้างความ พร้อมให้กับคนเป็นสำคัญ เนื่องจากหัวใจของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือความคิดสร้างสรรค์ที่อยู่บนฐาน ขององค์ความรู้จากการเรียนรู้ และภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สั่งสมมา นำมาผสมผสานกับวัฒนธรรม แล้ว นำมาผลิตเป็นสินค้า โดยการใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยใช้ลิขสิทธิ์เป็นเครื่องมือ สำคัญในการปกป้องผลงาน อย่างไรก็ตาม ความท้าทายของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทย ได้แก่ การผลิตบุคลากรที่มีความรู้และทักษะการคิดสร้างสรรค์ได้ทันความต้องการ การสร้าง บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดความคิดสร้างสรรค์ กลยุทธ์กระตุ้นการค้าเชิง สร้างสรรค์ทั้งในระดับประเทศและโลก การลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา และการเชื่อมโยงเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ไปพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อลดช่องว่างระหว่างคนจน คนรวย และคนเมืองกับคนชนบท ต้องอาศัยความร่วมมือเป็นเครือข่ายจากฝ่ายต่าง ๆ ในสังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชา สังคมเดินทางพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้เป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจสังคมไทยอย่างจริงจัง

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่มีผลต่อการ พัฒนาเศรษฐกิจ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) ได้น้อมนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาในการพัฒนาประเทศตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ที่ประเทศไทยเผชิญกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ และสถานการณ์ในขณะนั้นได้สะท้อนผล การพัฒนาประเทศที่ไม่สมดุลและยั่งยืน เนื่องจากมุ่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ขณะที่ สังคมเผชิญปัญหาในหลายด้าน และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ปัจจุบันการ ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปอย่างกว้างขวาง เป็นปรัชญาที่ชี้นำยุทธศาสตร์ และนโยบายการพัฒนาประเทศให้มุ่งสู่การพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน ทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้นำไป เป็นแนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนในทุกระดับตั้งแต่ปัจเจก ครอบครัว ชุมชน จนถึงประเทศ มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและบริหารจัดการความเสี่ยง ทำให้สังคมไทยสามารถฟื้นตัวและผ่านพ้น ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและภัยพิบัติได้ดีกว่าในอดีต อย่างไรก็ตาม การพัฒนาประเทศในอนาคต สังคมไทยยังมีปัญหาเชิงโครงสร้างที่เป็นจุดอ่อนและอุปสรรคสำคัญ โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำใน สังคม และการบริหารจัดการภาครัฐที่อ่อนแอ ประกอบกับต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและ รุนแรงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและข้อจำกัด จึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลง โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มุ่งให้เกิด ภูมิคุ้มกันและมีการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม บนพื้นฐานของการสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์เป็นของตนเอง รวมทั้งการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จริงจัง และมี

ธรรมาภิบาล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ออนไลน์, 2554) โดยบทความวิชาการในวารสารเศรษฐกิจและสังคมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้อธิบายถึงแนวนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศของรัฐบาล แต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ทั้งสองแนวทางนี้ขัดแย้งกันหรือไม่ ความสับสนที่เกิดขึ้นนี้อาจเนื่องมาจากทั้งสองแนวทาง มี คำว่า “เศรษฐกิจ” เป็นคำร่วม คำว่า “เศรษฐกิจ” พูด่ง่ายๆ เป็นเรื่องเกี่ยวกับปากท้อง การทำมาหากิน ส่วน “ความพอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากภายในและภายนอก โดยอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังในการนำวิชาการมาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน โดยการดำเนินชีวิตอย่างมีสติ สำหรับ “ความคิดสร้างสรรค์” หมายถึง การสร้างความคิดใหม่ๆ บนฐานความคิดเดิม หรือแนวคิดใหม่ ที่จะเกิดจากจินตนาการและพรสวรรค์ว่าพอเพียงแล้ว พัฒนาไม่ได้ เพียงแต่เราต้องพัฒนาและสร้างสรรค์อย่างมีสติ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและไม่ทำเกินตัว เพื่อให้สามารถหาเลี้ยงปากท้องได้ แต่พอเพียงคือ พอเพียงตามศักยภาพ และต้องเพิ่มศักยภาพขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์สามารถดำเนินไปบนพื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและนำศักยภาพและความรู้ของคนมาใช้อย่างรอบคอบและมีสติ เมื่อปัจเจกบุคคลนำศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ไปสร้างสรรค์พัฒนาสินค้าและบริการที่มีคุณค่าและคุณภาพมากขึ้น จะสามารถสร้างรายได้เพื่อยังชีพให้แก่ตนและครอบครัวมากขึ้น ก็จะทำให้สามารถพึ่งตนเองได้และมีสินทรัพย์ส่วนเกินที่นำไปออม เป็นภูมิคุ้มกันเมื่อเกิดภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นได้ ส่วนที่เหลือมากกว่านั้นก็สามารถนำไปช่วยเหลือจุนเจือครอบครัว ช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสหรือด้อยศักยภาพกว่า และสร้างสรรค์คุณค่าที่ดีแก่ชุมชนและสังคมต่อไปได้ ฉะนั้น การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็จะไม่ใช่เป็นการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานการละโมภโลกมากหรือเห็นแก่ตัว หากเป็นการพัฒนาบนพื้นฐานการจุนเจือเกื้อกูลกัน เพื่อช่วยเหลือคนที่ด้อยกว่า และพัฒนาสังคมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล, ออนไลน์, 2553)

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สำหรับกรอบแนวคิดในการวิจัยนั้น ได้กำหนดตัวแปรที่สำคัญดังต่อไปนี้

(1) ปัจจัยแฝงภายนอก

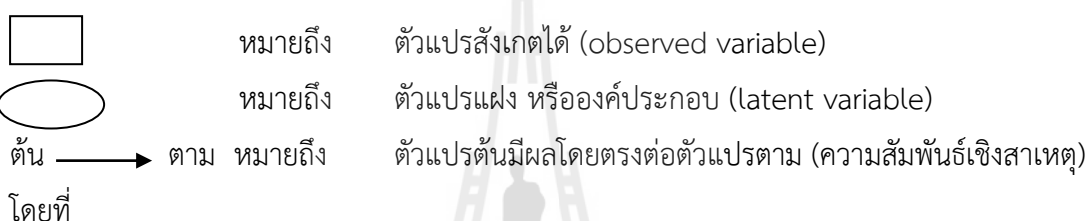
(1.1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยตัวแปร ได้แก่ 3 ห่วง คือ ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และ 2 เงื่อนไข คือ ความรู้ และคุณธรรม

(1.2) เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประกอบด้วยตัวแปร ได้แก่ การใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา

(2) ปัจจัยแฝงภายในคือ การพัฒนาเศรษฐกิจ ประกอบด้วยตัวแปร ได้แก่ มาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น การกระจายรายได้ที่ดี การมีงานทำ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจ

(3) ตัวแปรแฝงภายนอก มีผลกระทบต่อตัวแปรแฝงภายใน ความสัมพันธ์ดังกล่าว แสดงตามรูปภาพที่ 2.2

สัญลักษณ์ของแบบจำลอง

CECON คือ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economics)

PSSE คือ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (philosophy of self-sufficiency economy)

ECON DEP คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development)

X₁ คือ การใช้องค์ความรู้

X₂ คือ การศึกษา

X₃ คือ การสร้างสรรค์งาน

X₄ คือ การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา

X₅ คือ พอประมาณ

X₆ คือ มีเหตุผล

X₇ คือ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

X₈ คือ ความรู้

X₉ คือ คุณธรรม

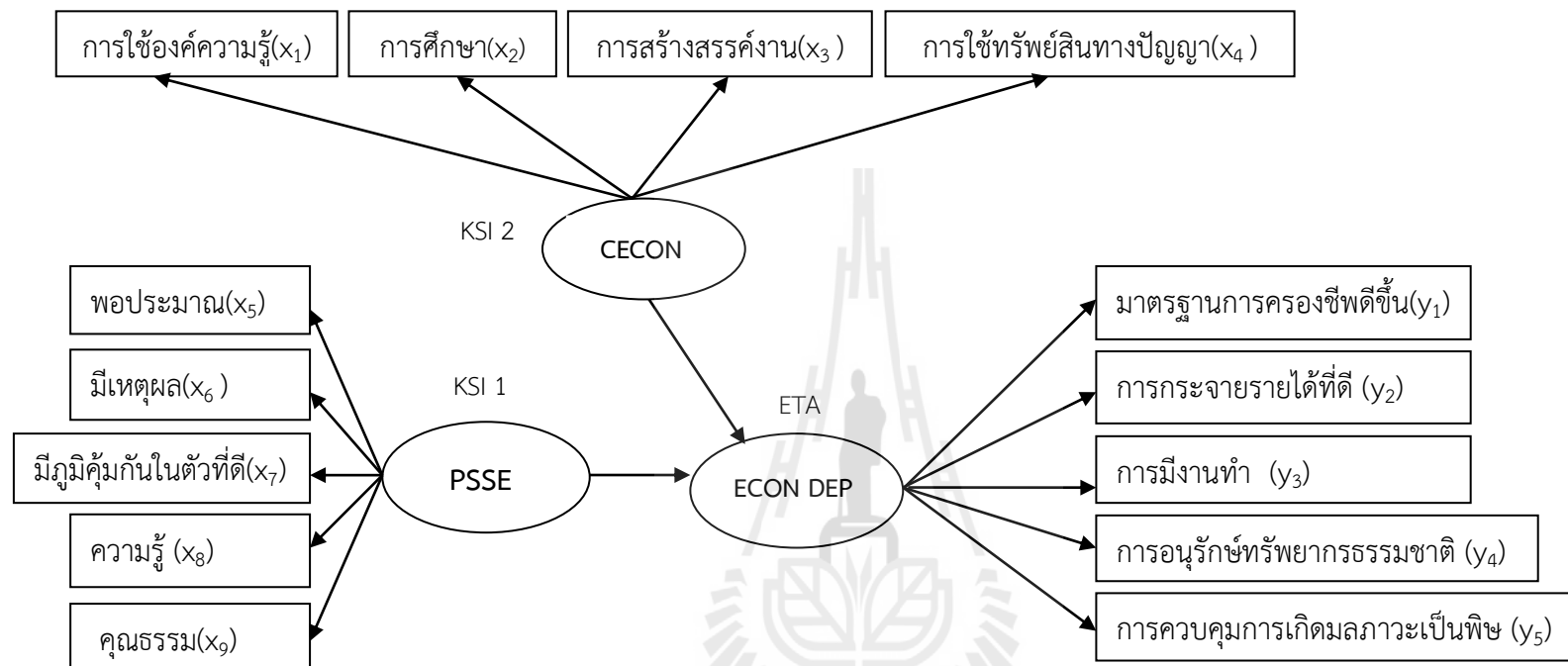
Y₁ คือ มาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น

Y₂ คือ การกระจายรายได้ที่ดี

Y₃ คือ การมีงานทำ

Y₄ คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

Y₅ คือ การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษ

รูปภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย แบบจำลองการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่มา 1. คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน (หน้า 5) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, (2549), กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.

2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2553). “เศรษฐกิจสร้างสรรค์: พลังขับเคลื่อนใหม่ของเศรษฐกิจไทย”.

วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 47(4): 6-12. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.nesdb.go.th>

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย มีวิธีในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนของประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่ม Generation B (Baby Boomer Generation) คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2489 – 2507 อายุ 44 – 62 ปี และกลุ่ม Generation X (Extraordinary Generation) คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2508 – 2522 อายุ 29 – 43 ปี โดยกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าว ได้เน้นเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความรู้ในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมือง โดยจะทำการศึกษาในจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา โดยมีขั้นตอนของการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. ศึกษางานวิจัย แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งจากหนังสือ และบทความทางวิชาการ เพื่อเรียบเรียงความสำคัญของปัญหาการวิจัย
2. กำหนดวัตถุประสงค์ และสมมุติฐานงานวิจัย
3. พัฒนารอบแนวคิดงานวิจัย
4. ระบุประชากรเป้าหมายที่จะทำการศึกษา กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งเลือกสถานที่ที่จะทำการวิจัย
5. สร้างและพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย รวมทั้งหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
6. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
7. วิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบสมมุติฐานงานวิจัย
8. สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลที่ได้จากการวิจัย

9. นำเสนอข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ประโยชน์และพัฒนางานวิจัยครั้งต่อไป

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

3.2.1 ประชากร

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย คือ (1) ประชาชนในประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่ม Generation B (Baby Boomer Generation) คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2489 – 2507 อายุ 44 – 62 ปี จะเป็นคนที่มีชีวิตเพื่อการทำงาน เคารพกฎเกณฑ์ กตึกา อดทน ให้ความสำคัญกับผลงานแม้ว่าจะต้องใช้เวลานานกว่าจะประสบความสำเร็จ อีกทั้งยังมีแนวคิดที่จะทำงานหนักเพื่อสร้างเนื้อสร้างตัว มีความทุ่มเทกับการทำงานและองค์กรมาก คนกลุ่มนี้จะไม่เปลี่ยนงานบ่อยเนื่องจากมีความจงรักภักดีกับองค์กรอย่างมาก ปัจจุบันนักรถตลาดในหลายๆ ประเทศเน้นทำการตลาดกับกลุ่มนี้ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ มีกำลังซื้อ มีศักยภาพในการบริโภคสินค้า มีทัศนคติที่ดีต่อการซื้อจับจ่ายใช้สอยสินค้าเพื่อตัวเองและบุคคลใกล้ชิด และ (2) ประชาชนในประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่ม Generation X (Extraordinary Generation) คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2508 – 2522 อายุ 29 – 43 ปี มีลักษณะพฤติกรรมชอบอะไรง่าย ๆ ไม่ต้องเป็นทางการ ให้ความสำคัญกับเรื่องความสมดุลระหว่างงานกับครอบครัว (Work – life balance) มีแนวคิดและการทำงานในลักษณะรู้ทุกอย่างทำทุกอย่างได้เพียงลำพัง ไม่ฟังพาดใคร มีความคิดเปิดกว้าง พร้อมรับฟังข้อติติงเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ในด้านพฤติกรรมการบริโภคจะเป็นกลุ่มคนหนุ่มสาวที่ทำงานในลักษณะใช้ความคิดสมาชิกหลักในครอบครัวทำงานทั้งสองคนใช้ชีวิตแบบทันสมัย กลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าวได้เน้นเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความรู้ในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมือง โดยจะทำการศึกษาในจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา มีจำนวนประชากรรวม 10,454,063 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2555)

3.2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่ม Generation B (Baby Boomer Generation) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2489 – 2507 อายุ 44 – 62 ปี และกลุ่ม Generation X (Extraordinary Generation) เป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2508 – 2522 อายุ 29 – 43 ปี จึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยการแบ่งประชากรเป็น

กลุ่มตามรายจังหวัดที่เป็นพื้นที่เป้าหมายจำนวน 4 จังหวัดจาก 4 ภูมิภาค คือ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรแต่ละจังหวัด เพื่อให้ได้ตัวแทนจากแต่ละจังหวัดเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรเป้าหมายทั้ง 4 จังหวัด (Stratified Random Sampling) การกำหนดขนาดตัวอย่าง ได้จากการคำนวณด้วยสูตรของ Taro Yamane (ชาโนินทร์ ศิลป์จารุ, 2550) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)(Z)^2}{d^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P(1-P) = ค่าความแปรปรวนของค่าสัดส่วน โดยกำหนดให้ P มีค่าเท่ากับ 0.5

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.05

Z = ระดับความเชื่อมั่น ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ดังนั้น Z มีค่าเท่ากับ 1.96

เมื่อนำตัวเลขไปแทนค่าในสูตร จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ

$$n = \frac{0.5(1-0.5)(1.96)^2}{0.05^2} = 384.16 \text{ หรือ } 385 \text{ ราย}$$

โดยที่ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างนั้นได้ให้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในที่นี้ผู้วิจัยได้ปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 416 คน และได้จำแนกการเก็บข้อมูลเป็นสัดส่วนประชากรในแต่ละจังหวัด ดังตารางที่ 3.1 และถ้าหากพิจารณาจากกรอบแนวคิดที่เป็นสมการโครงสร้าง (SEM) แล้ว มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 14 ตัวแปร ดังนั้นจำนวนตัวอย่างต้องมีอย่างน้อย 20 เท่าของจำนวนตัวแปรสังเกตได้คือ 280 คน ในที่นี้การวิจัยมีการเก็บข้อมูลที่มากกว่าจึงเป็นไปตามเกณฑ์

ตารางที่ 3.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของชั้นภูมิเป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรที่เป็นครัวเรือนทั้งหมดในจังหวัดเป้าหมาย

จังหวัด	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
กรุงเทพมหานคร	5,674,843	217
เชียงใหม่	1,646,144	63
ขอนแก่น	1,766,066	68
สงขลา	1,367,010	52
รวมทั้งสิ้น	10,454,063	400

ที่มา : กรมการปกครอง (ออนไลน์, 2555) และจากการคำนวณ

จากการคำนวณสัดส่วนตามจำนวนประชากรแต่ละจังหวัดในตารางที่ 3.1 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ที่เป็นตัวแทนของประเทศทั้ง 4 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 217 คน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 63 คน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 68 คน จังหวัดสงขลา จำนวน 52 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน แต่จากการเก็บข้อมูลได้ดำเนินการเก็บเพิ่มเป็น 416 คน

3.2.3 สถานที่เก็บข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดสถานที่ทำการวิจัยเป็นพื้นที่ในจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา ที่ประชากรกลุ่มเป้าหมายพักอาศัยและทำงานอยู่ คือ กลุ่ม Generation B (Baby Boomer Generation) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2489 – 2507 อายุ 44 – 62 ปี และกลุ่ม Generation X (Extraordinary Generation) เป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2508 – 2522 อายุ 29 – 43 ปี

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close ended question) แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ เกณฑ์ 3 ห่วง คือ (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล และ (3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้อันตรึงใจคือ (1) ความรู้ และ (2) คุณธรรม

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ (1) การใช้องค์ความรู้ (Knowledge) (2) การศึกษา (Education) (3) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และ(4) การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property)

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ (1) มาตรฐานการครองชีพดีขึ้น (2) การกระจายรายได้ที่ดี (3) การมีงานทำ (4) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ (5) การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจ

แบบสอบถามในส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close ended question) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามลิเคิร์ต สเกล ซึ่งแสดงถึงระดับปฏิบัติการในแต่ละข้อคำถาม มี 5 ระดับ ดังนี้ (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541)

ระดับคะแนน 5	มีความสำคัญในระดับมากที่สุด
ระดับคะแนน 4	มีความสำคัญในระดับมาก
ระดับคะแนน 3	มีความสำคัญในระดับปานกลาง
ระดับคะแนน 2	มีความสำคัญในระดับน้อย
ระดับคะแนน 1	มีความสำคัญในระดับน้อยที่สุด

สำหรับการกำหนดเกณฑ์ในการวัดระดับความสำคัญนั้น ใช้วิธีการนำคะแนนสูงสุดลบคะแนนต่ำสุด และหารด้วยจำนวนชั้น ตามหลักสถิติการวัดการกระจายข้อมูล เพื่อให้ได้ความกว้างของอันตรภาคชั้น (กัลยา วานิชปัญษา, 2546) โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

การกำหนดเกณฑ์ดังกล่าว ได้ความกว้างของชั้น เท่ากับ 0.8 สามารถนำมากำหนดเกณฑ์โดยละเอียดมากยิ่งขึ้นในการอธิบายความหมายของระดับการให้ความสำคัญของกลุ่มตัวอย่าง ตามช่วงคะแนนดังนี้

ช่วงคะแนน 4.21 – 5.00	หมายถึง มีความสำคัญในระดับมากที่สุด
ช่วงคะแนน 3.41 – 4.20	หมายถึง มีความสำคัญในระดับมาก
ช่วงคะแนน 2.61 – 3.40	หมายถึง มีความสำคัญในระดับปานกลาง
ช่วงคะแนน 1.81 – 2.60	หมายถึง มีความสำคัญในระดับน้อย
ช่วงคะแนน 1.00 – 1.80	หมายถึง มีความสำคัญในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นลักษณะแบบสอบถามที่เป็นแบบเปิด (Open ended question) เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องวิจัยอย่างเป็นอิสระ

3.4 การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัย และแนวคิดเกี่ยวกับงานวิจัยเรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย
2. กำหนดกรอบและขอบเขตของแบบสอบถาม โดยให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานของงานวิจัย โดยเรียงลำดับตามลักษณะของคำถามและแยกเป็นหมวดหมู่ตามแนวคิดของงานวิจัย
3. สุ่มตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มประชาชนที่อยู่ในช่วงอายุ 29-62 ปี ที่จบการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป เพื่อให้ได้คำตอบในการนำมาเป็นแนวทางในการตั้งคำถามและการปรับปรุงคำถามในแบบสอบถามให้ถูกต้อง
4. สร้างแบบสอบถามตามกรอบและขอบเขตที่ได้ตั้งไว้ โดยมีแนวทางการตั้งคำถามตามที่ได้สรุปจากข้อที่ 3
5. นำแบบสอบถามไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) รองศาสตราจารย์มันทนา สามารถ อดีตคณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2) นายกงกฤษ หิรัญกิจ เคยรับราชการ ณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติแบบบัญชีรายชื่อ และอดีตที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และ 3) คุณรัชณี สนทนก ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจทรัพยากรธรรมชาติทางการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและข้อคำถามในแต่ละข้อให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของงานวิจัย โดยการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (Index of item objective

congruence: IOC) ซึ่งปกติแล้วจะให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ซึ่งในการตรวจสอบมีการให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้ (สุรพงษ์ คงสัตย์ และ จีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551)

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ในการพิจารณาค่าความเที่ยงตรง มีหลักการดังนี้

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญข้อที่ 5 ไปทดลองใช้กับกลุ่มประชาชนที่อยู่ในช่วงอายุ 29-62 ปี ที่จบการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม เฉพาะในส่วนที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งเป็นการวัดความสอดคล้องภายใน (Measure of Internal Consistency) โดยจะพิจารณาข้อคำถามทั้งหมดในเครื่องมือชิ้นนี้ในเรื่องเดียวกันหรือไม่ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach' alphas coefficient) ทั้งนี้ผลที่ได้จากการทดสอบแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไปจึงเป็นแบบสอบถามที่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งหากอยู่ในระดับนี้ส่วนใหญ่จะพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญ

7. สร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริงในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

3.5 ผลการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่นำมาเป็นเครื่องมือในการศึกษาเรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่ 2 แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนที่ 3 แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และส่วนที่ 4 แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยได้นำมาทดสอบความเชื่อมั่น (Validity) โดยการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC) พบว่าผ่านเกณฑ์อยู่ในช่วงระหว่าง 0.67 – 1.00 สรุปรายละเอียดได้ตามตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ค่าความน่าเชื่อถือในแต่ละข้อคำถามในแบบสอบถามที่คำนวณได้จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ปัจจัย	จำนวนข้อคำถามทั้งหมด	จำนวนข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ 0.50 – 1.00
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
ความพอประมาณ	9 ข้อ	6 ข้อ
ความมีเหตุผล	9 ข้อ	5 ข้อ
มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	11 ข้อ	6 ข้อ
ความรู้	6 ข้อ	4 ข้อ
คุณธรรม	9 ข้อ	4 ข้อ
เศรษฐกิจสร้างสรรค์		
การใช้องค์ความรู้	8 ข้อ	5 ข้อ
การศึกษา	9 ข้อ	5 ข้อ
การสร้างสรรคงาน	7 ข้อ	5 ข้อ
การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา	6 ข้อ	5 ข้อ
การพัฒนาเศรษฐกิจ		
มาตรฐานการครองชีพดีขึ้น	7 ข้อ	4 ข้อ
การกระจายรายได้ที่ดี	8 ข้อ	4 ข้อ
การมีงานทำ	7 ข้อ	4 ข้อ
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	9 ข้อ	6 ข้อ
การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม	11 ข้อ	6 ข้อ
รวม	116 ข้อ	69 ข้อ

นอกจากนี้ผลการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัก (Cronbach' alpha Coefficient) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548) สรุปได้

การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัก

$$\alpha = \frac{\bar{k} r}{1 + (k - 1) r}$$

โดยที่	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	\bar{r}	แทน	ค่าเฉลี่ยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคำถามต่าง ๆ
	k	แทน	จำนวนคำถาม

ตารางที่ 3.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ปัจจัย	จำนวนข้อคำถาม	Cronbachs' Alpha
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	25	0.956
- ความพอประมาณ	6	0.896
- ความมีเหตุผล	5	0.904
- การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	6	0.847
- ความรู้	4	0.839
- คุณธรรม	4	0.867
เศรษฐกิจสร้างสรรค์	20	0.983
- การใช้องค์ความรู้	5	0.951
- การศึกษา	5	0.963
- การสร้างสรรค์งาน	5	0.935
- การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา	5	0.955
การพัฒนาเศรษฐกิจ	24	0.983
- มาตรฐานการครองชีพดีขึ้น	4	0.909
- การกระจายรายได้ที่ดี	4	0.928
- การมีงานทำ	4	0.902
- การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	6	0.968
- การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม	6	0.960

ที่มา: จากการคำนวณ และการสำรวจปี พ.ศ. 2557

จากตารางที่ 3.3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัคในแบบสอบถามเรื่องแบบจำลองปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยภาพรวม มีค่าเข้าใกล้ 1 ซึ่งผ่านการทดสอบความน่าเชื่อถือที่ระดับมากกว่าเกณฑ์ 0.7 สำหรับการวิเคราะห์รายด้านด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัคพบว่า ทุกองค์ประกอบของปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรู้ และ คุณธรรม ทุกองค์ประกอบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ การใช้องค์ความรู้ การศึกษา การ สร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา และทุกองค์ประกอบของการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ มาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น การกระจายรายได้ที่ดี การมีงานทำ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีค่าเข้าใกล้ 1 จึงมีค่ามากกว่าเกณฑ์ 0.7 เช่นเดียวกัน จึงสรุปได้ว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ และมีความสอดคล้องภายในชุด เดียวกัน สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้อย่างเหมาะสม (กัลยา วานิชย์- บัญชา, 2548)

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data sources) และแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data sources) ดังต่อไปนี้

3.6.1 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาเศรษฐกิจ จากหน่วยงานต่างๆ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มูลนิธิชัยพัฒนา เป็นต้น นอกจากนี้ยังเก็บรวบรวมข้อมูลจาก รายงานการประชุม สัมมนาวิชาการ บทความออนไลน์ รายงานการวิจัย และบทความวิชาการ ที่ เกี่ยวข้อง

3.6.2 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากพื้นที่เป้าหมายในประเทศไทยซึ่ง เมืองศูนย์กลางความเจริญทั้ง 4 จังหวัด ได้แก่ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และ สงขลา รวมทั้งสิ้น 416 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่ม Generation B (Baby Boomer Generation) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2489 – 2507 อายุ 44 – 62 ปี และกลุ่ม Generation X (Extraordinary Generation) เป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2508 – 2522 อายุ 29 – 43 ปี ที่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีเป็นต้นไป ทำการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัย ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรแต่ละจังหวัด เพื่อให้ได้ตัวแทนจากแต่ละจังหวัดเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรเป้าหมายทั้ง 4 จังหวัด (Stratified Random Sampling)

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามตามตัววัตถุประสงค์และสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และทำการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง โดยวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของแบบจำลอง ซึ่งเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองในปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากสถิติวัดความกลมกลืน (goodness of fit measures) พิจารณาได้จากค่าสถิติ ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประเภทค่าสถิติไค-แอสควร์ (χ^2) ค่าไค-แอสควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (goodness of fit index: GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (adjusted goodness of fit index: AGFI) ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) และดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) พร้อมทั้งคำนวณขนาดอิทธิพลรวม และอิทธิพลทางตรงของปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ดังกล่าว ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยด้วยโปรแกรม MPlus7 เพื่อตอบสมมุติฐานข้อที่ 1 เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมจากแบบจำลอง (computed covariance matrix) เท่ากับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมจากข้อมูลเชิงประจักษ์ (sample covariance matrix)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาขนาดของความสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัย (Factor Analysis) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาถึงขนาดของผลกระทบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติสหสัมพันธ์ เพื่อตอบสมมุติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และหาขนาดของผลกระทบด้วยสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่ม Generation B (Baby Boomer Generation) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2489 – 2507 อายุ 44 – 62 ปี และกลุ่ม Generation X (Extraordinary Generation) เป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2508 – 2522 อายุ 29 – 43 ปี รวมทั้งสิ้น 416 ตัวอย่าง โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ ดังนี้

- 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 4.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)
 - 4.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)
 - 4.4 ผลการตรวจสอบความตรงของแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์
- สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
Mean	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
χ^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์
R ²	แทน	สัมประสิทธิ์การทำนาย
TE	แทน	อิทธิพลรวม
IE	แทน	อิทธิพลทางอ้อม
DE	แทน	อิทธิพลทางตรง
df	แทน	ค่าองศาอิสระ
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ
SE	แทน	ค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน
RMR	แทน	ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ
GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
AGFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว
RMSEA	แทน	ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2489 – 2507 อายุ 44 – 62 ปี และกลุ่ม Generation X (Extraordinary Generation) เป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2508 – 2522 อายุ 29 – 43 ปีสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	198	47.6
หญิง	218	52.4
รวม	416	100
อายุ		
29-36 ปี	167	40.1
37-44 ปี	111	26.7
45-52 ปี	82	19.7
53-62 ปี	56	13.5
รวม	416	100
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	224	53.8
ปริญญาโท	155	37.3
ปริญญาเอก	37	8.9
รวม	416	100

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
รับราชการ	129	31.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	81	19.5
พนักงานบริษัทเอกชน	109	26.2
เจ้าของร้าน/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	47	11.3
อื่นๆ	50	12.0
รวม	416	100
รายได้		
ต่ำกว่า 20,000 บาท	95	22.8
20,000-24,999 บาท	69	16.6
25,000-29,999 บาท	50	12.0
30,000-34,999 บาท	37	8.9
35,000-39,999 บาท	39	9.4
40,000-44,999 บาท	32	7.7
45,000-49,999 บาท	22	5.3
50,000 บาทขึ้นไป	72	17.3
รวม	416	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 อายุระหว่าง 29 - 36 ปี จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 31 รองลงมาคือพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 50,000 บาท จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3

ตารางที่ 4.2 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร

ตัวแปร	Mean	S.D.	ความหมาย
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.11	0.51	มาก
ความพอประมาณ	4.17	0.62	มาก
ความมีเหตุผล	4.16	0.58	มาก
มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	4.03	0.59	มาก
ความรู้	4.09	0.61	มาก
คุณธรรม	4.13	0.64	มาก
เศรษฐกิจสร้างสรรค์	3.98	0.67	มาก
การใช้องค์ความรู้	3.83	0.77	มาก
การศึกษา	4.08	0.76	มาก
การสร้างสรรค์งาน	3.96	0.72	มาก
การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา	4.06	0.80	มาก
การพัฒนาเศรษฐกิจ	3.95	0.76	มาก
มาตรฐานการครองชีพดีขึ้น	4.01	0.75	มาก
การกระจายรายได้ที่ดี	3.87	0.89	มาก
การมีงานทำ	3.92	0.84	มาก
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	3.98	0.87	มาก
การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อ	3.96	0.87	มาก
สิ่งแวดล้อม			

จากตารางที่ 4.2 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้ โดยพิจารณาในแต่ละตัวแปรแฝง พบผลดังนี้

ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าค่าเฉลี่ยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมและด้านย่อยอยู่ในระดับมาก โดยด้านความพอประมาณมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านความมีเหตุผล ด้านคุณธรรม ด้านความรู้ และด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 4.16 4.13 4.09 และ 4.03 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติด้านความพอประมาณสูงกว่าด้านอื่นๆ

ด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเศรษฐกิจสร้างสรรค์รายด้าน พบว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านการศึกษา การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา การสร้างสรรค์งาน และการใช้องค์ความรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 4.06 3.96 และ 3.83 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านการศึกษา มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา การสร้างสรรค์งาน และการใช้องค์ความรู้

ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ พบว่า ค่าเฉลี่ยการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการพัฒนาเศรษฐกิจด้านมาตรฐานการครองชีพดีขึ้นไปมีค่ามากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม การมีงานทำ และการกระจายรายได้ที่ดีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 3.98 3.96 3.92 และ 3.87 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติด้านการพัฒนาเศรษฐกิจทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีการพัฒนาเศรษฐกิจด้านมาตรฐานการครองชีพดีขึ้นไปสูงกว่าด้านอื่นๆ

ตารางที่ 4.3 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรย่อยของตัวแปรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปร	Mean	S.D.	ความหมาย
ความพอประมาณ	4.17	0.62	มาก
SE01 การซื้อสินค้าเฉพาะที่จำเป็น	4.26	0.73	มากที่สุด
SE02 การใช้บริการธุรกิจทั่วไปเฉพาะที่จำเป็น	4.06	0.77	มาก
SE03 การไม่ใช้จ่ายเกินความจำเป็น	4.06	0.89	มาก
SE04 การไม่หลงไหลไปตามกระแสวัตถุนิยม	4.06	0.89	มาก
SE05 ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่	4.26	0.79	มากที่สุด
SE06 ความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่	4.31	0.74	มากที่สุด
ความมีเหตุผล	4.16	0.58	มาก
SE07 การพิจารณาความคุ้มค่าของเงินที่ใช้ในการซื้อสินค้าหรือบริการทุกครั้ง	4.30	0.71	มากที่สุด
SE08 การพิจารณาค้นหาสาเหตุหรือต้นตอของปัญหาอยู่เสมอ	4.04	0.78	มาก

ตารางที่ 4.3 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรย่อยของตัวแปรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	ความหมาย
SE09 การพิจารณาถึงผลของการกระทำของตนเองที่อาจก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นในสังคมอยู่เสมอ	4.19	0.68	มาก
SE10 หลักการตัดสินใจในการดำรงชีวิตอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ	4.05	0.75	มาก
SE11 การใช้สติปัญญากำกับควบคุมตนเองให้มีความตื่นตัวและรู้ตัวตลอดเวลาที่กำลังคิดและทำอะไร	4.23	0.69	มากที่สุด
มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	4.03	0.59	มาก
SE12 การใช้ข้อมูลจากปัญหาในอดีตมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต	4.15	0.70	มาก
SE13 การรู้จักแบ่งปันรายได้ของตนเองเพื่อทำประโยชน์แก่ชุมชน และสังคม	3.77	0.85	มาก
SE14 การวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสเศรษฐกิจและสังคม	4.03	0.80	มาก
SE15 การกระทำการงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจ และเพียรพยายามอย่างเข้มแข็ง	4.21	0.70	มากที่สุด
SE16 การป้องกัน หรือรู้จักการบริหารความเสี่ยง	4.05	0.72	มาก
SE17 การวางแผนการจัดการกับความไม่แน่นอน	3.94	0.77	มาก
ความรู้	4.09	0.61	มาก
SE18 การแสวงหาข้อมูลรายละเอียดก่อนทำการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการ	4.11	0.74	มาก
SE19 การใช้ความรู้อย่างรอบด้านเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต	4.10	0.73	มาก

ตารางที่ 4.3 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรย่อยของตัวแปรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	ความหมาย
SE20 การให้ความสำคัญถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเพื่อระมัดระวังในการดำรงชีวิตตามแผนที่วางไว้	4.06	0.73	มาก
SE21 การตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการด้วยความรอบคอบเสมอ	4.09	0.73	มาก
คุณธรรม	4.13	0.64	มาก
SE22 การซื้อสินค้าและใช้บริการโดยคำนึงถึงความซื่อสัตย์ของผู้ขายหรือผู้ให้บริการอยู่เสมอ	4.15	0.72	มาก
SE23 การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมความดีให้กับชุมชน และสังคม	4.09	0.78	มาก
SE24 การรู้จักเสียสละหรือลดความเห็นแก่ตัวด้วยการแบ่งปันตามกำลังทรัพย์ และกำลังปัญญา	4.14	0.72	มาก
SE25 การดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม	4.13	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.3 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้ โดยพิจารณาในแต่ละตัวแปรย่อยพบผลดังนี้

ด้านความพอประมาณ พบว่าค่าเฉลี่ยความพอประมาณในภาพรวมอยู่ในระดับมากและด้านย่อยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การซื้อสินค้าเฉพาะที่จำเป็น ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ การใช้บริการธุรกิจทั่วไปเฉพาะที่จำเป็น การไม่ใช้จ่ายเกินความจำเป็น การไม่หลงใหลไปตามกระแสวัตถุนิยม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 4.26 4.26 4.06 4.06 และ 4.06 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับความพอประมาณในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติด้านความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่สูงกว่าด้านอื่นๆ

ด้านความมีเหตุผล พบว่าค่าเฉลี่ยความมีเหตุผลในภาพรวมอยู่ในระดับมากและด้านย่อยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยการพิจารณาความคุ้มค่าของเงินที่ใช้ในการซื้อสินค้าหรือบริการทุกครั้งมีอยู่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การใช้สติปัญญากำกับควบคุมตนเองให้มีความตื่นตัวและรู้ตัวตลอดเวลาว่ากำลังคิดและทำอะไร การพิจารณาถึงผลของการกระทำของตนเองที่อาจก่อให้เกิดผลดี

หรือผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นในสังคมอยู่เสมอ หลักการตัดสินใจในการดำรงชีวิตอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ และการพิจารณาค้นหาสาเหตุหรือต้นตอของปัญหาอยู่เสมอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 4.23 4.19 4.05 และ 4.04 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับความมีเหตุผลในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติด้านการพิจารณาความคุ้มค่าของเงินที่ใช้ในการซื้อสินค้าหรือบริการทุกครั้งสูงกว่าด้านอื่นๆ

ด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พบว่าค่าเฉลี่ยมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีในภาพรวมอยู่ในระดับมากและด้านย่อยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยการกระทำการงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจ และเพียรพยายามอย่างเข้มแข็งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การใช้ข้อมูลจากปัญหาในอดีตมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การป้องกันหรือรู้จักการบริหารความเสี่ยง การวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสเศรษฐกิจและสังคม การวางแผนการจัดการกับความไม่แน่นอน และการรู้จักแบ่งปันรายได้ของตนเองเพื่อทำประโยชน์แก่ชุมชน และสังคม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 4.15 4.05 4.03 3.94 และ 3.77 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติด้านการกระทำการงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจ และเพียรพยายามอย่างเข้มแข็งสูงกว่าด้านอื่นๆ

ด้านความรู้ พบว่าค่าเฉลี่ยความรู้ในภาพรวมและด้านย่อยอยู่ในระดับมาก โดยการแสวงหาข้อมูลรายละเอียดก่อนทำการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การใช้ความรู้รอบด้านเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต การตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการด้วยความรอบคอบเสมอ การให้ความสำคัญถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเพื่อระมัดระวังในการดำรงชีวิตตามแผนที่วางไว้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 4.10 4.09 และ 4.06 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับความรู้ในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติด้านการแสวงหาข้อมูลรายละเอียดก่อนทำการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการสูงกว่าด้านอื่นๆ

ด้านคุณธรรม พบว่าค่าเฉลี่ยคุณธรรมในภาพรวมและด้านย่อยอยู่ในระดับมาก โดยการซื้อสินค้าและใช้บริการโดยคำนึงถึงความซื่อสัตย์ของผู้ขายหรือผู้ให้บริการอยู่เสมอมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การรู้จักเสียสละหรือลดความเห็นแก่ตัวด้วยการแบ่งปันตามกำลังทรัพย์ และกำลังปัญญา การดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมความดีให้กับชุมชนและสังคม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 4.14 4.13 และ 4.09 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับคุณธรรมในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติด้านการซื้อสินค้าและใช้บริการโดยคำนึงถึงความซื่อสัตย์ของผู้ขายหรือผู้ให้บริการอยู่เสมอสูงกว่าด้านอื่นๆ

ตารางที่ 4.4 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรย่อยของตัวแปรเศรษฐกิจสร้างสรรค์

	ตัวแปร	Mean	S.D.	ความหมาย
การใช้องค์ความรู้		3.83	0.77	มาก
CE01	การจัดเก็บ รวบรวม และพัฒนาระบบข้อมูลระดับท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนและเสริมข้อมูลระดับประเทศ	3.89	0.86	มาก
CE02	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักธุรกิจ นักลงทุน และแรงงานอย่างสร้างสรรค์	3.79	0.92	มาก
CE03	ภาครัฐให้ความสำคัญและส่งเสริมการนำนโยบายในการนำทุนทางวัฒนธรรมมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจ	3.79	0.96	มาก
CE04	การแปรเปลี่ยนวัฒนธรรมงดงามที่แฝงฝังอยู่ในการใช้ชีวิตของคนให้กลายเป็นสินค้าและบริการ ทำให้มีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมและเต็มใจในความงดงาม	3.75	0.89	มาก
CE05	มีการส่งเสริมความรู้ของสังคม เทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่อย่างต่อเนื่อง และนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการ	3.94	0.85	มาก
การศึกษา		4.08	0.76	มาก
CE06	การวางรากฐานการศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน	4.11	0.87	มาก
CE07	การส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา	4.10	0.85	มาก
CE08	การส่งเสริมให้องค์กรต่างๆ มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตร	4.00	0.86	มาก
CE09	การเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะในการคิด (Thinking skills) และการมีความคิดริเริ่ม (Originality) โดยมีการฝึกปฏิบัติกันในระดับโรงเรียน และมหาวิทยาลัยอย่างจริงจัง	4.13	0.88	มาก
CE10	การปรับกระบวนการผลิตให้สามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพสูงขึ้นโดยอาศัยความรู้จากการศึกษา และการสร้างภูมิปัญญา โดยการฝึกฝนตั้งแต่วัยเด็ก	4.06	0.82	มาก

ตารางที่ 4.4 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรย่อยของตัวแปรเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	ความหมาย
การสร้างสร้งงาน	3.96	0.72	มาก
CE11 การสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการโดยเชื่อมโยงเข้ากับรากฐานทางวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	3.98	0.81	มาก
CE12 การให้ความสำคัญกับกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์บนพื้นฐานของงานศิลปะ	3.83	0.86	มาก
CE13 การให้ความสำคัญกับสินค้าและบริการประเภทการออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน	3.95	0.85	มาก
CE14 การให้ความสำคัญกับกลุ่มสื่อรูปแบบใหม่ (New Media) เช่น ซอฟต์แวร์ และเนื้อหาดิจิทัล เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน	4.02	0.81	มาก
CE15 การให้ความสำคัญกับกลุ่มบริการทางความคิดสร้างสรรค์ (Creative services) เช่น การบริการทางโฆษณา นันทนาการ งานวิจัยและพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการในการเพิ่มมูลค่า	4.01	0.81	มาก
การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา	4.06	0.80	มาก
CE16 การมีบทลงโทษทางกฎหมายอย่างเข้มงวดในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์	4.10	0.94	มาก
CE17 การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานของรัฐเรื่องกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้น	4.01	0.96	มาก
CE18 การใช้ความคิด สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้นในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรม	4.09	0.85	มาก

ตารางที่ 4.4 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรย่อยของตัวแปรเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	ความหมาย
CE19 การส่งเสริมให้มีการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมพัฒนาสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมของกลุ่มผู้ผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน	4.06	0.85	มาก
CE20 การมีระบบและขั้นตอนในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและคล่องตัว	4.04	0.88	มาก

จากตารางที่ 4.4 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้ โดยพิจารณาในแต่ละตัวแปรย่อยพบผลดังนี้

ด้านการใช้องค์ความรู้ พบว่าค่าเฉลี่ยการใช้องค์ความรู้ในภาพรวมและด้านย่อยอยู่ในระดับมาก โดยมีการส่งเสริมความรู้ของสังคม เทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่อย่างต่อเนื่อง และนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการมีอยู่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การจัดเก็บ รวบรวม และพัฒนาระบบข้อมูลระดับท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนและเสริมข้อมูลระดับประเทศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักธุรกิจ นักลงทุน และแรงงานอย่างสร้างสรรค์ ภาครัฐให้ความสำคัญและส่งเสริมการนำนโยบายในการนำทุนทางวัฒนธรรมมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจ การแปรเปลี่ยนวัฒนธรรมดงามที่แฝงฝังอยู่ในการใช้ชีวิตของคนให้กลายเป็นสินค้าและบริการ ทำให้มีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมและเต็มใจในความงาม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 3.89 3.79 3.79 และ 3.75 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้องค์ความรู้ในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีการส่งเสริมความรู้ของสังคม เทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่อย่างต่อเนื่อง และนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการสูงกว่าด้านอื่นๆ

ด้านการศึกษา พบว่าค่าเฉลี่ยการศึกษาในภาพรวมและด้านย่อยอยู่ในระดับมาก โดยมีการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะในการคิด (Thinking skills) และการมีความคิดริเริ่ม (Originality) โดยมีการฝึกปฏิบัติกันในระดับโรงเรียน และมหาวิทยาลัยอย่างจริงจังจึงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การวางรากฐานการศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน การส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา การปรับกระบวนการผลิตให้สามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพสูงขึ้นโดยอาศัยความรู้จากการศึกษาและการสร้างภูมิปัญญา โดยการฝึกฝนตั้งแต่วัยเด็ก การส่งเสริมให้องค์กรต่างๆมีบทบาท

และมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 4.11 4.10 4.06 และ 4.00 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะในการคิด (Thinking skills) และการมีความคิดริเริ่ม (Originality) โดยมีการฝึกปฏิบัติกันในระดับโรงเรียน และมหาวิทยาลัยอย่างจริงจังสูงกว่าด้านอื่นๆ

ด้านการสร้างสรรค์งาน พบว่าค่าเฉลี่ยการสร้างสรรค์งานในภาพรวมและด้านย่อยอยู่ในระดับมาก โดยมีการให้ความสำคัญกับกลุ่มสื่อรูปแบบใหม่ (New Media) เช่น ซอฟต์แวร์ และเนื้อหาดิจิทัล เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การให้ความสำคัญกับกลุ่มบริการทางความคิดสร้างสรรค์ (Creative services) เช่น การบริการทางโฆษณา นันทนาการ งานวิจัยและพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการในการเพิ่มมูลค่าการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการโดยเชื่อมโยงเข้ากับรากฐานทางวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การให้ความสำคัญกับสินค้าและบริการประเภทการออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน การให้ความสำคัญกับกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์บนพื้นฐานของงานศิลปะ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 4.01 3.98 3.95 และ 3.83 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีการให้ความสำคัญกับกลุ่มสื่อรูปแบบใหม่ (New Media) เช่น ซอฟต์แวร์ และเนื้อหาดิจิทัล เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกันสูงกว่าด้านอื่นๆ

ด้านการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา พบว่าค่าเฉลี่ยการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาในภาพรวมและด้านย่อยอยู่ในระดับมาก โดยมีการมีบทลงโทษทางกฎหมายอย่างเข้มงวดในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การใช้ความคิด สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้นในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรม การส่งเสริมให้มีการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมพัฒนาสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมของกลุ่มผู้ผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน การมีระบบและขั้นตอนในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและคล่องตัว การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานของรัฐเรื่องกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 4.09 4.06 4.04 และ 4.01 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และการมีบทลงโทษทางกฎหมายอย่างเข้มงวดในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์สูงกว่าด้านอื่นๆ

ตารางที่ 4.5 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรย่อยของตัวแปรการพัฒนาเศรษฐกิจ

ตัวแปร	Mean	S.D.	ความหมาย
มาตรฐานการครองชีพดีขึ้น	4.01	0.75	มาก
ED01 ประชากรมีสินค้าและบริการเพื่ออุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ	4.09	0.81	มาก
ED02 การพัฒนาสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการ	4.14	0.81	มาก
ED03 ประชากรมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับรายได้ประชาชาติที่เพิ่มขึ้น	3.88	0.98	มาก
ED04 ประชากรมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี	3.92	1.01	มาก
การกระจายรายได้ที่ดี	3.87	0.89	มาก
ED05 การลดช่องว่างหรือความไม่เท่าเทียมกันในด้านรายได้ของกลุ่มประชากรในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท	3.89	0.98	มาก
ED06 การมีสินค้าอุปโภคบริโภคของประชากรทุกกลุ่มอาชีพอย่างทั่วถึง	3.94	0.87	มาก
ED07 ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจมีความเท่าเทียมกันทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท	3.84	1.00	มาก
ED08 ประชากรในชนบทได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยมีอาชีพที่สร้างรายได้เพียงพอ ไม่มีหนี้สิน	3.82	1.12	มาก
การมีงานทำ	3.92	0.84	มาก
ED09 ประชากรในวัยแรงงานมีงานทำอย่างทั่วถึง	3.88	0.99	มาก
ED10 ระดับของการลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อการผลิตสินค้าและบริการภายในประเทศ จะต้องทำให้เกิดการจ้างงาน	3.98	0.90	มาก
ED11 ระดับของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อส่งไปขายต่างประเทศมีผลต่อการจ้างงานในประเทศ	3.92	0.89	มาก
ED12 รัฐบาลและเอกชนร่วมมือกันบริหารจัดการในการพัฒนาคนที่มีอยู่เดิมให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น	3.90	0.98	มาก

ตารางที่ 4.5 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรย่อยของตัวแปรการพัฒนาเศรษฐกิจ (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	ความหมาย
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	3.98	0.87	มาก
ED13 การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดอยู่เสมอ	4.08	0.93	มาก
ED14 การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่มีการทำลายทรัพยากร เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ	4.05	0.96	มาก
ED15 รัฐบาลมีการรณรงค์และขอความร่วมมือจากประชาชนในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า	3.95	0.95	มาก
ED16 หน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีโครงการสงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม	3.96	0.93	มาก
ED17 พัฒนาอุตสาหกรรมด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า	3.94	0.99	มาก
ED18 ประชาชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆที่สอดคล้องกับสภาพ ภูมิสังคมของแต่ละชุมชนด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3.92	1.00	มาก
การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม	3.96	0.87	มาก
ED19 การลดปริมาณการใช้วัตถุอันตรายหรือสินค้าที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม (Reduce)	3.98	0.97	มาก
ED20 การนำสินค้ากลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)	3.97	0.96	มาก
ED21 การนำสินค้าที่ผ่านการใช้แล้วมาหลอมใหม่ (Recycle)	3.96	0.95	มาก
ED22 การซ่อมบำรุงดูแลรักษาเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ผ่านการใช้งานแล้วอยู่เสมอ (Repair)	3.98	0.90	มาก
ED23 หน่วยงานภาครัฐมีการวางแผนนโยบายควบคุมมลพิษที่เกิดในรูปแบบต่างๆจากการผลิตสินค้าหรือให้บริการไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	3.89	1.04	มาก
ED24 หน่วยงานภาคเอกชนมีการวางแผนนโยบายการผลิตสินค้าหรือให้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	3.97	0.95	มาก

จากตารางที่ 4.5 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้ โดยพิจารณาในแต่ละตัวแปรย่อย พบผลดังนี้

ด้านมาตรฐานการครองชีพดีขึ้น พบว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานการครองชีพดีขึ้นในภาพรวมและด้านย่อยอยู่ในระดับมาก โดยการพัฒนาสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ประชากรมีสินค้าและบริการเพื่ออุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ ประชากรมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี ประชากรมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับรายได้ประชาชาติที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 4.09 3.92 และ 3.88 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรฐานการครองชีพดีขึ้นในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีการพัฒนาสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการสูงกว่าด้านอื่นๆ

ด้านการกระจายรายได้ที่ดี พบว่าค่าเฉลี่ยการกระจายรายได้ที่ดีในภาพรวมและด้านย่อยอยู่ในระดับมาก โดยการพัฒนาสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การมีสินค้าอุปโภคบริโภคของประชากรทุกกลุ่มอาชีพอย่างทั่วถึง การลดช่องว่างหรือความไม่เท่าเทียมกันในด้านรายได้ของกลุ่มประชากรในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจมีความเท่าเทียมกันทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท ประชากรในชนบทได้รับประโยชน์จากการพัฒนา โดยมีอาชีพที่สร้างรายได้เพียงพอ ไม่มีหนี้สิน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 3.89 3.84 และ 3.82 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการกระจายรายได้ที่ดีในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีการมีสินค้าอุปโภคบริโภคของประชากรทุกกลุ่มอาชีพอย่างทั่วถึงสูงกว่าด้านอื่นๆ

ด้านการมีงานทำ พบว่าค่าเฉลี่ยการมีงานทำในภาพรวมและด้านย่อยอยู่ในระดับมาก โดยระดับของการลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อการผลิตสินค้าและบริการภายในประเทศ จะต้องทำให้เกิดการจ้างงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ระดับของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อส่งไปขายต่างประเทศมีผลต่อการจ้างงานในประเทศ รัฐบาลและเอกชนร่วมมือกันบริหารจัดการในการพัฒนาคนที่มีอยู่เดิมให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น ประชากรในวัยแรงงานมีงานทำอย่างทั่วถึง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 3.92 3.90 และ 3.88 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีงานทำในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีระดับของการลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อการผลิตสินค้าและบริการภายในประเทศ จะต้องทำให้เกิดการจ้างงานสูงกว่าด้านอื่นๆ

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่าค่าเฉลี่ยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในภาพรวมและด้านย่อยอยู่ในระดับมาก โดยการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อยู่เสมอมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่มีการทำลาย

ทรัพยากร เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีโครงการสงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม รัฐบาลมีการณรงค์และขอความร่วมมือจากประชาชนในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า พัฒนาอุตสาหกรรมด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ประชาชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆที่สอดคล้องกับสภาพ ภูมิสังคมของแต่ละชุมชนด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 4.05 3.96 3.95 3.94 และ 3.92 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดอยู่เสมอสูงกว่าด้านอื่นๆ

ด้านการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม พบว่าค่าเฉลี่ยการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมในภาพรวมและด้านย่อยอยู่ในระดับมาก โดยการลดปริมาณการใช้วัตถุดิบหรือสินค้าที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม (Reduce) และการซ่อมบำรุงดูแลรักษาเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ผ่านการใช้งานแล้วอยู่เสมอ (Repair) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การนำสินค้ากลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) หน่วยงานภาคเอกชนมีการวางแผนนโยบายการผลิตสินค้าหรือให้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การนำสินค้าที่ผ่านการใช้แล้วมาหลอมใหม่ (Recycle) หน่วยงานภาครัฐมีการวางแผนนโยบายควบคุมมลพิษที่เกิดในรูปแบบต่างๆจากการผลิตสินค้าหรือให้บริการไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 3.98 3.97 3.97 3.96 และ 3.89 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีการลดปริมาณการใช้วัตถุดิบหรือสินค้าที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม (Reduce) และการซ่อมบำรุงดูแลรักษาเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ผ่านการใช้งานแล้วอยู่เสมอ (Repair) สูงกว่าด้านอื่นๆ

4.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ใช้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจำนวน 25 ข้อ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 416 คน โดยสกัดองค์ประกอบขั้นต้นด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมแหลมด้วยวิธีแวนริแม็กซ์ (Varimax) ผลการวิเคราะห์พิจารณาว่าน้ำหนักองค์ประกอบ จำนวนตัวแปรที่ร่วมกันชี้วัดและค่าความแปรปรวนของแต่ละองค์ประกอบตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้จำนวนองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และ 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความรู้ และคุณธรรม เนื่องจากผู้วิจัยพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ องค์ประกอบจะต้องมีความแปรปรวนมากกว่า 1 ขึ้นไป ค่าของตัวแปรแต่ละตัวในองค์ประกอบจะต้องมีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor

Loading) มากกว่า 0.3 ขึ้นไป และองค์ประกอบแต่ละตัวจะต้องมีตัวแปรนั้นๆ บรรยายตั้งแต่ 3 ตัว ขึ้นไป การพิจารณาตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำกว่า 0.3 ถูกตัดออกไป และตัวแปรที่ไม่สามารถชี้วัดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งตัดออกไป ซึ่งทำให้จำนวนองค์ประกอบและจำนวนตัวแปรในองค์ประกอบแต่ละด้านเป็นไปตามกรอบแนวคิด ซึ่งองค์ประกอบแต่ละด้านสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 4.6 จำนวนองค์ประกอบขององค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 1 ความพอประมาณ	
SE01 การซื้อสินค้าเฉพาะที่จำเป็น	0.638
SE02 การใช้บริการธุรกิจทั่วไปเฉพาะที่จำเป็น	0.541
SE03 การไม่ใช้จ่ายเกินความจำเป็น	0.638
SE04 การไม่หลงไหลไปตามกระแสวัตถุนิยม	0.641
SE05 ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่	0.790
SE06 ความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่	0.736
องค์ประกอบที่ 2 ความมีเหตุผล	
SE07 การพิจารณาความคุ้มค่าของเงินที่ใช้ในการซื้อสินค้าหรือบริการทุกครั้ง	0.512
SE08 การพิจารณาค้นหาสาเหตุหรือต้นตอของปัญหาอยู่เสมอ	0.697
SE09 การพิจารณาถึงผลของการกระทำของตนเองที่อาจก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นในสังคมอยู่เสมอ	0.759
SE10 หลักการตัดสินใจในการดำรงชีวิตอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ	0.671
SE11 การใช้สติปัญญากำกับควบคุมตนเองให้มีความตื่นตัวและรู้ตัวตลอดเวลาว่ากำลังคิดและทำอะไร	0.664
องค์ประกอบที่ 3 มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	
SE12 การใช้ข้อมูลจากปัญหาในอดีตมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต	0.400
SE13 การรู้จักแบ่งปันรายได้ของตนเองเพื่อทำประโยชน์แก่ชุมชน และสังคม	0.622
SE14 การวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสเศรษฐกิจและสังคม	0.606

ตารางที่ 4.6 จำนวนองค์ประกอบขององค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ
SE15 การกระทำการงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจ และเพียรพยายามอย่าง เข้มแข็ง	0.492
SE16 การป้องกัน หรือรู้จักการบริหารความเสี่ยง	0.596
SE17 การวางแผนการจัดการกับความไม่แน่นอน	0.622
เงื่อนไขที่ 1 ความรู้	
SE18 การแสวงหาข้อมูลรายละเอียดก่อนทำการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้ บริการ	0.693
SE19 การใช้ความรู้อย่างรอบด้านเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต	0.616
SE20 การให้ความสำคัญถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเพื่อ ระมัดระวังในการดำรงชีวิตตามแผนที่วางไว้	0.495
SE21 การตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการด้วยความรอบคอบเสมอ	0.620
เงื่อนไขที่ 2 คุณธรรม	
SE22 การซื้อสินค้าและใช้บริการโดยคำนึงถึงความซื่อสัตย์ของผู้ขายหรือผู้ ให้บริการอยู่เสมอ	0.552
SE23 การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมความดีให้กับชุมชน และ สังคม	0.752
SE24 การรู้จักเสียสละหรือลดความเห็นแก่ตัวด้วยการแบ่งปันตามกำลังทรัพย์ และกำลังปัญญา	0.791
SE25 การดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม	0.727

จากตารางที่ 4.6 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.541 ถึง 0.790 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความพอประมาณ องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.512 ถึง 0.759 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความมีเหตุผล องค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.400 ถึง 0.622 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขที่ 1 ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.495 ถึง 0.693 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ความรู้ และเงื่อนไขที่ 2 ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.552 ถึง 0.791 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า คุณธรรม

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เท่าเดิมกับกรอบแนวคิด คือ 25 ตัวบ่งชี้ โดยมีรายละเอียดสรุป ดังตาราง

ตารางที่ 4.7 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อองค์ประกอบ	จำนวนตัวบ่งชี้	
	ก่อน	หลัง
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	25	25
องค์ประกอบที่ 1 ความพอประมาณ	6	6
องค์ประกอบที่ 2 ความมีเหตุผล	5	5
องค์ประกอบที่ 3 มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	6	6
เงื่อนไขที่ 1 ความรู้	4	4
เงื่อนไขที่ 2 คุณธรรม	4	4

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ใช้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 416 คน โดยสกัดองค์ประกอบขั้นต้นด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบหมุนแหลมด้วยวิธีแวนริแม็ก (Varimax) ผลการวิเคราะห์พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ จำนวนตัวแปรที่ร่วมกันชี้วัดและค่าความแปรปรวนของแต่ละองค์ประกอบตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้จำนวนองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา เนื่องจากผู้วิจัยพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ องค์ประกอบจะต้องมีความแปรปรวนมากกว่า 1 ขึ้นไป ค่าของตัวแปรแต่ละตัวในองค์ประกอบจะต้องมีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) มากกว่า 0.3 ขึ้นไป และองค์ประกอบแต่ละตัวจะต้องมีตัวแปรนั้นๆ บรรยายตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป การพิจารณาตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบต่ำกว่า 0.3 ถูกตัดออกไป และตัวแปรที่ไม่สามารถชี้วัดองค์ประกอบใด องค์ประกอบหนึ่งตัดออกไป ซึ่งทำให้จำนวนองค์ประกอบและจำนวนตัวแปรในองค์ประกอบแต่ละด้านเป็นไปตามกรอบแนวคิด ซึ่งองค์ประกอบแต่ละด้านสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 4.8 จำนวนองค์ประกอบขององค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 1 การใช้องค์ความรู้	
CE01 การจัดเก็บ รวบรวม และพัฒนาระบบข้อมูลระดับท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนและเสริมข้อมูลระดับประเทศ	0.803
CE02 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักธุรกิจ นักลงทุน และแรงงานอย่างสร้างสรรค์	0.775
CE03 ภาครัฐให้ความสำคัญและส่งเสริมการนำนโยบายในการนำทุนทางวัฒนธรรมมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจ	0.783
CE04 การแปรเปลี่ยนวัฒนธรรมงดงามที่แฝงฝังอยู่ในการใช้ชีวิตของคนให้กลายเป็นสินค้าและบริการ ทำให้มีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมและเต็มใจในความงดงาม	0.711
CE05 มีการส่งเสริมความรู้ของสังคม เทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่อย่างต่อเนื่อง และนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการ	0.687
องค์ประกอบที่ 2 การศึกษา	
CE06 การวางรากฐานการศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน	0.739
CE07 การส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา	0.762
CE08 การส่งเสริมให้องค์กรต่างๆ มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตร	0.668
CE09 การเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะในการคิด (Thinking skills) และการมีความคิดริเริ่ม (Originality) โดยมีการฝึกปฏิบัติกันในระดับโรงเรียน และมหาวิทยาลัยอย่างจริงจัง	0.726

ตารางที่ 4.8 จำนวนองค์ประกอบขององค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ
CE10 การปรับกระบวนการผลิตให้สามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพสูงขึ้นโดยอาศัยความรู้จากการศึกษาและการสร้างภูมิปัญญา โดยการฝึกฝนตั้งแต่วัยเด็ก	0.535
องค์ประกอบที่ 3 การสร้างสรรค์งาน	
CE11 การสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการโดยเชื่อมโยงเข้ากับรากฐานทางวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	0.602
CE12 การให้ความสำคัญกับกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์บนพื้นฐานของงานศิลปะ	0.692
CE13 การให้ความสำคัญกับสินค้าและบริการประเภทการออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน	0.710
CE14 การให้ความสำคัญกับกลุ่มสื่อรูปแบบใหม่ (New Media) เช่น ซอฟต์แวร์ และเนื้อหาดิจิทัล เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน	0.797
CE15 การให้ความสำคัญกับกลุ่มบริการทางความคิดสร้างสรรค์ (Creative services) เช่น การบริการทางโฆษณา นันทนาการ งานวิจัยและพัฒนา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการในการเพิ่มมูลค่า	0.781
องค์ประกอบที่ 4 การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา	
CE16 การมีบทลงโทษทางกฎหมายอย่างเข้มงวดในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์	0.717
CE17 การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานของรัฐเรื่องกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้น	0.721
CE18 การใช้ความคิด สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้นในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรม	0.696
CE19 การส่งเสริมให้มีการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมพัฒนาสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมของกลุ่มผู้ผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน	0.684
CE20 การมีระบบและขั้นตอนในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและคล่องตัว	0.668

จากตารางที่ 4.8 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.687 ถึง 0.803 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การใช้องค์ความรู้ องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.535 ถึง 0.762 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.602 ถึง 0.797 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การสร้างสรรค์งาน และองค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.668 ถึง 0.721 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เท่าเดิมกับกรอบแนวคิด คือ 20 ตัวบ่งชี้ โดยมีรายละเอียดสรุป ดังตาราง

ตารางที่ 4.9 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ชื่อองค์ประกอบ	จำนวนตัวบ่งชี้	
	ก่อน	หลัง
เศรษฐกิจสร้างสรรค์	20	20
องค์ประกอบที่ 1 การใช้องค์ความรู้	5	5
องค์ประกอบที่ 2 การศึกษา	5	5
องค์ประกอบที่ 3 การสร้างสรรค์งาน	5	5
องค์ประกอบที่ 4 การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา	5	5

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของการพัฒนาเศรษฐกิจ

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ใช้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจำนวน 24 ข้อ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 416 คน โดยสกัดองค์ประกอบขึ้นต้นด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมแหลมด้วยวิธีแวนริแม็ก (Varimax) ผลการวิเคราะห์พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ จำนวนตัวแปรที่ร่วมกันชี้วัดและค่าความแปรปรวนของแต่ละองค์ประกอบตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้จำนวนองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ มาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น การกระจายรายได้ที่ดี การมีงานทำ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากผู้วิจัยพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ องค์ประกอบจะต้องมีความแปรปรวนมากกว่า 1 ขึ้นไป ค่าของตัวแปรแต่ละตัวในองค์ประกอบจะต้องมีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) มากกว่า 0.3 ขึ้นไป และองค์ประกอบแต่ละตัวจะต้องมีตัวแปรนั้นๆ บรรยายตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป การพิจารณาตัวแปรมีค่า

น้ำหนักองค์ประกอบต่ำกว่า 0.3 ถูกตัดออกไป และตัวแปรที่ไม่สามารถชี้วัดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งตัดออกไป ซึ่งทำให้จำนวนองค์ประกอบและจำนวนตัวแปรในองค์ประกอบแต่ละด้านเป็นไปตามกรอบแนวคิด ซึ่งองค์ประกอบแต่ละด้านสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 4.10 จำนวนองค์ประกอบขององค์ประกอบการพัฒนาเศรษฐกิจ

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 1 มาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น	
ED01 ประชากรมีสินค้าและบริการเพื่ออุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ	0.737
ED02 การพัฒนาสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการ	0.749
ED03 ประชากรมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับรายได้ประชาชาติที่เพิ่มขึ้น	0.696
ED04 ประชากรมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี	0.731
องค์ประกอบที่ 2 การกระจายรายได้ที่ดี	
ED05 การลดช่องว่างหรือความไม่เท่าเทียมกันในด้านรายได้ของกลุ่มประชากรในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท	0.699
ED06 การมีสินค้าอุปโภคบริโภคของประชากรทุกกลุ่มอาชีพอย่างทั่วถึง	0.723
ED07 ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจมีความเท่าเทียมกันทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท	0.681
ED08 ประชากรในชนบทได้รับประโยชน์จากการพัฒนา โดยมีอาชีพที่สร้างรายได้เพียงพอ ไม่มีหนี้สิน	0.675
องค์ประกอบที่ 3 การมีงานทำ	
ED09 ประชากรในวัยแรงงานมีงานทำอย่างทั่วถึง	0.657
ED10 ระดับของการลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อการผลิตสินค้าและบริการภายในประเทศ จะต้องทำให้เกิดการจ้างงาน	0.707
ED11 ระดับของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อส่งไปขายต่างประเทศมีผลต่อการจ้างงานในประเทศ	0.650
ED12 รัฐบาลและเอกชนร่วมมือกันบริหารจัดการในการพัฒนาคนที่มีอยู่เดิมให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น	0.655

ตารางที่ 4.10 จำนวนองค์ประกอบขององค์ประกอบการพัฒนาเศรษฐกิจ (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	
ED13 การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดอยู่เสมอ	0.588
ED14 การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่มีการทำลายทรัพยากร เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ	0.634
ED15 รัฐบาลมีการรณรงค์และขอความร่วมมือจากประชาชนในการใช้ ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า	0.676
ED16 หน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีโครงการสงวนและรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม	0.731
ED17 พัฒนาอุตสาหกรรมด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า	0.743
ED18 ประชาชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆที่สอดคล้องกับสภาพ ภูมิ สังคมของแต่ละชุมชนด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	0.746
องค์ประกอบที่ 5 การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม	
ED19 การลดปริมาณการใช้วัตถุดิบหรือสินค้าที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม (Reduce)	0.811
ED20 การนำสินค้ากลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)	0.853
ED21 การนำสินค้าที่ผ่านการใช้แล้วมาหลอมใหม่ (Recycle)	0.832
ED22 การซ่อมบำรุงดูแลรักษาเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ผ่านการใช้งานแล้วอยู่ เสมอ (Repair)	0.802
ED23 หน่วยงานภาครัฐมีการวางแผนนโยบายควบคุมมลพิษที่เกิดในรูปแบบ ต่างๆจากการผลิตสินค้าหรือใช้บริการไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ	0.816
ED24 หน่วยงานภาคเอกชนมีการวางแผนนโยบายการผลิตสินค้าหรือ ให้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	0.801

จากตารางที่ 4.10 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.696 ถึง 0.749 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า มาตรฐานการครองชีพดีขึ้น องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.675 ถึง 0.723 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การกระจายรายได้ที่ดี องค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนัก

องค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.650 ถึง 0.707 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การมีงานทำ องค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.588 ถึง 0.746 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และองค์ประกอบที่ 5 ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.801 ถึง 0.853 ซึ่งเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการพัฒนาเศรษฐกิจ เท่าเดิมกับกรอบแนวคิด คือ 24 ตัวบ่งชี้ โดยมีรายละเอียดสรุป ดังตาราง

ตารางที่ 4.11 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของการพัฒนาเศรษฐกิจ

ชื่อองค์ประกอบ		จำนวนตัวบ่งชี้	
		ก่อน	หลัง
การพัฒนาเศรษฐกิจ		24	24
องค์ประกอบที่ 1	มาตรฐานการครองชีพดีขึ้น	4	4
องค์ประกอบที่ 2	การกระจายรายได้ที่ดี	4	4
องค์ประกอบที่ 3	การมีงานทำ	4	4
องค์ประกอบที่ 4	การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	6	6
องค์ประกอบที่ 5	การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม	6	6

4.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

4.3.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ประกอบด้วย 3 เกณฑ์ 2 เงื่อนไข 25 ตัวบ่งชี้ ผลการตรวจสอบค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 25 ตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบเดียวกันมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 6574.673 ดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .937 แสดงว่าตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสามารถสร้างเป็นแบบจำลององค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบแบบจำลององค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีขั้นตอนดังนี้

4.3.1.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 เกณฑ์ 2 เงื่อนไข จำนวน 25 ตัวบ่งชี้ โดยวิธีตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ทำการวิเคราะห์และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ 2 เงื่อนไข ดังนี้ องค์ประกอบความพอประมาณ องค์ประกอบความมีเหตุผล องค์ประกอบการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

องค์ประกอบความพอประมาณ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้ คือ SE01 การซื้อสินค้าเฉพาะที่จำเป็น SE02 การใช้บริการธุรกิจทั่วไปเฉพาะที่จำเป็น SE03 การไม่ใช้จ่ายเกินความจำเป็น SE04 การไม่หลงใหลไปตามกระแสวัตถุนิยม SE05 ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ และ SE06 ความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่

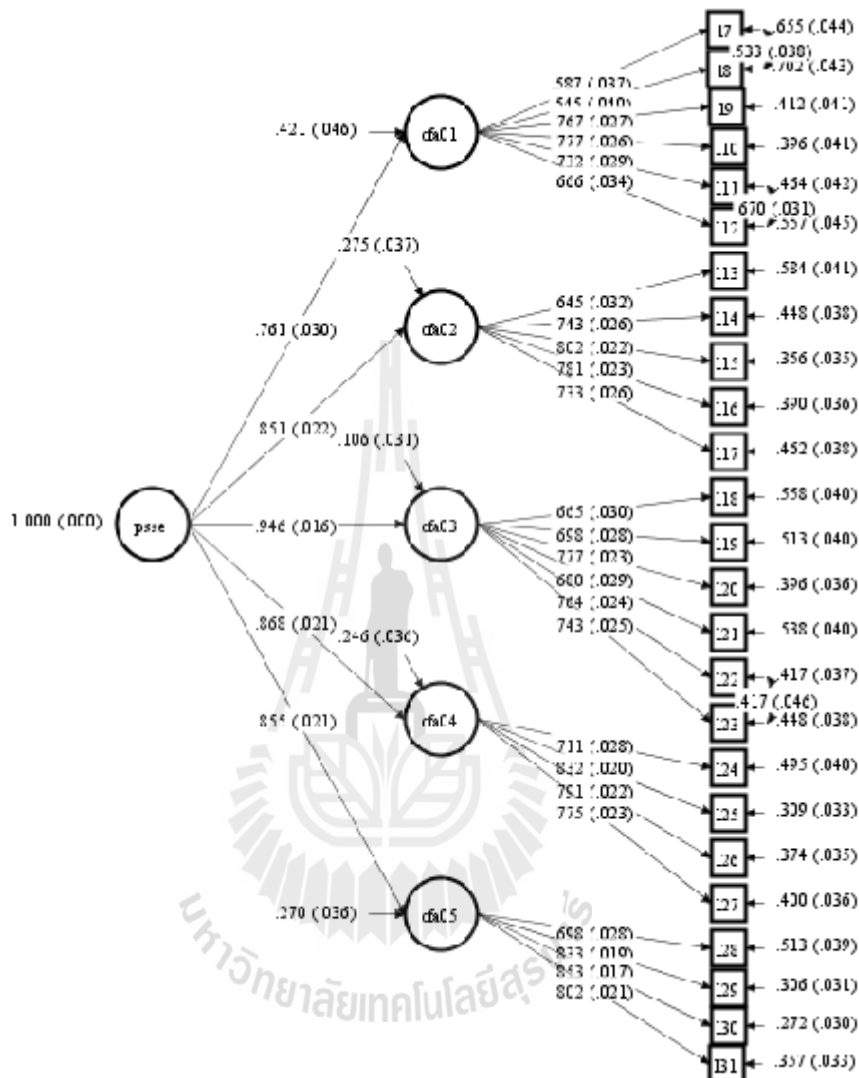
องค์ประกอบความมีเหตุผล ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ คือ SE07 การพิจารณาความคุ้มค่าของเงินที่ใช้ในการซื้อสินค้าหรือบริการทุกครั้ง SE08 การพิจารณาค้นหาสาเหตุหรือต้นตอของปัญหาอยู่เสมอ SE09 การพิจารณาถึงผลของการกระทำของตนเองที่อาจก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นในสังคมอยู่เสมอ SE10 หลักการตัดสินใจในการดำรงชีวิตอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ และ SE11 การใช้สติปัญญากำกับควบคุมตนเองให้มีความตื่นตัวและรู้ตัวตลอดเวลาว่ากำลังคิดและทำอะไร

องค์ประกอบการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้ คือ SE12 การใช้ข้อมูลจากปัญหาในอดีตมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต SE13 การรู้จักแบ่งปันรายได้ของตนเองเพื่อทำประโยชน์แก่ชุมชน และสังคม SE14 การวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสเศรษฐกิจและสังคม SE15 การกระทำการงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจ และเพียรพยายามอย่างเข้มแข็ง SE16 การป้องกัน หรือรู้จักการบริหารความเสี่ยง และ SE17 การวางแผนการจัดการกับความไม่แน่นอน

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ SE18 การแสวงหาข้อมูลรายละเอียดก่อนทำการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการ SE19 การใช้ความรู้รอบด้านเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต SE20 การให้ความสำคัญถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเพื่อระมัดระวังในการดำรงชีวิตตามแผนที่วางไว้ และ SE21 การตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการด้วยความรอบคอบเสมอ

เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ SE22 การซื้อสินค้าและใช้บริการโดยคำนึงถึงความซื่อสัตย์ของผู้ขายหรือผู้ให้บริการอยู่เสมอ SE23 การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมความดีให้กับชุมชน และสังคม SE24 การรู้จักเสียสละหรือลดความเห็นแก่ตัวด้วย

การแบ่งปันตามกำลังทรัพย์ และกำลังปัญญา และ SE25 การดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

ภาพที่ 4.1 การวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.3.1.2 ผลการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนระหว่างแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 691.76 ($p=0.000$) ที่องศาอิสระ 66 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.93 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.062 แสดงว่าแบบจำลองปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างจากกรอบแนวคิดสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบ/เงื่อนไข	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ		
	PSSE		R-Square
	Factor loading	SE	
รวม 3 องค์ประกอบ			
ความพอประมาณ	0.761	0.030	0.579
ความมีเหตุผล	0.851	0.022	0.725
มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	0.946	0.016	0.894
รวม 2 เงื่อนไข			
ความรู้	0.868	0.021	0.754
คุณธรรม	0.855	0.021	0.730
Chi Square goodness of fit = 691.760 df =267 p-value = 0.0000 $\chi^2/df = 2.59$			
RMSEA = 0.059 CFI = 0.981 TLI = 0.974 SRMR = 0.032			

จากตารางที่ 4.12 แสดงว่า น้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 3 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ .761- .946 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี องค์ประกอบความมีเหตุผล และองค์ประกอบความพอประมาณ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .946 .851 และ .761 ตามลำดับ ในแต่ละองค์ประกอบมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 89.73 และ 58 ตามลำดับ นั่นคือ องค์ประกอบการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีมีความสำคัญต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด ขณะที่องค์ประกอบความพอประมาณมีความสำคัญต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุด และน้ำหนักองค์ประกอบของเงื่อนไข 2 เงื่อนไข มีค่าเป็นบวก ได้แก่ เงื่อนไขคุณธรรม เงื่อนไขความรู้ มีค่าน้ำหนักเงื่อนไขเท่ากับ .868 และ .855 ตามลำดับ ในแต่ละเงื่อนไขมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 75.73 ตามลำดับ โดยเงื่อนไขความรู้มีความสำคัญต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าเงื่อนไขคุณธรรม

4.3.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของเศรษฐกิจสร้างสรรค์

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ ผลการตรวจสอบค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 20 ตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบเดียวกันมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 7789.559 ดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .955 แสดงว่าตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสามารถสร้างเป็นแบบจำลององค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบแบบจำลององค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีขั้นตอนดังนี้

4.3.2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ จำนวน 20 ตัวบ่งชี้ โดยวิธีตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ทำการวิเคราะห์และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบการใช้องค์ความรู้ องค์ประกอบการศึกษา องค์ประกอบการสร้างสรรคงาน และองค์ประกอบการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา

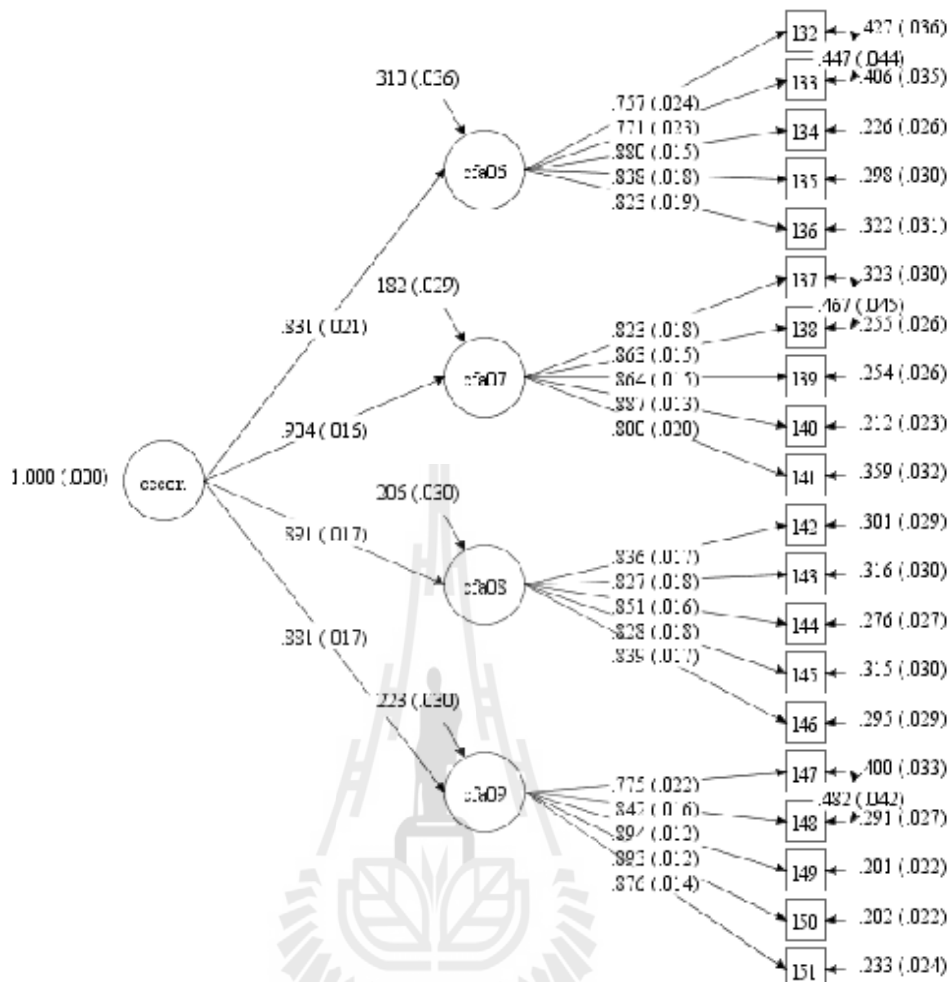
องค์ประกอบการใช้องค์ความรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ คือ CE01 การจัดเก็บ รวบรวม และพัฒนาระบบข้อมูลระดับท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนและเสริมข้อมูลระดับประเทศ CE02 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักธุรกิจ นักลงทุน และแรงงานอย่างสร้างสรรค์ CE03 ภาครัฐให้ความสำคัญและส่งเสริมการนำนโยบายในการนำทุนทางวัฒนธรรมมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจ CE04 การแปรเปลี่ยนวัฒนธรรมงดงามที่แฝงฝังอยู่ในการใช้ชีวิตของคนให้กลายเป็นสินค้าและบริการ ทำให้มีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมและเต็มใจในความงดงาม และ CE05 มีการส่งเสริมความรู้ของสังคมเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่อย่างต่อเนื่อง และนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการ

องค์ประกอบการศึกษา ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ คือ CE06 การวางรากฐานการศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน CE07 การส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา CE08 การส่งเสริมให้องค์กรต่างๆ มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตร CE09 การเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะในการคิด (Thinking skills) และการมีความคิดริเริ่ม (Originality) โดยมีการฝึกปฏิบัติกันในระดับโรงเรียน และมหาวิทยาลัยอย่างจริงจัง และ CE10 การปรับกระบวนการผลิตให้สามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพสูงขึ้นโดยอาศัยความรู้จาก การศึกษาและการสร้างภูมิปัญญา โดยการฝึกฝนตั้งแต่วัยเด็ก

องค์ประกอบการสร้างสรรค์งาน ประกอบด้วยตัวตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ คือ CE11 การสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการโดยเชื่อมโยงเข้ากับรากฐานทางวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี CE12 การให้ความสำคัญกับกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์บนพื้นฐานของงานศิลปะ CE13 การให้ความสำคัญกับสินค้าและบริการประเภทการออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน CE14 การให้ความสำคัญกับกลุ่มสื่อรูปแบบใหม่ (New Media) เช่น ซอฟต์แวร์ และเนื้อหาดิจิทัล เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน และ CE15 การให้ความสำคัญกับกลุ่มบริการทางความคิดสร้างสรรค์ (Creative services) เช่น การบริการทางโฆษณา นันทนาการ งานวิจัยและพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการในการเพิ่มมูลค่า

องค์ประกอบการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ประกอบด้วยตัวตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ คือ CE16 การมีบทลงโทษทางกฎหมายอย่างเข้มงวดในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ CE17 การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานของรัฐเรื่องกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้น CE18 การใช้ความคิด สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้นในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรม CE19 การส่งเสริมให้มีการร่วมคิดร่วมทำ และร่วมพัฒนาสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมของกลุ่มผู้ผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน และ CE20 การมีระบบและขั้นตอนในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและคล่องตัว

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ มี 4 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 20 ตัวบ่งชี้มีค่าเป็นบวก โดยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .76 - .89 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า แสดงว่าตัวบ่งชี้ทั้งหมด 20 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และยังสามารถพิจารณาได้จากค่าความผันแปรร่วมกับองค์ประกอบมาตรฐาน (R^2) และค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (Factor Score Regressions) ตัวบ่งชี้ที่ 1-5 เป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบการใช้องค์ความรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .76-.88 ตัวบ่งชี้ที่ 6-10 เป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบการศึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .80-.89 ตัวบ่งชี้ที่ 11-15 เป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบสร้างสรรค์งาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .83-.85 และตัวบ่งชี้ที่ 16-20 เป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .78-.89

ภาพที่ 4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรเศรษฐกิจสร้างสรรค์

4.3.2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนระหว่างแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 470.923 ($p=0.00$) ที่องศาอิสระ 163 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.96 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.067 แสดงว่าแบบจำลองเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สร้างจากกรอบแนวคิดสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์

องค์ประกอบ	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ		
	CECON		R-Square
	Factor loading	SE	
การใช้องค์ความรู้	0.83	0.02	0.69
การศึกษา	0.90	0.02	0.82
การสร้างสรรคงาน	0.89	0.02	0.79
การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา	0.88	0.02	0.78
Chi Square goodness of fit =470.923 df =163 p-value = 0.0000 $\chi^2/df = 2.89$			
RMSEA = 0.067 CFI = 0.96 TLI = 0.95			

จากตารางที่ 4.13 แสดงว่า น้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ .83-.90 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบการศึกษา องค์ประกอบการสร้างสรรคงาน องค์ประกอบการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา และองค์ประกอบการใช้องค์ความรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .90 .89 .88 และ .83 ตามลำดับ ในแต่ละองค์ประกอบมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 82 79 78 และ 69 ตามลำดับ นั่นคือ องค์ประกอบการศึกษาที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์มากที่สุด ขณะที่องค์ประกอบการใช้องค์ความรู้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์น้อยที่สุด

4.3.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการพัฒนาเศรษฐกิจ

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 24 ตัวบ่งชี้ ผลการตรวจสอบค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 24 ตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบเดียวกันมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 11089.809 ดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .966 แสดงว่าตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสามารถสร้างเป็นแบบจำลององค์ประกอบการพัฒนาเศรษฐกิจ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบแบบจำลององค์ประกอบการพัฒนาเศรษฐกิจมีขั้นตอนดังนี้

4.3.3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ การพัฒนาเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ จำนวน 24 ตัวบ่งชี้ โดยวิธีตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ทำการวิเคราะห์และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบมาตรฐานการครองชีพดีขึ้น องค์ประกอบการกระจายรายได้ที่ดี องค์ประกอบการมีงานทำ องค์ประกอบการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และองค์ประกอบการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบมาตรฐานการครองชีพดีขึ้น ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ED01 ประชากรมีสินค้าและบริการเพื่ออุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ ED02 การพัฒนาสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการ ED03 ประชากรมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับรายได้ประชาชาติที่เพิ่มขึ้น และ ED04 ประชากรมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี

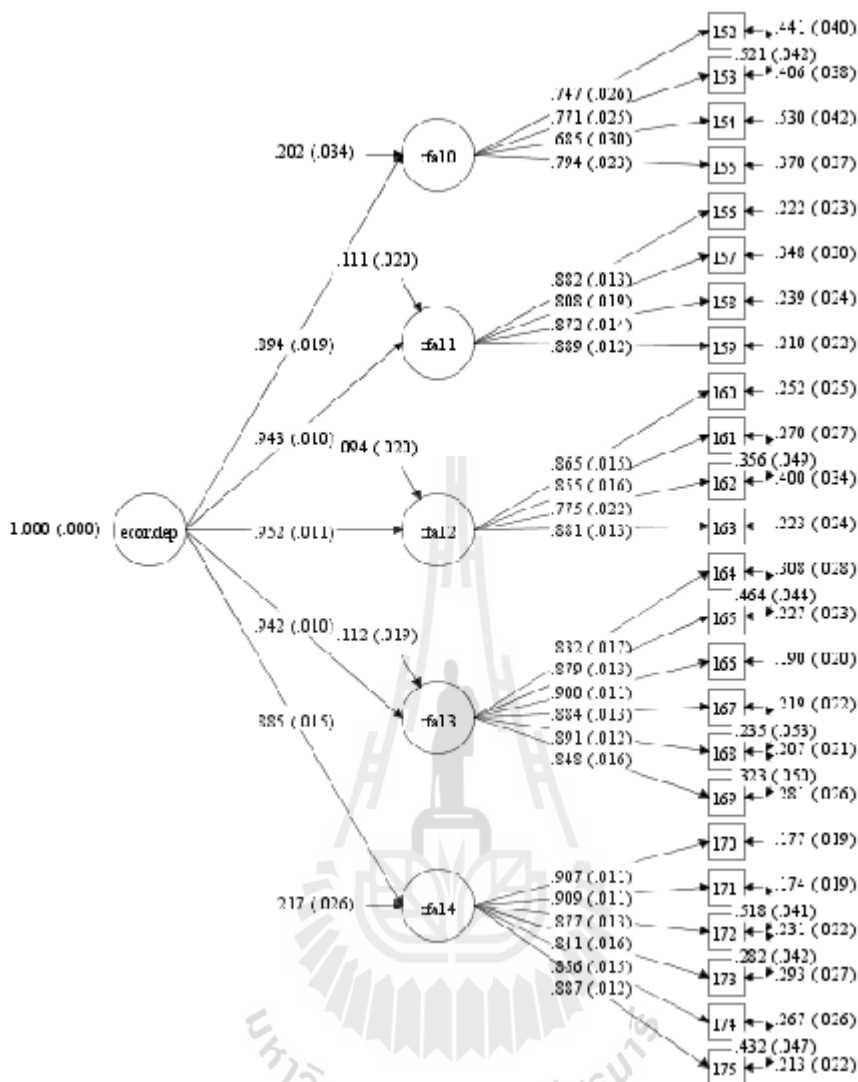
องค์ประกอบการกระจายรายได้ที่ดี ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ED05 การลดช่องว่างหรือความไม่เท่าเทียมกันในด้านรายได้ของกลุ่มประชากรในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท ED06 การมีสินค้าอุปโภคบริโภคของประชากรทุกกลุ่มอาชีพอย่างทั่วถึง ED07 ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจมีความเท่าเทียมกันทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท และ ED08 ประชากรในชนบทได้รับประโยชน์จากการพัฒนา โดยมีอาชีพที่สร้างรายได้เพียงพอ ไม่มีหนี้สิน

องค์ประกอบการมีงานทำ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ ED09 ประชากรในวัยแรงงานมีงานทำอย่างทั่วถึง ED10 ระดับของการลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อการผลิตสินค้าและบริการภายในประเทศ จะต้องทำให้เกิดการจ้างงาน ED11 ระดับของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อส่งไปขายต่างประเทศมีผลต่อการจ้างงานในประเทศ และ ED12 รัฐบาลและเอกชนร่วมมือกันบริหารจัดการในการพัฒนาคนที่มีอยู่เดิมให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้ คือ ED13 การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดอยู่เสมอ ED14 การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่มีการทำลายทรัพยากร เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ED15 รัฐบาลมีการรณรงค์และขอความร่วมมือจากประชาชนในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ED16 หน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีโครงการสงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม ED17 พัฒนาอุตสาหกรรมด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า และ ED18 ประชาชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆที่สอดคล้องกับสถานภาพ ภูมิสังคมของแต่ละชุมชนด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

องค์ประกอบการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยตัวตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้ คือ ED19 การลดปริมาณการใช้วัตถุดิบหรือสินค้าที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม (Reduce) ED20 การนำสินค้ากลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) ED21 การนำสินค้าที่ผ่านการใช้แล้วมาหลอมใหม่ (Recycle) ED22 การซ่อมบำรุงดูแลรักษาเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ผ่านการใช้งานแล้วอยู่เสมอ (Repair) ED23 หน่วยงานภาครัฐมีการวางแผนนโยบายควบคุมมลพิษที่เกิดในรูปแบบต่างๆจากการผลิตสินค้าหรือให้บริการไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ ED24 หน่วยงานภาคเอกชนมีการวางแผนนโยบายการผลิตสินค้าหรือให้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาเศรษฐกิจ มี 5 องค์ประกอบ 24 ตัวบ่งชี้ พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 24 ตัวบ่งชี้มีค่าเป็นบวก โดยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .69 - .91 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า แสดงว่าตัวบ่งชี้ทั้งหมด 24 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ และยังสามารถพิจารณาได้จากค่าความผันแปรร่วมกับองค์ประกอบมาตรฐาน (R^2) ตัวบ่งชี้ที่ 1-4 เป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบมาตรฐานการครองชีพดีขึ้น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .69-.79 ตัวบ่งชี้ที่ 5-8 เป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบการกระจายรายได้ที่ดี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .81-.89 ตัวบ่งชี้ที่ 9-12 เป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบการมีงานทำ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .78-.88 ตัวบ่งชี้ที่ 13-18 เป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .83-.90 และตัวบ่งชี้ที่ 19-24 เป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .84-.91

ภาพที่ 4.3 การวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรการพัฒนาเศรษฐกิจ

4.3.3.2 ผลการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ห้่องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนระหว่างแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 712.072 (p=0.00) ที่องศาอิสระ 239 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.96 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.069 แสดงว่าแบบจำลองการพัฒนาเศรษฐกิจที่สร้างจากกรอบแนวคิดสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของการพัฒนาเศรษฐกิจ

องค์ประกอบ	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ		
	ECON DEP		R-Square
	Factor loading	SE	
มาตรฐานการครองชีพดีขึ้น	0.89	0.02	0.80
การกระจายรายได้ที่ดี	0.94	0.01	0.89
การมีงานทำ	0.95	0.01	0.91
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	0.94	0.01	0.89
การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม	0.89	0.02	0.78
Chi Square goodness of fit = 712.072 df =239 p-value = 0.0000 $\chi^2/df = 2.98$			
RMSEA = 0.069 CFI = 0.96 TLI = 0.95			

จากตารางที่ 4.14 แสดงว่า น้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 5 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ .89-.95 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบการทำงาน องค์ประกอบ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ องค์ประกอบการกระจายรายได้ที่ดี องค์ประกอบมาตรฐานการ ครองชีพดีขึ้น และองค์ประกอบควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบเท่ากับ .95 .94 .94 .89 และ .89 ตามลำดับ ในแต่ละองค์ประกอบมีความแปรผัน ร่วมกับองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 91 89 89 80 และ 78 ตามลำดับ นั่น คือ องค์ประกอบการทำงานมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจมากที่สุด ขณะที่องค์ประกอบ การ ควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจน้อยที่สุด

4.4 ผลการตรวจสอบความตรงของแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุและผลของแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาค่า $\chi^2 = 162.014$ $df = 66$ $\chi^2/df = 2.45$ อยู่ระหว่าง 2 ถึง 5 (Marsh and Hocevar, 1985) ค่า CFI = 0.981 TLI = 0.974 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.8 (Browne, M. W. and Cudeck, R. 1993) นอกจากนี้ยังพิจารณาค่า RMSEA = 0.059 RMR = 0.032 ที่มีค่าน้อยกว่า 0.08 (Hair et al., 2006) โดยพบว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ($\beta = -0.23$, $p < 0.00$) หมายความว่า หากมีการใช้นโยบายในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างดีเพื่อมาพัฒนาประเทศไทย จะไม่ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยดีขึ้นและลดลงมากนัก ทางด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ($\beta = 0.863$, $p < 0.000$) หมายความว่า หากมีการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ดี จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยดีขึ้นอย่างมาก แสดงสมการดังนี้

$$\text{ECONDEP} = -0.023(\text{PSSE}) + 0.863^*(\text{CECON}) \quad \dots\dots(1)$$

$$\text{CECON} = 0.710^{***}(\text{PSSE}) \quad \dots\dots(2)$$

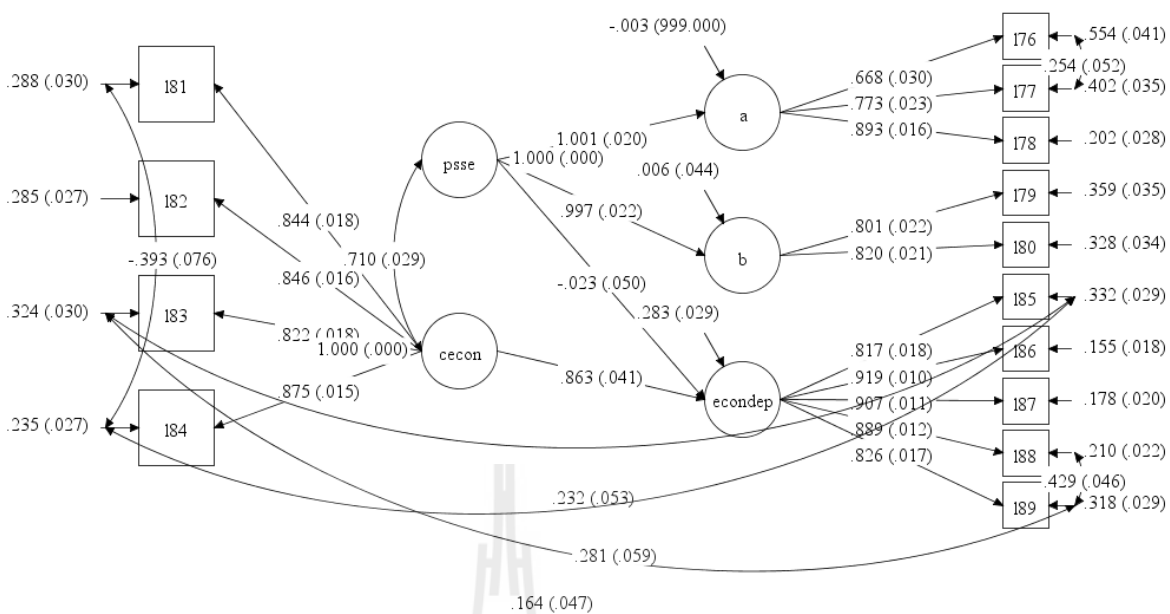
โดยที่

ECONDEP = การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

PSSE = ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

CECON = เศรษฐกิจสร้างสรรค์

ดังนั้นจึงยอมรับสมมุติฐานที่ 1 2 และ 3 และมีโมเดลดังภาพที่ 4.4

$\chi^2 = 162.014$, $df = 66$, $\chi^2/df = 2.45$, CFI = 0.981, TLI = 0.974,

RMSEA = 0.059, RMR = 0.032

(Mplus 7.11 standardized estimates)

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

ภาพที่ 4.4 โมเดลเชิงสาเหตุและผลของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สำคัญคือ (1) เพื่อสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และทำการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (2) เพื่อศึกษาขนาดของความสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาเศรษฐกิจ และ (3) เพื่อศึกษาถึงขนาดของผลกระทบในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยงานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Research) ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ (1) ประชาชนในประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่ม Generation B (Baby Boomer Generation) คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2489 – 2507 อายุ 44 – 62 ปี และ (2) ประชาชนในประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่ม Generation X (Extraordinary Generation) คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2508 – 2522 อายุ 29 – 43 ปี กลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าวได้เน้นเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยจะทำการศึกษาในจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา จำนวน 416 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratify random sampling)

ข้อมูลซึ่งเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนี้ยังใช้สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และองค์ประกอบของการพัฒนาเศรษฐกิจ และสถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple regressions) โดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 อายุระหว่าง 29 - 36 ปี จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 31 รองลงมาคือพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3

ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าค่าเฉลี่ยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านความพอประมาณมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.17 รองลงมาได้แก่ ด้านความมีเหตุผล และด้านมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และ 4.03 ตามลำดับ โดยใช้เงื่อนไขคุณธรรมมากกว่าเงื่อนไขความรู้ เท่ากับ 4.16 มากกว่า 4.13 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติด้านความพอประมาณสูงกว่าด้านอื่นๆ

ด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเศรษฐกิจสร้างสรรค์รายด้าน พบว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านการศึกษา ด้านการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ด้านการสร้างสรรค์งาน และด้านการใช้องค์ความรู้ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 4.06 3.96 และ 3.83 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านการศึกษามากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ด้านการสร้างสรรค์งาน และด้านการใช้องค์ความรู้

ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ พบว่า ค่าเฉลี่ยการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการพัฒนาเศรษฐกิจด้านมาตรฐานการครองชีพดีมีค่ามากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม ด้านการมีงานทำ และด้านการกระจายรายได้ที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 3.98 3.96 3.92 และ 3.87 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติด้านการพัฒนาเศรษฐกิจทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีการพัฒนาเศรษฐกิจด้านมาตรฐานการครองชีพดีขึ้นสูงกว่าด้านอื่นๆ

5.1.1 การสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และทำการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุและผลของแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาค่า $\chi^2 = 162.014$ $df = 66$ $\chi^2/df = 2.45$ อยู่ระหว่าง 2 ถึง 5 (Marsh and

Hocevar, 1985) ค่า CFI = 0.981 TLI = 0.974 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.8 (Browne, M. W. and Cudeck, R. 1993) นอกจากนี้ยังพิจารณาค่า RMSEA = 0.059 SRMR = 0.032 ที่มีค่าน้อยกว่า 0.08

5.1.2 การศึกษาขนาดของความสำคัญในแต่ละองค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาเศรษฐกิจ

น้ำหนักองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 3 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.761-0.946 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี องค์ประกอบด้านความมีเหตุผล และ องค์ประกอบด้านความพอประมาณ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.946 0.851 และ 0.761 ตามลำดับ ในแต่ละองค์ประกอบมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 89 73 และ 58 ตามลำดับ นั่นคือ องค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีมีความสำคัญต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด ขณะที่องค์ประกอบด้านความพอประมาณมีความสำคัญต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุด และน้ำหนักองค์ประกอบของ 2 เงื่อนไข มีค่าเป็นบวก ได้แก่ เงื่อนไขและคุณธรรม โดยมีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 0.868 และ 0.855 ตามลำดับ ในแต่ละเงื่อนไขมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 75 และ 73 ตามลำดับ โดยเงื่อนไขด้านความรู้มีความสำคัญต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าเงื่อนไขด้านคุณธรรม

น้ำหนักองค์ประกอบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.83-0.90 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบด้านการศึกษา องค์ประกอบด้านการสร้างสรรค์งาน องค์ประกอบด้านการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา และองค์ประกอบด้านการใช้องค์ความรู้ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.90 0.89 0.88 และ 0.83 ตามลำดับ ในแต่ละองค์ประกอบมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 82 79 78 และ 69 ตามลำดับ นั่นคือ องค์ประกอบด้านการศึกษามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์มากที่สุด ขณะที่องค์ประกอบด้านการใช้องค์ความรู้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์น้อยที่สุด

น้ำหนักองค์ประกอบของการพัฒนาเศรษฐกิจทั้ง 5 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.89-0.95 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบด้านการมีงานทำ องค์ประกอบด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ องค์ประกอบด้านการกระจายรายได้ที่ดี องค์ประกอบด้านมาตรฐานการครองชีพดีขึ้น และ องค์ประกอบด้านการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95 0.94 0.94 0.89 และ 0.89 ตามลำดับ โดยในแต่ละองค์ประกอบมีความแปรผันร่วมกับ

องค์ประกอบการพัฒนาเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 91 89 89 80 และ 78 ตามลำดับ นั่นคือ องค์ประกอบด้านการมีงานทำมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจมากที่สุด ขณะที่องค์ประกอบด้านการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจน้อยที่สุด

5.1.3 การศึกษาถึงขนาดของผลกระทบในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ($\beta = -0.23, p < 0.00$) หมายความว่า หากมีการใช้นโยบายในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างดีเพื่อมาพัฒนาประเทศไทย จะไม่ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยดีขึ้นและลดลงมากนัก เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย โดยทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน มีใช้จ่ายเงินที่ได้มาอย่างพอเพียงและประหยัด ตามกำลังทรัพย์ของบุคคลนั้น โดยปราศจากการกู้หนี้ยืมสิน ถ้ามีเงินเหลือ จึงแบ่งเก็บออมไว้บางส่วน ช่วยเหลือผู้อื่นบางส่วน และอาจจะใช้จ่ายมาเพื่อปัจจัยอื่นเพิ่มเติมอีกบางส่วนตามความจำเป็นเท่านั้น ส่วนทางด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ($\beta = 0.863, p < 0.000$) หมายความว่า หากมีการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ดี จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยดีขึ้นอย่างมาก เนื่องจากเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือ Creative Economy เป็นแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ของคน วิถีชีวิต วัฒนธรรม และเทคโนโลยี เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ นำไปสู่การสร้างเงิน สร้างงานให้กับประเทศ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 การสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย และทำการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุและผลของแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการใช้แบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) นั้นได้มีงานวิจัยทางการศึกษาและทางด้านบริหารธุรกิจเป็นจำนวนมากใช้แบบจำลองดังกล่าวในการทำวิจัย แต่ยังไม่มีการวิจัยที่ใช้แบบจำลองดังกล่าวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม

ตามงานวิจัยของขวัญกมล ดอนขวา เรื่อง การจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้ศึกษาไว้ในปี 2555 และ 2556 โดยการสร้างแบบจำลองได้ใช้ SEM และงานวิจัยดังกล่าวพบว่าเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมจากแบบจำลอง (Compute Covariance Matrix) เท่ากับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมจากข้อมูลเชิงประจักษ์ (Sample Covariance Matrix)

5.2.2 การศึกษาขนาดของความสำคัญในแต่ละองค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาเศรษฐกิจ

5.2.2.1 น้ำหนักขององค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 3 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.761-0.946 โดยองค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีมีความสำคัญมากที่สุด (0.946) รองลงมาได้แก่ด้านความมีเหตุผล (0.851) และด้านความพอประมาณ (0.761) ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ ขวัญกมล ดอนขวา (2554) ที่ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้สูงอายุบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุนำหลักด้านความมีเหตุผล (28.29) ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือใช้บริการมากกว่าเกณฑ์ด้านความพอประมาณ (28.26) และเกณฑ์ด้านภูมิคุ้มกัน (28.07) อีกทั้งยังแตกต่างจากผลงานวิจัยเรื่องแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ ขวัญกมล ดอนขวา (2556) ได้ทำการศึกษาในประเด็นเกณฑ์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพบว่าองค์ประกอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีมีความสำคัญที่สุด (0.87) รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล (0.84) และด้านความพอประมาณ (0.32)

สำหรับน้ำหนักองค์ประกอบของ 2 เงื่อนไข จากผลการวิจัยเรื่องนี้มีค่าเป็นบวก โดยใช้เงื่อนไขคุณธรรม (0.868) มากกว่าเงื่อนไขความรู้ (0.855) ซึ่งแตกต่างจากผลงานการวิจัยของขวัญกมล ดอนขวา (2554) ที่ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้สูงอายุบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และผลการศึกษาพบว่า ใช้เงื่อนไขความรู้ (29.23) มากกว่าเงื่อนไขคุณธรรม (29.18) อีกทั้งผลการวิจัยยังแตกต่างจากงานวิจัยเรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พบว่า เงื่อนไขด้านความรู้ (0.91) เป็นองค์ประกอบสำคัญในการการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในชุมชนชนบทมากกว่าเงื่อนไขด้านคุณธรรม (0.79) (ขวัญกมล ดอนขวา, 2556)

5.2.2.2 น้ำหนักองค์ประกอบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ 0.83-0.90 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้านการการศึกษามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์มากที่สุด (0.90) รองลงมาเป็นองค์ประกอบด้านการสร้างสรรค์งาน (0.89) และองค์ประกอบด้านการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (0.88) ตามลำดับ ขณะที่องค์ประกอบด้านการใช้องค์ความรู้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์น้อยที่สุด (0.83) ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานของ คักดีสิทธิ์ บุศยพลากร และ โสมสกาเว เพชรานนท์ (2554) ที่ได้ทำการศึกษาถึงสถานะและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย กรณีศึกษากลุ่มการสืบทอดทางวัฒนธรรมและศิลปะ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการสร้างสรรค์งาน สามารถสรุปได้ว่า ผลผลิตของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์กลุ่มการสืบทอดทางวัฒนธรรมและศิลปะ มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 9.15 สาขาทัศนศิลป์เป็นกลุ่มที่มีมูลค่าผลผลิตรวมสูงสุดทุกปี และเป็นสาขาที่มีทุนกายภาพมากที่สุด และยังพบว่าสัดส่วนการใช้แรงงานสร้างสรรค์ต่อแรงงานทั่วไป เท่ากับ 30:70 ตลอดจนมีการใช้แรงงานสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.18 ต่อปี ในขณะที่การใช้แรงงานทั่วไปเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.75 ต่อปี ด้านมูลค่าการส่งออกของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์กลุ่มการสืบทอดทางวัฒนธรรมและศิลปะ เท่ากับ 191,204 – 340,581 บาทต่อปี โดยมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 33.87 ต่อปี

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยประเด็นที่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านการใช้องค์ความรู้ที่มีความสำคัญน้อยกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆนั้น ได้ผลการวิจัยที่แตกต่างจากงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก และสุกัญญา แสงเดือน (2554) ที่ให้ความสำคัญด้านองค์ความรู้ และได้ทำการศึกษาถึงการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยความรู้ภายในตัวบุคคล ความรู้ภายนอกบุคคล ความรู้เชิงสร้างสรรค์ และสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ การกำหนดความรู้ โดยการก่อตั้งชุมชน และก่อให้เกิดความรู้ การสร้างสรรค์ความรู้ โดยการแสวงหา สร้างสรรค์ และเสริมแต่ง การแบ่งปันความรู้ โดยการบอกเล่า แบ่งปัน และบันทึก และการประเมินผลความรู้ โดยการประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ผลสำเร็จ การประดิษฐ์ผลงาน และการจัดการ

5.2.2.3 น้ำหนักองค์ประกอบของการพัฒนาเศรษฐกิจทั้ง 5 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.89-0.95 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบด้านการมีงานทำ องค์ประกอบด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ องค์ประกอบด้านการกระจายรายได้ที่ดี องค์ประกอบด้านมาตรฐานการครองชีพดีขึ้น และองค์ประกอบด้านการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95 0.94 0.94 0.89 และ 0.89 ตามลำดับ นั่นคือ องค์ประกอบด้านการมีงานทำมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจมากที่สุด ขณะที่องค์ประกอบด้านการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการ

พัฒนาเศรษฐกิจน้อยที่สุด ซึ่งผลการวิจัยประเด็นนี้ได้แตกต่างจากผลงานการวิจัยของ ปัทมา เขียรวิศิษฐ์สกุล และมารยาท สมุทรสาคร (2556) ที่ได้ทำการศึกษาและเขียนบทความเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ประเทศไทยที่ให้ความสำคัญทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศต่อไปจำเป็นต้องกำหนดกรอบแนวคิดการสร้างฐานเศรษฐกิจให้มั่นคงและยั่งยืนซึ่งเป็นการเติบโตรูปแบบใหม่ โดยที่ในปี พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2557 ต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ระดับประเทศ ยุทธศาสตร์กระทรวง และยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกัน รวมทั้งการวางยุทธศาสตร์ประเทศระยะยาว ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที โดยที่การดำเนินงานของรัฐบาลต้องมีความต่อเนื่อง และเตรียมความพร้อมรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลงใหม่ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน การลดความเหลื่อมล้ำทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการเติบโตแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ

5.2.3 การศึกษาถึงขนาดของผลกระทบในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ($\beta = -0.23, p < 0.00$) หมายความว่า หากมีการใช้นโยบายในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างดีเพื่อมาพัฒนาประเทศไทย จะไม่ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยดีขึ้นและลดลงมากนัก ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยเรื่อง การจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ขวัญกมล ดอนขวา, 2555) และงานวิจัยแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ขวัญกมล ดอนขวา, 2556) ที่พบว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางบวกต่อการจัดการธุรกิจชุมชน และได้รับอิทธิพลทางบวกจากสถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในชุมชนชนบท

สำหรับด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ($\beta = 0.863, p < 0.000$) หมายความว่า หากมีการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ดี จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยดีขึ้นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552) สรุปว่าการดำเนินงานขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีบูรณาการ และการพัฒนาเชิงลึกในสาขาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และทุนวัฒนธรรม เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นในการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้ง 5 สาขา ได้แก่ (1) มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และความหลากหลายทางชีวภาพ (2) เอกลักษณ์ ศิลปะและวัฒนธรรม (3) งานช่างฝีมือและหัตถกรรม (4) อุตสาหกรรมสื่อ บันเทิง และซอฟต์แวร์ (5) การออกแบบและพัฒนาสินค้าเชิงสร้างสรรค์ ให้สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและนำผลิตภัณฑ์

และบริการสู่ตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ สุมาลี สันติพลาวุฒิ และ จีรศักดิ์ พงษ์พิษณุพิจิตร (2553) ที่ได้วิเคราะห์สถานะและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย กรณีศึกษากลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงานในช่วงปี พ.ศ. 2545-2551 ของประเทศไทย และพบว่าปัจจัยทุนทางกายภาพและแรงงานสร้างสรรค์มีผลในทางบวกต่อมูลค่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน นอกจากนี้ยังพบว่า โดยภาพรวมการใช้ปัจจัยทุกประเภทอยู่ในช่วงผลผลิตหรือผลได้ต่อขนาดลดลง (Decreasing Return to Scale) หมายถึงการเพิ่มปริมาณผลผลิตอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ขึ้นเรื่อยๆ แต่กลับมีต้นทุนต่อหน่วยที่ลดลง โดยมีลักษณะความยืดหยุ่นต่อทุนกายภาพค่อนข้างสูง และมีการตอบสนองต่อแรงงานสร้างสรรค์ในทิศทางบวก ส่งผลต่อภาวะของผลผลิตและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

ในประเด็นผลจากการวิจัยยังสอดคล้องกับบทความวิชาการของ ภัทรจิต จุมพล กอชโซลี (2553) เรื่องถอดบทเรียนเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากต่างประเทศ สรุปในบทความถึงการนำเสนอบทเรียนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์จาก 2 ประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร และประเทศอิตาลี มาเปรียบเทียบกับประเทศไทย เนื่องจาก ทั้งสองประเทศมีมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ และจารีตประเพณีอันยาวนาน ที่คล้ายคลึงกับประเทศไทยหลายประการ โดยดำเนินนโยบายจากทั้งสามประเทศให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ แต่สหราชอาณาจักรได้เริ่มต้นพัฒนา ก่อน จึงมีการปรับปรุงการดำเนินงานเป็นระยะถึงปัจจุบัน การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของสหราชอาณาจักรก้าวหน้าไปมากและมีผลเป็นรูปธรรม ในกรณีของประเทศอิตาลีถึงแม้จะเริ่มดำเนินงานช้ากว่าแต่มีทุนทางวัฒนธรรมอยู่มากมาย ทั้งด้านงานศิลป์ และงานจากความคิดสร้างสรรค์อื่นๆ โดยเป็นผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ในบางเรื่อง อาทิ แฟชั่นและการออกแบบ อุตสาหกรรมอาหาร และการอนุรักษ์สถานที่ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ดังกล่าวมีส่วนแบ่งในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอิตาลีถึงร้อยละ 9.31 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี พ.ศ. 2551 อีกทั้งผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิช ชลเทพ (2554) ซึ่งได้ทำการศึกษาการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตรขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในการดำเนินธุรกิจสร้างสรรค์นั้นมาจากความชอบส่วนตัวของผู้ประกอบการเป็นหลัก ประกอบกับการสั่งสมความรู้ความสามารถที่ถนัด และเห็นว่าการนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้จะสามารถช่วยเพิ่มมูลค่าของสินค้าได้ และทำให้สินค้ามีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ด้านองค์ประกอบของแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจมีความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นองค์ประกอบหลักของแต่ละธุรกิจ และใช้วัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ และเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นองค์ประกอบเสริม เพราะเป็นองค์ประกอบร่วมที่มีคุณลักษณะที่มีคุณค่า หายาก

ทดแทนได้ยาก และลอกเลียนแบบได้ยาก เพื่อสร้างสินค้าสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าเพิ่มได้และยังก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจได้ในระยะยาวภายในประเทศไทย และมีผลที่ดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศของ Yusuf and Nabeshima (2005) ที่ได้ทำการศึกษาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเลือกประเทศที่ทำการศึกษาได้แก่ประเทศจีน ฮองกง อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไต้หวัน และประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กระบวนการของการเจริญเติบโตและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะเศรษฐกิจที่มีรายได้ขนาดกลางและรายได้สูง การเจริญเติบโตที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากนวัตกรรม แทนการใช้ปัจจัยทางการผลิตในจำนวนมาก รวมถึงสอดคล้องกับ Carr (2009) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องอุตสาหกรรมแรงงานในเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศสกอตแลนด์ พบว่า อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ถือได้ว่าเป็นภาคเศรษฐกิจหลักที่มีความสำคัญในการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสกอตแลนด์ โดยมีมูลค่าการซื้อขายประมาณ 5,100 ล้านยูโร ในปี ค.ศ. 2007 และมีการจ้างงาน 60,700 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3 ของจำนวนการจ้างงานทั้งหมดในประเทศ มีการเพิ่มขึ้นของกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์จากการจดทะเบียนของบริษัทเพิ่มขึ้นร้อยละ 27 ในช่วงปี ค.ศ. 2008

สำหรับงานวิจัยที่สนับสนุนในประเด็นที่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ส่งผลทางบวกอย่างสูงคือ การศึกษาของ Bell and Jayne (2010) เรื่อง The creative countryside: Policy and practice in the UK rural cultural economy โดยอุตสาหกรรมที่มีต้นกำเนิดในความคิดสร้างสรรค์และความสามารถ ทักษะที่มีศักยภาพในการสร้างงานผ่านการผลิตและใช้ประโยชน์ของทรัพย์สินทางปัญญา ที่ประกอบด้วยศิลปะ สถาปัตยกรรม ศิลปะและตลาดโบราณ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ งานฝีมือ ออกแบบ เสื้อผ้าแฟชั่น ภาพยนตร์และวิดีโอ ซอฟต์แวร์ ดนตรี ศิลปะการแสดง โทรทัศน์และวิทยุ เป็นต้น โดยได้เน้นถึงความสร้างสรรค์ในชนบทที่มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งมีการศึกษาในนโยบายอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของชนบท โดยใช้ผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ของรูปแบบทางวัฒนธรรมในชนบทเพื่อสร้างสรรค์ตลาดใหม่ทั้งดั้งเดิมและร่วมสมัย การสร้างชนบทแนวใหม่ที่สวยงามในความดั้งเดิมและนวัตกรรมของวัสดุและเทคนิคในการใช้การท่องเที่ยวฟาร์มในชนบท รวมทั้งการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของชนบทภาคการท่องเที่ยว อาหารและเครื่องดื่ม และการส่งเสริมการผลิตทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นรากฐานการสร้างความคิดสร้างสรรค์ของชนบท ทั้งนี้ ภาคอุตสาหกรรมจะถูกนำไปเป็นห่วงโซ่ในการผลิตซึ่งมีจำนวนอุตสาหกรรมมากที่สุดจำนวน 286 บริษัท ภาคธุรกิจที่มีผลกำไรมากที่สุดคือ การโฆษณา โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การออกแบบ สถาปัตยกรรมและการพิมพ์

5.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย มีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ผลการวิจัยองค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ด้านการสร้างสรรคงาน และด้านการใช้องค์ความรู้ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านมีต้นกำเนิดจากการที่ภาคประชาชน และภาคธุรกิจมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการสร้างงานอย่างสร้างสรรค์ โดยการสร้างสรรคงานผ่านการผลิตและการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิหลังประวัติศาสตร์ และจารีตประเพณีอันยาวนานของประเทศไทย เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม เริ่มตั้งแต่การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทยในการเปิดประชาคมอาเซียนปี ค.ศ. 2015 หรือตรงกับปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคประชาชนและภาคธุรกิจนำทรัพย์สินทางปัญญามาพัฒนาสร้างสรรคงาน และสะสมองค์ความรู้ในการโฆษณา สถาปัตยกรรม ศิลปะ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ งานฝีมือ งานออกแบบ เสื้อผ้าแฟชั่น ภาพยนตร์ ดนตรี การแสดง โทรทัศน์และวิทยุ เป็นต้น รวมทั้งการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของภาคการท่องเที่ยว อาหาร และเครื่องดื่ม การส่งเสริมการผลิตทางวัฒนธรรม นำไปสู่ห่วงโซ่อุปทานในการผลิตที่สร้างผลกำไรมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในทิศทางตรงกันข้าม นั่นหมายถึงประเทศไทยโดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนในประเทศไทย รวมถึงการประกอบธุรกิจของภาคเอกชนได้รับความรู้ และทำความเข้าใจกับหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเข้มข้น เพื่อป้องกันปัญหาเศรษฐกิจจากทั้งภายในและจากต่างประเทศ เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจดังกล่าวอาจเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในกระแสเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องของการเงินและการลงทุน เพราะเมื่อเกิดปัญหาจากเศรษฐกิจกระแสโลกาภิวัตน์ จะทำให้ประชาชนและผู้ประกอบการภาคเอกชน สามารถดำรงชีวิตและทำธุรกิจต่อไปได้ด้วยความไม่ประมาท เพราะมีฐานรากที่มั่นคงที่ยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุด อีกทั้งประชาชนและผู้ประกอบการภาคเอกชนควรดำรงชีวิตและทำธุรกิจด้วยความมีเหตุผล มีความพอประมาณ ควบคู่กับการใช้ความรู้และคุณธรรม

3. การที่ประเทศไทยมีมาตรฐานการครองชีพที่ดี ประชาชนภายในประเทศมีงานทำ ด้วยอัตราการจ้างงานที่สูง มีการกระจายรายได้ที่ดี เป็นการพัฒนาประเทศที่ควรให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การควบคุมการเกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากตั้งแต่ประเทศไทยได้พัฒนาเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) จนถึงปัจจุบันอยู่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ประเทศไทยได้นำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยกระบวนการพัฒนาประเทศที่ผ่านมานั้น ภาคประชาชนและภาคธุรกิจได้ทำให้เกิดปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมและเกิดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมตามมา ลักษณะดังกล่าวเป็นการพัฒนาประเทศอย่างไม่ยั่งยืน ซึ่งผลการวิจัยแบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ได้ค้นพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญที่สุด คือ การทำให้ประชาชนภายในประเทศมีมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น จากการมีงานทำอย่างเต็มที่ ไม่มีปัญหาการว่างงาน ส่งผลให้ประชาชนมีรายได้ มีการกระจายรายได้ที่ดี มีอำนาจซื้อสินค้าและบริการ ส่งผลที่ดีต่อภาคธุรกิจในการผลิตสินค้าและการให้บริการ เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจต่อประเทศไทย โดยเป็นรูปแบบการพัฒนาที่ต้องไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา ปัจจุบันภาคธุรกิจให้ความสำคัญต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังใช้นโยบายการผลิตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมมาเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขาย เนื่องจากปัจจุบันภาคประชาชนให้ความสำคัญต่อด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านการควบคุมการเกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP)

5.3.2 ข้อเสนอแนะจากนักวิจัย

1. การพัฒนาประเทศไทยเกิดจากปัจจัยที่นอกเหนือจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์แล้ว ยังมีปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ เช่น ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนากลุ่ม / องค์กรชุมชน การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจ และการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ เป็นต้น หรือปัจจัยทางด้านพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ของประชากรภายในประเทศ ได้แก่ พฤติกรรมด้านแสวงหาโอกาส พฤติกรรมด้านความคิดริเริ่ม พฤติกรรมด้านการเป็นผู้นำความคิด และพฤติกรรมด้านการประยุกต์ใช้ เป็นต้น หรือปัจจัยทางด้านสภาวะเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ ขนาดการถือครองที่ดิน การเป็นเจ้าของทรัพย์สิน รายได้ ค่าใช้จ่าย การออม และการศึกษา เป็นต้น หรือปัจจัยทางด้านอื่นๆ มาพัฒนาเป็นแบบจำลองที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพราะเนื่องจากปัจจัยต่างๆดังกล่าว อาจส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

2. การศึกษาเปรียบเทียบแบบจำลองการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างภูมิภาคในประเทศไทย อาจนำมาสู่ประเด็นการเข้าสู่การต่อยอดงานวิจัยที่น่าสนใจ เพื่อนำผลการวิจัยไปวางแผนการพัฒนาแต่ละภูมิภาคให้สอดคล้องกับศักยภาพของประชากร และฐานทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กระทรวงมหาดไทย. (2549). 12 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นต้นแบบการขยายผลเศรษฐกิจพอเพียงทั่วประเทศ. คัดมาเมื่อ 13 กันยายน 2550 จาก <http://mahadthai.com/html/economic/12%20mooban.htm>
- กระทรวงมหาดไทย, กรมพัฒนาชุมชน, สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน. (2550ก). การขับเคลื่อน “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง. (อัคราเนนา)
- กระทรวงมหาดไทย, กรมการพัฒนาชุมชน, สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน. (2550ข). คำอธิบายตัวชี้วัด 6 x 2 หมู่บ้านที่ยึดถือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐาน. คัดมาเมื่อ 14 กรกฎาคม 2550 จาก http://cddweb.cdd.go.th/economic/project/framework/kpi6_2.html
- กระทรวงมหาดไทย, กรมการพัฒนาชุมชน, สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2549). คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน เพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง. กรมการพัฒนาชุมชน. (2543). รูปแบบการดำเนินงานเชิงธุรกิจของกลุ่มอาชีพพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: เพาเวอร์ พรินท์.
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2549). คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน. สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน.
- เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก และสุกัญญา แสงเดือน. (2554). การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี: รายงานวิจัย.
- กังสดาล อยู่เย็น. (2544). พลวัตชุมชนบ้านเป็ดในภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กัญญาณอน อินทว้าง. (2553). แนวทางธุรกิจชุมชนโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ระบบฐานรากที่ยั่งยืน. [ออนไลน์] ได้จาก: <http://kanyamon555.iagetweb.com>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.

- เกริกไกร แก้วล้วน และกิติรัตน์ สีหพันธ์. (2550). **เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ: กรณีศึกษาการพัฒนาองค์ความรู้โดยเกษตรกร จังหวัดอำนาจเจริญ**. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). **การคิดเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: ซีคเซส มีเดีย.
- ชนิษฐา กาญจนรังษินนท์ และคณะ. (2554). **โครงการวิจัยประโยชน์สุขจากเศรษฐกิจพอเพียง**. รายงานการวิจัย. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- ขวัญกมล ดอนขวา. (2554). “พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้สูงอายุบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง”. **วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน**. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 19 (2): 77-110.
- ขวัญกมล ดอนขวา และณัชชา ลิมปศิริสุวรรณ. (2554). “กลยุทธ์การตลาดของภาครัฐกิจไทยต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. 2(2) : 145-164.
- ขวัญกมล ดอนขวา. (2556). “แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. **วารสารวิชาการและวิจัยมทร.พระนคร**. 7(2): 139-153.
- จุลศักดิ์ ชาญณรงค์. (2546). **ธุรกิจชุมชน: ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่**. สุทธิปริทัศน์: กรุงเทพฯ.
- เฉลิมศรี จอกทอง และคณะ. (2550). **โครงการการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครอบครัวและชุมชน: กรณีศึกษาบ้านชำเลียด ตำบลกงรุด อำเภอยางชุมน้อย และบ้านลำโพง ตำบลพุดซา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา**. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ชูวิทย์ มิตรชอบ. (2553). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์ แนวคิดใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในทศวรรษหน้า**. วารสารเศรษฐศาสตร์สุโขทัยธรรมมาธิราช. 5(1): หน้า 81 – 114.
- ณัฐ ชลเทพ. (2554). **การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของผู้ประกอบ-การอุตสาหกรรมเกษตรขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2539). **การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งธุรกิจชุมชน โครงการทดลองบริษัทธุรกิจชุมชนหัวไทร ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย: กรุงเทพฯ.

- ดาราวรรณ พรหมกัลป์. (2551). การศึกษาผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
กรณีศึกษา: หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตัวอย่าง อำเภอปัว จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- เดชา กลิ่นจันทร์. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้กับระดับการนำไปปฏิบัติ
ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ทับทิม สวรรค์วงศ์. (2553). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับธุรกิจ ชุมชน (บ้านอนุรักษ์กระดาศ
สา). [ออนไลน์] ได้จาก: <http://www.learners.in.th/blogs/posts/339544>
- ทรงชัย ตียนานนท์. (2542). การศึกษาทัศนคติของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตาม
แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและ
นโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทองทิพภา วิริยะพันธ์. (2550). เศรษฐกิจพอเพียง: ความพอเพียงมวลรวมในประเทศ. พิมพ์ครั้งที่
3. ดวงกลมสมัยจำกัด: กรุงเทพมหานคร.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2553). เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญ. [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.bot.or.th>
- ธานินทร์ ฝะเอม และคณะ. (2556). “กระบวนการแปลงแผนพัฒนาฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติ”.
วารสารเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
50(1) : 8-13.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ: บริษัท วี อินเทอร์เน็ต พรินท์ จำกัด.
- นภดล หงส์ศรีพันธ์. (2552). การปรับตัวของเกษตรกรสู่การเกษตรกรรมทางเลือกตามแนวคิด
เศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา หมู่บ้านป่าไผ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นราศรี ไวนิชกุล และ ชูศักดิ์ อุดมศรี. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปติณัช ไสลงบาท. (2550). การจัดการฐานทรัพยากรและโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคมที่เอื้อต่อการ
พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาบ้านนาฝาย ตำบลหัวเรืออำเภอวาปีปทุม
จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

- ปิยะนิตย์ โอนพรัตน์วิบูล. (2553). “เศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจพอเพียง: ชัดแย้งหรือสอดคล้อง?”. **วารสารเศรษฐกิจและสังคม**. 47(4) หน้า 4-5.[ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.nesdb.go.th>
- ปฤถต์ นัจนฤตย์. (2543). **การพัฒนาหลักสูตรการออกแบบตกแต่งอาหารเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์สำหรับบุคลากรธุรกิจอาหาร**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปัทมา เขียววิศิษฐ์สกุล และมารยาท สมุทรสาคร. (2556). “ยุทธศาสตร์ประเทศ”. **วารสารเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. 50(1) : 14-18.
- ประเวศ วะสี.(2542). **เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจและสังคม**.กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิหมอชาวบ้าน.
- ประเวศ วะสี. (2550). **เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม: แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 6. หมอชาวบ้าน: กรุงเทพมหานคร.
- ประสาร บุญเสริม. (2549). **สาระสำคัญบางประการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง**. วารสารรามคำแหง. ปีที่ 23, ฉบับที่ 2 (เม.ย. – มิ.ย.), หน้า 56 – 67.
- ปรียานุช พิบูลสราวุธ. (2549). **หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง**. คัดมาเมื่อ 22 กรกฎาคม 2549 จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org/show.php?id=341>
- พิชัย มีชัย. (2552). **การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. รายงานการศึกษาอิสระ. คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการ. **โครงการจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. คัดมาเมื่อ 7 เมษายน 2550 จาก <http://www.sedb.org/conclude3.html>
- เพ็ญแข แสงแก้ว.(2541). **การวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พวงแก้ว พรพิพัฒน์. (2553). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์ : พลังขับเคลื่อนใหม่ของเศรษฐกิจไทย**.”วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 47(4) หน้า6-12.[ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.nesdb.go.th>
- เพ็ญจันทร์ สังข์แก้ว. (2551). **การพัฒนารูปแบบการจัดการองค์กรธุรกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงประเภทธุรกิจเกษตร ของเกษตรกรปลูกมะขามหวานเพื่อการค้า จังหวัดเพชรบูรณ์**. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- เพ็ญมณี พลขำนิ. (2554). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่ตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ภัทรจิต จุ่มพล กอซโซลี. (2553). “ถอดบทเรียนเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากต่าง-ประเทศ”. **วารสารเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. 47(4) : 32-41.
- ภัทรจิต จุ่มพล กอซโซลี. (2553). “แผนพัฒนาของต่างประเทศ”. **วารสารเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. 47(2) : 44-47.
- มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน. (2549).
เอแบคโพลล์: พฤติกรรมการจับจ่ายใช้สอยของประชาชนในบรรยากาศสภาวะเศรษฐกิจและการเมืองปัจจุบัน. คัดมาเมื่อ 12 มีนาคม 2550 จาก <http://www.ryt9.com/news/2006-09-06/iqf0ba1cd9d318e80ab3a941d5c5c6fcc3/>
- มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน. (2551).
เอแบคโพลล์: รายงานดัชนีความสุขมวลรวมของคนไทยประจำเดือนมกราคม 2551. คัดมาเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2551 จาก <http://www.ryt9.com/news/2008-02-04/iqee0893d51f89c4939f8321ef0e145bf4/>
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2548). **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.chaipat.or.th / chaipat/content/porpeing/porpeing.html>
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2555). **เศรษฐกิจพอเพียง**. [ออนไลน์] ได้จาก: <http://www.chaipat.or.th/chaipat/index.php>
- วรวิทย์ อวิรุทธ์วรกุล และอมรรารรณ ทิวถนอม (2552). “การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ”. **วารสารเศรษฐกิจและสังคม**. สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 46(2): 45-54.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2547, มกราคม-เมษายน). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสามารถในการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนชนบท**. **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย**, 17, 67-105.
- วิกิพีเดีย. (2552). **เศรษฐกิจพอเพียง**. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://th.wikipedia.org/wiki/>
- วิลาสินี ศรีสุวรรณ และคณะ. (2555). **การบริการวิชาการแก่สังคมด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรมเพื่อสร้างชุมชนต้นแบบ ด้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านร่องปลายนา จังหวัดเชียงราย**. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.ind.cru.in.th/loginweb/showarticle.asp?id=49>
- วันชัย พลະไกร. (2550). **ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านตำแย ตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ**. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- ศศิพร ปาณิกบุตร. (2544). **ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริวรรณ วรรณศรี. (2551). **กระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในบ้านตาตเสริม ตำบลบ้านม่วง อำเภอสังขาม จังหวัดหนองคาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ศักดิ์สิทธิ์ บุศยพลากร และ โสมสกา เพชรานนท์. (2554). **สถานะและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย: กรณีศึกษากลุ่มการสืบทอดทางวัฒนธรรมและศิลปะ**. บทความงานวิจัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สกล พรหมสิน. (2546). **ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมพร เทพสิทธิ์. (2546). **การเดินตามรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการทุจริต**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศรีเมืองการพิมพ์.
- สาระดีดี.คอม. (2510). **พฤติกรรมผู้บริโภค Gen B, Gen X, Gen Y และ Gen M**.
[ออนไลน์]. ได้จาก: http://saradd.com/index.php?option=com_content&view=article&id=227:consumer-%20behavior-gen-
- เสน่ห์ จามริก. (2541). **เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสน่ห์ จามริก. (2546). **เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน**. วรรณกรรมปริทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มพัฒนารอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.
- สุนันท์ เหลืองอิงคะสุต. (2551). **ความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุมาลี สันติพลวุฒิ และจิรศักดิ์ พงษ์พิชญพิจิตร. (2553). **การศึกษาสถานะและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย: กรณีศึกษากลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). **การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC).**
พระนครศรีอยุธยา: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.[ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.mcu.ac.th/>
- สุทิน ลีปะชาติ นริสา พิชัยวรุฒมะ และอาทิสุดา ณ นคร. (2550). **ความพอเพียงในธุรกิจเอกชน.**
วารสารเศรษฐกิจและสังคม. สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 44(4):
4-11.
- สุภาพ สุทธิรักษ์. (2549). **การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคเกษตร กรณีแปรรูปอาหาร.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- สุภาพ สุทธิรักษ์. (2551). **การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความเข้มแข็ง กรณีดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- สุเมธ ตันติเวชกุล.(2544). **เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินใต้เบื้องพระยุคลบาท.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2548). **หลักธรรม หลักทำ ตามรอบพระยุคลบาท.** กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุวัฒน์ ดวงแสนพุด. (2550). **ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติตามแนวทางกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนของผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดอุดรธานี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10.** คัดมาเมื่อ 15 กรกฎาคม 2550 จาก
<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.** [ออนไลน์] ได้จาก: www.industry.go.th
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550) “เศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจพอเพียง : ชัดแย้งหรือสอดคล้อง?”. **วารสารเศรษฐกิจและสังคม.** 47(4) หน้า4-5.[ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.nesdb.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์. รายงานการศึกษาเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 2: กรุงเทพฯ. บริษัท บี.ซี. เพรส (บุญชิน) จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2554).**แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่11 (พ.ศ.2555-2559).** [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.nesdb.go.th>

- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2555). รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านทั่วประเทศ และรายจังหวัด ณ เดือนธันวาคม 2554. [ออนไลน์] ได้จาก:
http://stat.bora.dopa.go.th/xstat/pop54_1.html
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2555). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. [ออนไลน์] ได้จาก: http://oae.go.th/ewt_news.php?nid=6582
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต1. (2554). การศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์: จังหวัดเชียงใหม่.
- สำนักราชเลขาธิการ. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. [ออนไลน์]. ได้จาก:<http://www.serffi-ciendyeconomy.org>
- อำนวยการ คำต๋อ. (2550). การพัฒนาชนบทเชิงบูรณาการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารศูนย์บริการวิชาการ. ปีที่ 15, ฉบับที่ 1-2 (ม.ค. – มิ.ย.), หน้า 38 – 41.
- อภิชัย พันธเสน. (2542). เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงกับการวิเคราะห์ตามความหมายของนักเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิชัยพัฒนา.
- อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2545). การจัดการธุรกิจชุมชน. สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ: กรุงเทพมหานคร.
- อภิชัย พันธเสน และปัทมาวดี โพนกุล ชูชุกิ. (2546). การประเมินปัญหาและความต้องการของธุรกิจชุมชน. รายงานการศึกษา สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- อภิชัย พันธเสน. (2549). สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อภิชัย พันธเสน. (2550). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ในเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการรวมพลังขับเคลื่อน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการความรู้สู่การเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม. 30 มิถุนายน 2550 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)
- อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ. (2553). "Thailand's Creative Economy". กิจกรรมปรับกระบวนทัศน์ของประเทศสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์. กระทรวงการต่างประเทศร่วมกับศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ ณ ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. วันที่ 26 มีนาคม 2553.
- อรสุดา เจริญรัตน์. (2546). เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี.
- Bell, D. and M. Jayne. (2010). The creative countryside: Policy and practice in the UK rural cultural economy. *Journal of Rural Studies*: 1-10.

- Blatchford E. (1994). "Working Together for Community Economic Development in Rural Alaska". **Economic Development Review**. 12(1): 41-45.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). **Alternative ways of assessing model fit**. In: K.A. Bollen & J. S. Long (Eds.), **Testing structural equation models**. Beverly Hills, CA: Sage. pp.136-162.
- Carr, J. (2009). Creative industries, Creative Workers and the Creative economy: A review of Selected Recent Literature. **Scottish Government Social Research**. 843-852.
- Department of Culture, Media and Sport. (2001). **Creative Industries Mapping Document 2001**. UK: London.
- George, M.J., and Zhou, J. (2001). "When openness to experience and consciousness are related to Creative behavior : An interactional approach". **Journal of Applied Psychology**. 8(6): pp. 513-524. Available from: <http://business.rice.edu/>
- Guildford, J.P. (1967). **The nature of human intelligence**. New York: McGraw-Hill.
- Hawkins, J. (2001). **The Creative Economy: How People make Money From Ideas**. Penguin Global.
- Marsh, H. W., & Hocevar, D. (1985). **Application of confirmatory factor analysis to the study of self-concept: First- and higher order factor models and their invariance across groups**. *Psychological Bulletin*, 97, pp.362-582.
- Markusen A. (2004). "Targeting Occupations in Regional and Community Economic Development". **Journal of the American Planning Association**. 70(3): 253-268.
- Robert F. Kleysen, and Christopher T. Street. (2001) "Toward a multi-dimensional measure of individual innovative behavior". **Journal of Intellectual Capital**. 2(3): 284-296. Available from: <http://www.emeraldinsight.com>
- Rogers, E.M. (1995). **Diffusion of Innovation**. 4th ed. New York: The free Press.
- Yusuf, S. and K. Nabeshima. (2005). Creative industries in East Asia. **Cities**. 22(2): 109-122.
- UNCTAD. (2008). **Creative Economy Report 2008** . Available from: <http://www.chulapedia.chula.ac.th/index.php/>

ภาคผนวก
แบบสอบถามในการวิจัย

แบบสอบถามในการวิจัย

เรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ
ของประเทศไทย

(A Model of Factors in the Sufficiency Economy Philosophy and Creative Economics
Affecting the Economic Development of Thailand)

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ ความพอประมาณ
ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยอยู่ภายใต้ 2 ตัวแปรเงื่อนไข ได้แก่ ความรู้ และคุณธรรม

องค์ประกอบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ การใช้องค์ความรู้ การศึกษา การ
สร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา

องค์ประกอบการพัฒนาเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ มาตรฐานการครองชีพดีขึ้น การ
กระจายรายได้ที่ดี การมีงานทำ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อ
สิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจ

ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลใน
เชิงวิชาการเท่านั้น โดยไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่าน และข้อมูลในการตอบแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับ
ทั้งหมด

คำแนะนำ แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยชุดคำถาม 5 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง () หน้าข้อความที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

- () ชาย () หญิง

2. อายุ

- () 29 – 36 ปี () 37 – 44 ปี
() 45 – 52 ปี () 53 – 62 ปี

3. ระดับการศึกษา

- () ปริญญาตรี () ปริญญาโท
() ปริญญาเอก

4. อาชีพ

- () รัฐบาล () พนักงานรัฐวิสาหกิจ
() พนักงานบริษัทเอกชน () เจ้าของกิจการ/ ประกอบธุรกิจส่วนตัว
() อื่นๆ (ระบุ).....

5. รายได้ปัจจุบันเฉลี่ยต่อเดือน

- () ต่ำกว่า 20,000 บาท () 20,000 – 24,999 บาท () 25,000 – 29,999 บาท
() 30,000 – 34,999 บาท () 35,000 – 39,999 บาท () 40,000 – 44,999 บาท
() 45,000 – 49,999 บาท () 50,000 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	ปัจจัย	ระดับความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ความพอประมาณ						
1	การซื้อสินค้าเฉพาะที่จำเป็น					
2	การใช้บริการธุรกิจทั่วไปเฉพาะที่จำเป็น					
3	การไม่ใช้จ่ายเกินความจำเป็น					
4	การไม่หลงไหลไปตามกระแสวัตถุนิยม					
5	ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่					
6	ความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่					
ความมีเหตุผล						
7	การพิจารณาความคุ้มค่าของเงินที่ใช้ในการซื้อสินค้าหรือบริการทุกครั้ง					
8	การพิจารณาค้นหาสาเหตุหรือต้นตอของปัญหาอยู่เสมอ					
9	การพิจารณาถึงผลของการกระทำของตนเองที่อาจก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นในสังคมอยู่เสมอ					
10	หลักการตัดสินใจในการดำรงชีวิตอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ					
11	การใช้สติปัญญากำกับควบคุมตนเองให้มีความตื่นตัวและรู้ตัวตลอดเวลาที่กำลังคิดและทำอะไร					

ที่	ปัจจัย	ระดับความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี						
12	การใช้ข้อมูลจากปัญหาในอดีตมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต					
13	การรู้จักแบ่งปันรายได้ของตนเองเพื่อทำประโยชน์แก่ชุมชน และสังคม					
14	การวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสเศรษฐกิจและสังคม					
15	การกระทำการงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจ และเพียรพยายามอย่างเข้มแข็ง					
16	การป้องกัน หรือรู้จักการบริหารความเสี่ยง					
17	การวางแผนการจัดการกับความไม่แน่นอน					
ความรู้						
18	การแสวงหาข้อมูลรายละเอียดก่อนทำการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการ					
19	การใช้ความรู้รอบด้านเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต					
20	การให้ความสำคัญถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเพื่อระมัดระวังในการดำรงชีวิตตามแผนที่วางไว้					
21	การตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการด้วยความรอบคอบเสมอ					
คุณธรรม						
22	การซื้อสินค้าและใช้บริการโดยคำนึงถึงความซื่อสัตย์ของผู้ขายหรือผู้ให้บริการอยู่เสมอ					
23	การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมความดีให้กับชุมชน และสังคม					
24	การรู้จักเสียสละหรือลดความเห็นแก่ตัวด้วยการแบ่งปันตามกำลังทรัพย์และกำลังปัญญา					
25	การดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม					

ส่วนที่ 3 เศรษฐกิจสร้างสรรค์

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	ปัจจัย	ระดับความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การใช้องค์ความรู้						
26	การจัดเก็บ รวบรวม และพัฒนาระบบข้อมูลระดับท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนและเสริมข้อมูลระดับประเทศ					
27	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักธุรกิจ นักลงทุน และแรงงานอย่างสร้างสรรค์					
28	ภาครัฐให้ความสำคัญและส่งเสริมการนำนโยบายในการนำทุนทางวัฒนธรรมมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจ					
29	การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมดงามที่แฝงฝังอยู่ในการใช้ชีวิตของคนให้กลายเป็นสินค้าและบริการ ทำให้มีความรู้สึกร่วมและเต็มใจในความดงาม					
30	มีการส่งเสริมความรู้ของสังคม เทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่อย่างต่อเนื่องและนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการ					
การศึกษา						
31	การวางรากฐานการศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน					
32	การส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา					
33	การส่งเสริมให้องค์กรต่างๆ มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตร					
34	การเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะในการคิด (Thinking skills) และการมีความคิดริเริ่ม (Originality) โดยมีการฝึกปฏิบัติกันในระดับโรงเรียน และมหาวิทยาลัยอย่างจริงจัง					

ที่	ปัจจัย	ระดับความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การศึกษา (ต่อ)						
35	การปรับกระบวนการผลิตให้สามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพสูงขึ้นโดยอาศัยความรู้จากการศึกษาและการสร้างภูมิปัญญา โดยการฝึกฝนตั้งแต่วัยเด็ก					
การสร้างสรรคงาน						
36	การสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการโดยเชื่อมโยงเข้ากับรากฐานทางวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี					
37	การให้ความสำคัญกับกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์บนพื้นฐานของงานศิลปะ					
38	การให้ความสำคัญกับสินค้าและบริการประเภทการออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน					
39	การให้ความสำคัญกับกลุ่มสื่อรูปแบบใหม่ (New Media) เช่น ซอฟต์แวร์ และเนื้อหาดิจิทัล เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน					
40	การให้ความสำคัญกับกลุ่มบริการทางความคิดสร้างสรรค์ (Creative services) เช่น การบริการทางโฆษณา นันทนาการ งานวิจัยและพัฒนา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการในการเพิ่มมูลค่า					
การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา						
41	การมีบทลงโทษทางกฎหมายอย่างเข้มงวดในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์					
42	การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานของรัฐเรื่องกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้น					

ที่	ปัจจัย	ระดับความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (ต่อ)						
43	การใช้ความคิด สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้นในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรม					
44	การส่งเสริมให้มีการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมพัฒนาสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมของกลุ่มผู้ผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน					
45	การมีระบบและขั้นตอนในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและคล่องตัว					

ส่วนที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจ

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	ปัจจัย	ระดับความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
มาตรฐานการครองชีพดีขึ้น						
46	ประชากรมีสินค้าและบริการเพื่ออุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ					
47	การพัฒนาสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นปัจจัยส่งเสริมประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการ					
48	ประชากรมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับรายได้ประชาชาติที่เพิ่มขึ้น					
49	ประชากรมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี					

ร.ที่	ปัจจัย	ระดับความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การกระจายรายได้ที่ดี						
50	การลดช่องว่างหรือความไม่เท่าเทียมกันในด้านรายได้ของกลุ่มประชากรในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท					
51	การมีสินค้าอุปโภคบริโภคของประชากรทุกกลุ่มอาชีพอย่างทั่วถึง					
52	ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจมีความเท่าเทียมกันทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท					
53	ประชากรในชนบทได้รับประโยชน์จากการพัฒนา โดยมีอาชีพที่สร้างรายได้เพียงพอ ไม่มีหนี้สิน					
การมีงานทำ						
54	ประชากรในวัยแรงงานมีงานทำอย่างทั่วถึง					
55	ระดับของการลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อการผลิตสินค้าและบริการภายในประเทศ จะต้องทำให้เกิดการจ้างงาน					
56	ระดับของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อส่งไปขายต่างประเทศมีผลต่อการจ้างงานในประเทศ					
57	รัฐบาลและเอกชนร่วมมือกันบริหารจัดการในการพัฒนาคนที่มีอยู่เดิมให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น					
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ						
58	การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดอยู่เสมอ					
59	การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่มี การทำลายทรัพยากร เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ					
60	รัฐบาลมีการรณรงค์และขอความร่วมมือจากประชาชนในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า					

ที่	ปัจจัย	ระดับความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ต่อ)						
61	หน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีโครงการสงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม					
62	พัฒนาอุตสาหกรรมด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า					
63	ประชาชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆที่สอดคล้องกับสถานภาพภูมิสังคมของแต่ละชุมชนด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
การควบคุมการเกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม						
64	การลดปริมาณการใช้วัตถุดิบหรือสินค้าที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม (Reduce)					
65	การนำสินค้ากลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)					
66	การนำสินค้าที่ผ่านการใช้แล้วมาหลอมใหม่ (Recycle)					
67	การซ่อมบำรุงดูแลรักษาเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ผ่านการใช้งานแล้วอยู่เสมอ (Repair)					
68	หน่วยงานภาครัฐมีการวางแนวนโยบายควบคุมมลพิษที่เกิดในรูปแบบต่างๆจากการผลิตสินค้าหรือใช้บริการไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ					
69	หน่วยงานภาคเอกชนมีการวางแนวนโยบายการผลิตสินค้าหรือให้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียน

รศ.ดร. ขวัญกมล ดอนขวา ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปัจจุบัน อายุ 55 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอกทางด้านเศรษฐศาสตร์ เมื่อสำเร็จการศึกษาได้เข้าทำงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ผังเมือง กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ได้ประมาณ 6 ปี หลังจากนั้นได้โอนมารับราชการ ณ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในตำแหน่งเศรษฐกรได้ประมาณ 6 ปี จึงลาออกจากการรับราชการ มาดำรงตำแหน่งปัจจุบันดังกล่าวแล้วข้างต้น โดยรับผิดชอบการสอนในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท มากกว่า 10 รายวิชา

จากประวัติการทำงานดังกล่าวทำให้มีประสบการณ์ในการทำงาน และทำวิจัยเป็นจำนวนมาก สามารถสรุปได้ดังนี้

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข.การผลิตและการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย. รายงานวิจัย. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2540.

สุเวทย์ นิงสานนท์ และขวัญกมล ดอนขวา.การประเมินศักยภาพการผลิตพืชสมุนไพรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้เป็นอาหารเพื่อสุขภาพและสารให้คุณสมบัติเฉพาะในอาหาร. รายงานวิจัย.นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2543.

ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข. ศักยภาพและแนวโน้มการค้าชายแดนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2544.

ชนิศา มณีรัตน์รุ่งโรจน์ และขวัญกมล ดอนขวา. ศักยภาพการพัฒนาทางการตลาดของพืชสมุนไพรที่ใช้เป็นอาหารของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานวิจัย. นครราชสีมา:มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2548.

ขวัญกมล ดอนขวา. การศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการจัดการการค้าปลีกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานวิจัย.นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2548.

- สุเวทย์ นิงสานนท์ ศิววัฒน์ ไทยอุดม ปิยะวรรณ กาสลัก และขวัญกมล ดอนขวา. **สถานการณ์ความปลอดภัยจากการปนเปื้อนสารเคมีและจุลินทรีย์ในผัก ผลไม้ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาตลาดสด-รถเร่.** รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2550.
- ขวัญกมล ดอนขวา. **การวิเคราะห์อุปสงค์และอุปทานเมล็ดกาแฟของประเทศไทย.** รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2550.
- ขวัญกมล ดอนขวา คณิต ไช่มุกด์ และนพคุณ กสานติกุล. **การประเมินผลหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต.** รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2550.
- ขวัญกมล ดอนขวา. **การเพิ่มศักยภาพชุมชนชนบทสำหรับรองรับธุรกิจท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2552.
- ขวัญกมล ดอนขวา. **พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้สูงอายุบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง.** รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2553.
- ขวัญกมล ดอนขวา และนิรมล กลัดสมบูรณ์. **การรับรู้ข่าวสารประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย.** รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2555.
- ขวัญกมล ดอนขวา. **การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2555.
- ขวัญกมล ดอนขวา. **แบบจำลองการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2555.
- ชนิตา มณีรัตน์รุ่งโรจน์ และขวัญกมล ดอนขวา. **การจัดการโซ่อุปทานของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าไหม.** รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2556.
- ประภาวี วงษ์บุตรศรี และขวัญกมล ดอนขวา. **การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2556.

ขวัญกมล ดอนขวา และจิตตานันท์ ติกุล. **การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. รายงานวิจัย. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2556.

รายงานวิจัยต่างประเทศ

K.Donkwa, S.Chanmei, and L.Xiaohong. **An Analysis of SMEs' problems and basic demands between Thailand and China (Case Study: Nakhon Ratchasima and Guiyang**. Research report. Nakhon Ratchasima: Suranaree University of Technology, 2005.

บทความวิจัย และการนำเสนอผลงาน (พ.ศ.2543 - ปัจจุบัน)

ภาษาไทย

ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข. (2543). “การศึกษาเพื่อพัฒนาหัตถกรรมในครัวเรือนชนบทสู่ระบบการค้าเชิงพาณิชย์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. **วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 17(3) : 64-74.

ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข. (2543). “การรับรู้ข่าวสารทางด้านเศรษฐกิจการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. **วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 18(3) : 73-85.

ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข. (2545). “ศักยภาพและแนวโน้มการค้าชายแดนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. **วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์**. 11(1) : 1-44.

ชนิศา มณีรัตน์รุ่งโรจน์ และขวัญกมล ดอนขวา. (2549). “ศักยภาพการพัฒนาทางการตลาดของเครื่องตีผสมปูนไฟของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” **วารสารเทคโนโลยีสุรนารี**. 13(4): 373-381.

ขวัญกมล ดอนขวา และสุนิตยา เกื่อนนาดี. (2549). “การศึกษาศักยภาพและแนวโน้มการจัดการการค้าปลีกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. **วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์**. 13 (2) : 95-132.

เรวัตร ก่อวงศ์กาญจน์ และขวัญกมล ดอนขวา. (2551). “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในงานของข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์”. **วารสารเทคโนโลยีสุรนารี**. 2(1): 47-66.

- ศุภจิต สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และ**ขวัญกมล ดอนขวา**. (2552). “ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการของโฮมสเตย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”. **วารสารเทคโนโลยีสุรนารี**. 3(1): 37-54.
- ณัชชา ลิมปศิริสุวรรณ และ**ขวัญกมล ดอนขวา**. (2552). “การใช้ช่องทางการตลาดของผู้บริโภคในการซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร”. **วารสารเทคโนโลยีสุรนารี**. 3(2): 127-142.
- ขวัญกมล ดอนขวา.(2553). “การพัฒนาการวิจัยทางด้านการจัดการหรือด้านบริหารธุรกิจระดับบัณฑิตศึกษา”. **วารสารราชพฤกษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**. 7(2) : 6-10.
- จิราภา เจริญจรรยากุล คณิต ไช่มุกด์ และ**ขวัญกมล ดอนขวา**.(2553). “ระบบปฏิสัมพันธ์เพื่อการประเมินคุณภาพสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์”. **วารสารวิชาการและวิจัย มทร. พระนคร**. 4 (1) : 71-84.
- ณวีวรรณ เพ็ชรประสม และ**ขวัญกมล ดอนขวา**.(2553). “ผลกระทบของการบริหารลูกค้าสัมพันธ์และการบริหารประสบการณ์ลูกค้าต่อคุณค่าตราสินค้าในธุรกิจสินเชื่อบัตรเครดิต”. **วารสารเทคโนโลยีสุรนารี**. 4(2) : 33-48.
- ขวัญกมล ดอนขวา และณัชชา ลิมปศิริสุวรรณ.(2554). “กลยุทธ์การตลาดของภาคธุรกิจไทยต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. 2(2) : 145-164.
- ขวัญกมล ดอนขวา. (2554). “พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้สูงอายุบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง”. **วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์**. 19 (2) : 77-110.
- ขวัญกมล ดอนขวา. (2556). “แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” **วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร**. 7(2): 139-153.
- สุจิตา ศรีไชยวาน และ**ขวัญกมล ดอนขวา**. (2556). “ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา”. **วารสารวิชาการและวิจัย มทร. พระนคร**. 7 (1): 36-47.
- จักรินทร์ แซ่แต้ และ**ขวัญกมล ดอนขวา**. (2556). “การตลาดของการใช้บริการภายนอกด้านการบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา”. **วารสารสารสีมา**. 1(3): 71 – 77.

- ขวัญกมล ดอนขวา. (2556). “แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในชุมชนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” **วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร**. 7(2): 139-153.
- ประภาวี วงษ์บุตรศรี และขวัญกมล ดอนขวา. (2556). “การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” **วารสารสหศาสตร์**. 13(2): 254-272.
- ขวัญกมล ดอนขวา และ จิตตานันท์ ตีกุล. (2557). “การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. **วารสารเทคโนโลยีสุรนารี**: 8(1): 55-72.

ภาษาอังกฤษ

- K.Donkwa, S.Chanmei, and L.Xiaohong. (2006). “An Analysis of SMEs’ problems and basic demands between Thailand and China (Case Study: Nakhon Ratchasima and Guiyang.)” **Journal of Public and Private Management.**, 12(3): 59-88.
- K.Donkwa. (2007). “An Analysis of Demand and Supply of Coffee in Thailand”. **International Conference on Business, Environment, International Competitiveness and Sustainable Development of the Asia Pacific Economics 2007 by Monash University, during 3-4, on December, 2007 at Sunway Lagoon Resort Hotel, Selangor Malaysia.** (Oral Presentation).
- K.Donkwa. (2010). “Increasing the Potential of Rural Communities to Support Tourism Business in Northeast, Thailand.” **Journal of Humanities & Social Science**. 27(3): 100-118.
- K.Donkwa. (2011). “Marketing Strategies of Thai’s Business Sector on A Self-Sufficiency Economy”. **The 2011 Barcelona European Business & Economi Conference. During 6-9, on June, 2011 at NH Calderon Hotel in Barcelona, Spain.** (Oral Presentation).

- K.Donkwa, and K.Kladsomboon. (2012). "Perceptions of ASEAN Economic Community by Undergraduate Students in Thailand". **International Journal of Arts & Sciences (IJAS) Conference**". During 1-5, on April, 2012 at Austria Trend Hotel Ananas in Vienna, Austria. (Oral Presentation).
- K.Donkwa, and K.Kladsomboon. (2012). "Perceptions of ASEAN Economic Community by Undergraduate Students in Thailand." **Journal of Teaching and Education**. 1(7): 339-343. Available from: <http://www.universitypublications.net/jte/0107/index.html>
- K.Donkwa, and N.Limpasirisuwon. (2012). "The Tourists' Perception Toward Service Performance and Economic Effects of Agro Tourism in Northeastern Thailand". **International Journal of Arts & Sciences (IJAS) Conference**". During 2-7, on December, 2012 at Schulstrae 15, 79288 Gottenheim in German. (Oral Presentation).
- K.Donkwa, P.Wongbutesri, and N.Limpasirisuwon. (2013). "The Quality Development of Historical Tourism in Northeastern, Thailand". **International Journal of Arts & Sciences (IJAS) Conference**". During 5-8, on November, 2013 at the University of London Union, Malet Street, London WC1E 7HY, UK. (Oral Presentation).
- K. Donkwa. (2013). "The Development of the Community's Economy in the Northeast of Thailand." **Suranaree Journal of Science and Technology**. 19(3): 215-223.
- K.Donkwa, N.Limpasirisuwon, and Y.Junpoung. (2014). "Decision-Making Behaviors of the Elderly Concerning the Purchase of Health Products". **International Journal of Arts & Sciences (IJAS) Conference**". During 28-31, on October, 2014 at the American University of Rome, Via Pietro Roselli 4, 00153 Rome. (Oral Presentation).